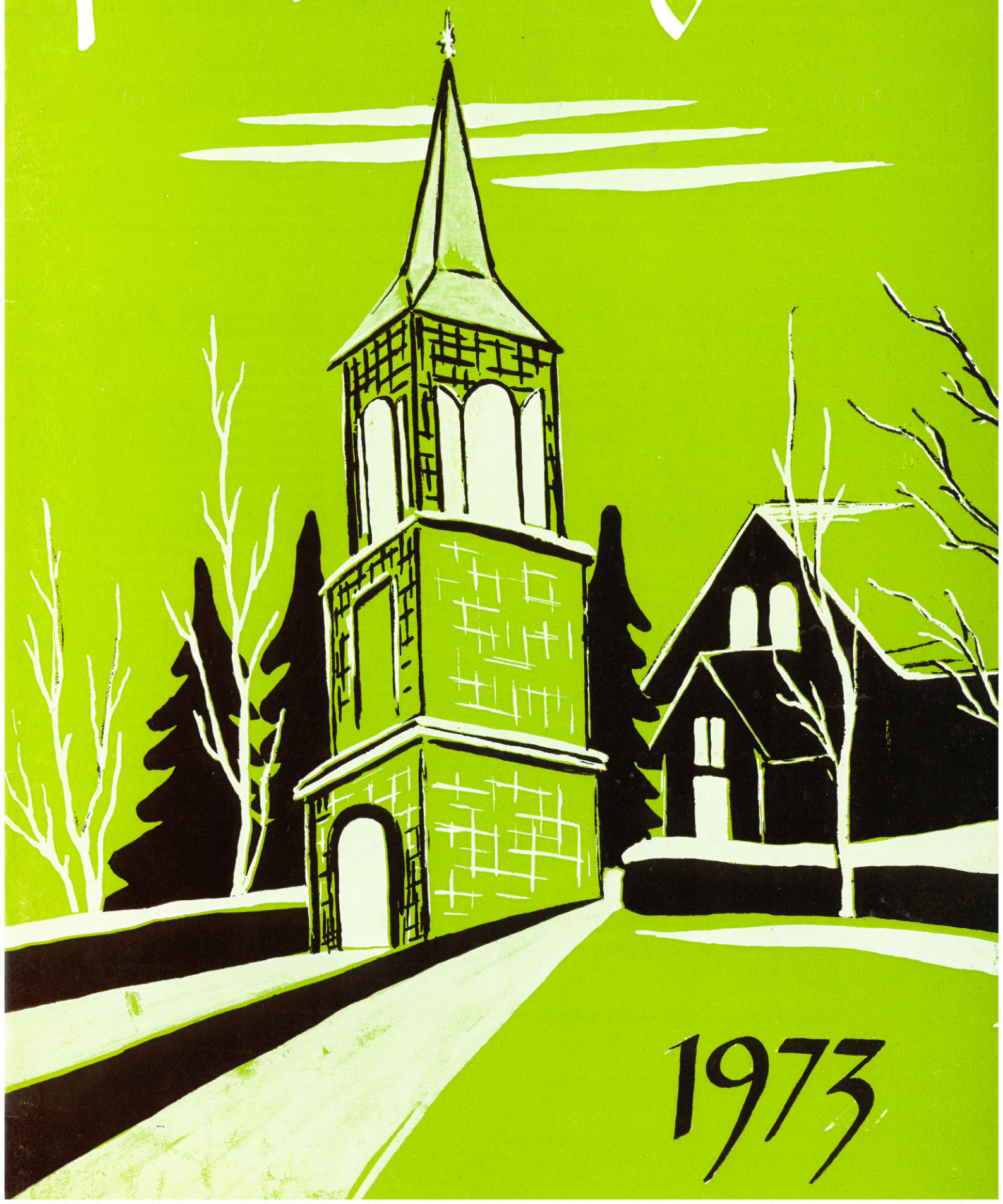


Parkanon Joulu



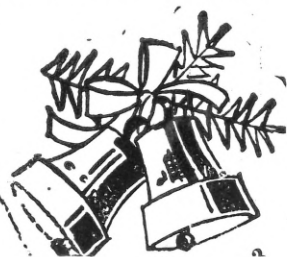
1973

PARKANON JOULU 1973

Sisällys:

LUKIJALLE	Arvi A. Koivisto
JOULURAUHAA	Elo Norja
TERVEHDYS KUNTALAIKILLE	Viljo Talonen
JOULU RINTAMALLA	Esko Leppänen
KOTISEUTUNI	Marjatta Hytönen
LASKETTELUPAIKKOJA RIITTI	Aaro Numminen
PIKKUJOULU	Juho Jaskari
PARKANOLAINEN MAATILA JA SEN VILJELIJÄ	Arvi A. Koivisto
MITAS ME METALLIMIEHET	Ritva Kolho
NÖYRÄ PYYNTÖ	Aarne Seistamo
KIRJE PARKANOLAISILLE	Onni Pyysalo
TAITEILIJÄ KIRVESMIEHENÄ	Esa Nalkki
ERI-VELI, VIRI JA ERI-JÄTKÄ	Eero Koivisto
KOTIKIRKOLLENI	Marjatta Hytönen
LIUKASTA ON TIETEEN POLULLA ELI IHMEELLINEN KASVI	Arvi A. Koivisto
VAAKUNAPIIRUSTUSTA	Viljakulman Vikki
UNKARIA PARKANOLAISIN SILMIN	Hilkka Koivisto
KUUSEN KATVEESTA KAUPUNKIIN	Marja Nikkilä
TASAISEN KEHITYKSEN VUOSI	Helena Luisennemi
CYKSYSOITTIMELLA	Oskari Voivati
MAASEUDULLE	Tyyne Kivioja
METSÄNTUTKIMUSTA PARKANOSSA	Olavi Laiho
ELINKEINOLAUTAKUNTA TOIMII	Erkki Pystykoski
JAURE -73 PARTIOLEIRI PARKANOSSA	Kauko Volotinen
VAELTAJAT LAULAVAT	Tapani Selin
PUHELINLIIKENTEEEN KEHITYS PARKANOSSA	Herman Sannikka
EI DESANTTEJA VAAN SAASTETTA	Aarne Seistamo
PAPULAN HISTORIAA	Kalevi Kuukka
PÄIVÖLÄN VAIHEITA	Martti Tuisku
TAIKOJA JA TAIKAUSKOA ENTISAJAN PARKANOSSA	Onni Kallioniemi
PARKANON VIIKON KOULULAISTEN KIRJOITUSKILPAILUN SATOA	
Parkano v. 2000	Ansa Uljas
Kuusen muistelmat	Anne Majalahti
Päivä laiskurien maassa	Tuija Sivula
Päivä laiskurien maassa	Päivikki Rinne
Harrastan lukemista	Anne Narvi
Hippi-Hiiren seikkailut ruokakomerossa	Marjut Neijonen
Kettu kanatarhassa	Kirsi Viitamäki
Lemmikkieläimeni	Kaija Hakala
Vanha kuusi on nähnyt paljon	Katriina Pajulahti

Piirroksat Riis'o Luoto ja Sinikka Yliruusi.



Joulutervehdys Parkanosta

Parkanon Jouluku

JULKAISIJA

Parkanon Nuorisoseura

TOIMITUS

Arvi A. Koivisto	päätoimittaja
Ritva Kolho	toimitussihteeri
Esa Nalkki	
Eero Koivisto	
Toini Kosola	kansi
Juhani Käenmäki	ilmoitukset
Kauko Kosola	
Martta Rantala	levikki
Juhani Nuijanmaa	
Tarja Viitasalo	rahastonhoito

LUKIJALLE

Elämämme meno arkipäivinä, härkäviikkoina ja touhukuukausina muistuttaa vesien liikettä Parkanon monissa virroissa, jokiuomissa ja valtaojissa. Joskus on päiviemme juoksussa tulvan tuntua, toisinaan taas vähävetistä kuivaa kautta. Vain muutaman kohdalla käy virtaus kuin leppoisasti mutkittelevaa luomaa pitkin. Kaikkein useimpien osalla vesi soljuu sujakasti eteenpäin. Arkisen ruskean värisenä se kuohuaa koskissa törmäten kiviin ja esteisiin, niin että pärske roiskahtaa ja vahto kuohahtaa. Kun kosken laskua on monen arkipäivä.

Vasta suvannossa saa hetken huilailla, ehkä katsoa sivuille ja taakseen. Kuminkin voi tovin pyöriä omia aikojaan, suoria mietteitään ja kerätä pontta, varata ruis- ta seuraavia kiperiä kivenkiertoja, salpaavia suisteita ja voimia kahtaalle repiviä rosvohotuja varten.

Nyt kun lehteilet tätä Par-

kanon Joulun toista numeroa, olemme juuri saapumassa vuosiemme virran suureen suvantoon, jouluun. Nyt on aikaa hieman pyöriä omia aikojaan, katsoa sivulle ja taaksekinpäin, luodata pohjaa ja suunnata myös katsetta yläilmojen siseen. Erikaisen rauhoittavaa onkin katsella yläilmojen siseen.

Tämä lehti haluaa vähäiseltä osaltaan olla oppaanasi kun suorit mietteitäsi ja luot kokonaiskuvaa parkanolaisesta elämänvirrasta. Itsehän et ehtinyt nähdä kaikkea, kun oman uomas jyrkät rannat huononsivat näkyvyyttä ja kun vilistävää vauhtia nopsasti laskettelit. Mahdoitko huomatakaan, miten kauniita kuvajaisia muutama tyyni pinta sentään loi ja miten keveästi pikku puro törmää alas tullessaan hyppelehti.

Niin, minkälainen on parkanolaisen elämän kokonaiskuva. Mikä on virran juoksun valtasuunta. Kuinka

kaikki pienet ojat, salapurot, vesisuonet, lammet, joet, jyvät, virtaavat ja seisovat vedet kytkeytyvät yhteen.

Tämän kuvan luomisessa siis haluamme sinua avustaa. Ehkä et ole tullut ajatelleeksi, miten monimuotoinen ja sisältörikas parkanolainen elämänyhteisö sentään on. Isänmaamme suuren kokooma-altaan vesikin olisi varmaan asteen sameampaa, jos eivät meidän seutumme raikkaitten virtojen vedet sitä omalta osaltaan hivenen kirkastaishi.

Arvi A. Koivisto

Nyt loppuun kulumassa olevan vuoden 1973 aikana on Parkanon Nuorisoseuran toiminta ollut melko vilkasta. Paljon työtä on tehnyt johtokunta, joka monissa kokouksissaan on luonut toiminnalle päätöstaustaa. Johtokunnan puheenjohtajana on toiminut Reijo Riihiviita ja sihteerinä Auli Lähteenmäki.

Perinteiseen tapaan järjestettiin Marianpäivänä pitopäiväli-

set ja illalla vielä kansanmusiikkikonsertti. Nämä tilaisuudet olivat osa Parkanon Viikon ohjelmasta. Kevättalvella järjestettiin myös teatteriretki.

Kansanomaisten taitojen Suomen mestaruuskilpailut — puukonpotkaisua, lentopalloa, puujaloilla kävelyä jne. — uskottiin Parkanon Nuorisoseuran järjestettäväksi. Kilpailut olivat elokuun alkupäivinä.

Tanhuajat ovat harjoitelleet joka keskiviikko. Pääohjaajana on ollut Aino Pokkinen. Esiintymisiä on tälle vuodelle osunut poikkeuksellisen paljon. Niistä mainittakoon käynti Tukholman Gröna Lundin Suomi-päivillä

toukokuussa. Sata-Häme Soijuhlat Ikaalisissa, valtakunnalliset nuorten tanhujuhlat Lahdessa (kilpailussa parkanolaiset jaettuna ykköstilalla lahtelaisten kanssa) ja vierailu Ruotsin Borlängeen juhannussalkojen pystytysjuhlille. Nämä kaikki kesäkuussa.

Elokuussa teki tanhuavien Kalevan nuorten varttunein joukko, 13—16-vuotiaat, esiintymismatkan Unkariin, Kalocsan kaupunkiin. Rahoitustukea matkaan saatiin opetusministeriöltä, Parkanon kauppalaalta ja edellisen Parkanon Joulun tuotosta.

Marraskuun alussa vierailivat tanhuajat Parkanon kauppala-

virallisten edustajien sekä kansanmusiikin esittäjien myötä Sata-Hämäläisen osakunnan maakuntaillassa Turussa, ja lokakuussa esiinnyttiin Porin Teatterissa Satakunnan Kalevan Nuorten illassa.

Nuorisoseuralla oli kesäkuun alussa vieraanaan linja-autolastillinen tanhuavia lapsia Norjan Böverbrusta. Vieraiden kanssa järjestettiin yhteinen esiintymisen yleisölle.

Kulunut vuosi on ollut todellinen nuorison vuosi. Te joululehtemme ostajat teitte nuorten matkat mahdollisiksi. Kiitos avusta.

PARKANON JOULUN AVUSTAJAKILPAILU

Kotiseutuaiheisen julkaisuaineiston saamiseksi Parkanon Joulu julistaa lukijoilleen ja kaikille avustajakilpailun. Kysymykseen voivat tulla:

1. Valmiit suorasanaiset KIRJOITUKSET ja RUNOT,
2. Kotiseutuaiheiset mustavalkoiset VALOKUVAT, vanhat sekä äskettäin ostetut,
3. Lehden sisältöä ja kehittämistä koskevat IDEAT ja EHDOTUKSET.

Kilpailuvastaukset tulee lähettää 28. 2. 1974 mennessä osoitteella Kauppalankirjasto, 39700 Parkano.

Kussakin sarjassa jaetaan kolme rahapalkintoa ja lehdessä käytävistä aiheista maksetaan 10 markan julkaisupalkkio.

Kilpailun tuomaristo on lehden toimituskunta.

PARKANON JOULU

Elo Norja

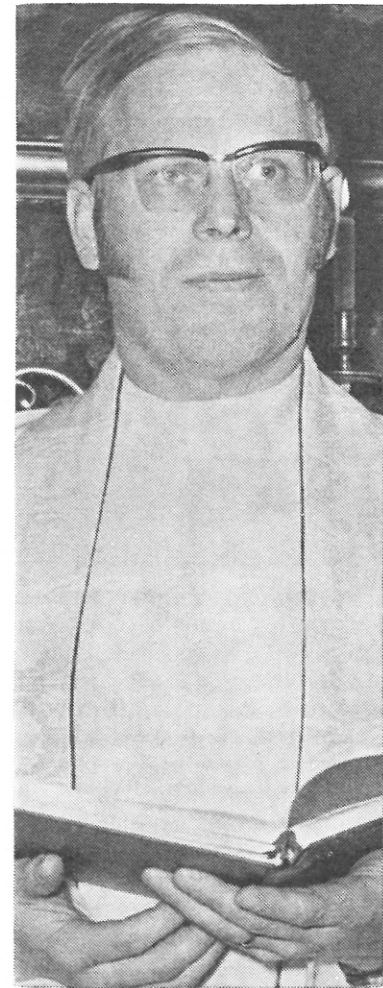
JOULURAUHAA

Joulurauhaa toivotellaan. Mutta jos se on kadonnut niin mitäpä tuo toivottelu auttaa. Joulurauha on voinut jäädä kiireen jalkoihin, ja sijaan on tullut väsymys. Tai se on hukkunut kaupallisuuden tai peittynyt tapojen kanssa pölyyn. Jospa sitä kuitenkin kannattaisi toivotella ja tavoitella. Sehän voi olla kuin kukkanen, jota täytyy vähän hoivailla, että sen sipulista tulisi näkyviin sen kauneus.

Ehdotan, että tänä vuonna etsisit ja hoivailisit joulurauhaasi käymällä aattoillan hämmärttyessä hautausmaalla. Sytytä siellä omaisesi haudalle kynttilät. Kun sitten hautausmaalla liikut, älä turhan paljon puhu. Katsele

hautoja, katsele kynttiläin liekkejä ja valon hohdetta lumessa ja huerteisissa puisissa. Muista profeetan sanaa: "Kansa, joka pimeydessä vaelttaa, näkee suuren valkeuden". Ehkäpä silloin koet jotain joulun kirkkaudesta, taivaallisesta valosta, Jumalan armosta ja ylösnousemuksen toivosta. Samalla matkalla Sinua kutsutaan hetkeksi kirkkoon. Tutut joululaulut ja tuttu joulun sana voi siellä saada uutta sisältöä.

Kaikille ei ole mahdollista käydä aattona hautausmaalla ja kirkossa. Ei se ole välttämätöntä. Sinulla on perinteellinen jouluaaton viettosi. Siihen kuulunee jouluvirsi ja jouluevankeliumi. Tiedän, että ne kuuluvat ellet ole pe-



rinnettä hylännyt. Joku arvelee, että ne kuulostaisivat paremmilta ammattihenkilöiden esittäminä radiosta tai televisiosta. Et tyytyne pelkkiin muovikukkiin. Muovikukka vain on radion ja television jouluhartaus oman perheesi jouluhartauden rinnalla. Etsi joulurauhaa vaikkapa vähän heikostikin veisatusta jouluvirrestä ja tutusta Luukkaan toisen luvun jouluevankeliumista. Ehkäpä silloin tajuat, miksi Jumalan Poika syntyi pienessä Beetlehemissä yksinkertaisten arkisten ihmisten keskuuteen.

Vapahtajamme antamaa joulurauhaa juuri Sinulle!



Viljo Talonen

Tervehdys kuntalaisille

Olemme saaneet viettää kuluneen kesän lämpimän ja kauniin sään merkeissä. Syksyn ruska ja puiden lehtien väriloisto on ollut ihailtavanamme ennen myöhäissyksyn ja talven tuloa. Suomen kesä kauneudessaan virkistää mieleämme kestäämään syksyn pimeyden ja talven tuiskut.

Maamies odottaa kesältä hyvää vuoden satoa raskaan työnsä tulokseksi voidakseen lähteä turvallisesti mielin pitkän talven yli. Työntekijä toivoo syksyn saapuessa työsuhteen jatkumista, jotta perheen toimeentulo olisi turvattua ja vakaata.

Kauppalamme kohdalla kulunut vuosi on ollut ripeän toiminnan aikaa. Uusien työpaikkojen saaminen on lisääntymässä teollisuuden voimakkaan kehittymisen ansiosta.

Palveluelinkeino tarvitsee lisää työvoimaa kasvavan palvelutoiminnan ylläpitämiseksi. Kauppalamme on saanut uusia virkamiehiä tehokkaamman palvelun edistämiseksi. Tämä kaikki osoittaa nuoren kauppalamme voimakkaan kehityksen aikaa. Korkeasuhdanne on antamassa oman osuutensa Satakunnan Lapin kehitykselle.

Viime syksynä kunnallista vaaleilla valittu kauppalan-

valtuusto on lopettamassa ensimmäistä toimintavuottaan. Valtuutetut ovat omalta osaltaan myötävaikuttamassa monien hyönteisten kehitystä edistävien ratkaisujen tekemisessä.

Maanosto on ollut kauppalan kohdalla vilkkaampaa kuin koskaan aikaisemmin. Uusia asuntoja valmistuu ennätysmäärä. Uuden teollisuushallin rakentaminen on aloitettu. Kauppalamme pääkadun rakentaminen on vihdoin päässyt toteutumisvaiheeseen. Kadun valmistuttua turvallisen liikkumisen mahdollisuudet huomattavasti paranevat. Mutta ei niin hyvää ettei pahaakin: menetämmehän tässä yhteydessä tien varrelta kauniit koivukujamme. Pääkadun valmistuttua ryhtykäämme yhteisvoimin hankkimaan uusia istutuksia eheän, kauniin ympäristön luomiseksi.

Nuorisomme toiveitten toteuttamiseksi meidän tulisi saada nuorisotalohanke päätökseen. Luonnospiirustuksien aika on ohi, tarvittaisiin rahoituksen järjestymistä ja hankkeen toteutumista.

Tämän kaiken lisäksi meidän tulee päätöksissämme seurata myös niiden kuntalaisten elinmahdollisuuksia jotka asuvat taajamamme laitapuolilla, että heilläkin

olisi mahdollisuus turvallisen elämän jatkumiseen.

Vanhan vuoden lähestyessä loppuaan olemme samalla valmistautumassa suureen juhlamme — Joulun viettoon. "Parkanon Joulun" välityksellä toivotan jokaiselle paranolaiselle siunauksellista Joulurauhaa ja Onnellista Uuden Vuoden alkua.



Esko Leppänen

JOULU RINTAMALLA

Parkanon pataljoona vietti joulun 1943 asemissa Lempaalaissa. Maasto oli täysin avoin, juoksuhaudat aivan lähekkäin, ja tarkka-ampujat molemmin puolin varuillaan tähytysasemissa, joten liikkuminen oli erittäin varovaista. Raskas tykistö oli ampunut asemia syksystä saakka varsin ankarasti.

Joulu juhlista jaloin — ja kyllä rintamallakin pyrittiin sen viettoon saamaan pientä juhluvuuutta. Saunassa käynti kuului joulun ohjelmaan. Tosin siellä käynti tapahtui useamman päivän aikana, sillä tukikohdista ei sopinut kerralla päästää monta miestä pois, ja tykistötulen pelosta täytyi liikkua pienissä ryhmissä.

Pieni kuusi haettiin korsiin, vaikkei siihen ollut koristeita. Ehkä jossakin pake-tissa tuli pikku kynttilä.

Aattoillan ruokailu oli varsin poikkeava, sillä silloin saimme ylimääräisenä riisipuuron puolukkakeiton kanssa, viipaleen kakkua sekä jouluaamuna oikeata kahvia pullan kera. Armeijan huoltojohtajilla oli varmaankin suuri työ saada tällainenkin joululisa järjestymään niissä oloissa.

Aattona käytiin naapuri-korsuissa esittämässä Hyvää Joulua, ja sitten saapui joulupukki. Jo useamman päivän ajan oli paketit jätetty jakamatta. Saapui myös suuri määrä tunteuttoman sotilaan paketteja, joten jako voitiin suorittaa varsin tasapuolisesti: jokaiselle jotakin.

Pakettien jako oli varsin mieliinpainuva, sillä aina pyrittiin saamaan lottia sen suorittajiksi. Se oli tukikohdissa ainoa kerta, kun kau-niimman sukupuolen edustaja siellä liikkui.

Tunteuttoman sotilaan muistaminen oli osa Suomen kansan yksimielisyyttä ja auttamisen halua. Se saattoi johtaa jopa kestäviin suhteisiin, sillä sotilaan sydän oli herkkä, joskin eräissä tapauksissa oli jatkossa varsin huvittaviakin piirteitä.

Jouluksi pääsivät lomalle ne, jotka olivat olleet kaikki edelliset sotajoulut rintamalla: Itse kuuluin heihin, mutta pataljoonan komentaja peruutti lomani viime hetkellä. Pataljoona määrättiin jouluyöksi valmiuteen; oli pelättävissä vihollisen toimintaa. Se oli ehkä lomani peruuttamisen syy.

Kiertelin jouluyön tukikohdissa. Vihollispartio oli päässyt räjäyttämään esteisiin aukon, mutta miesten valppaus esti pahempaa tapahtumasta. Keskustelin pesäkkeillä vartiomiesten kanssa. Perheellisten ajatukset tuntuivat olevan kotihuolis-sa. Sensijaan nuoret olivat välittömiä ja iloisia. Kun lähdin eräältä pesäkkeeltä, vartiomies kysyy, kirjoittavatko tytöt jouluksi. Vastasin siihen, ettei minulla ole mitään salahankkeita, sillä Suomenmaassa on sotalessiä jo tarpeeksi, eikä minulta jää sel-laista.

Joulun vietossa oli pääpaino kotirintaman ja rintaman



Luutnantti Esko Leppänen
komppaniansa komentopaikalla
Lempaalan maastossa.

yhteydenotossa. Erikoisella lämmöllä rintamajoukot muistavat niitä, jotka lähettivät sinne paketteja, sillä yksikössänikin oli miehiä, joilla ei ollut kotia eikä omaisia, jotka olisivat heitä muistaneet.

Joulun sanomaa ei unohdettu. Sotilaspastori vieraili aattopäivinä korsuilla, ja radiosta kuuntelimme joulu-saarnan, jota lähetystä "Tiltu" häiritsi. Aamulla oli kanttiinilla myös joulukirkko, mutta sinne ei tukikohdista jaksettu lähteä.

Vaiheikas jouluyö oli valjennut aamuksi, ja se on pitkään säilynyt miesten mie-lissä.



Marjatta Hytönen

Kotiseutuni

II palkinto Parkanon Joulun kirjoituskilpailussa

*Kuljen tietä mutkallista,
kuljen työhön,
kuljen kotiin.
Tapaan vieraan
matkallani:
"Miks' on tienne
mutkalliset?
Miksi talot pienet harmaat?
Ette liene varakkaita,"
lausuu vieras,
outo, ken hän lie.
Vaikka tiedän kaiken tuon,
vaikka kylä pieni on,
se on rakkain kotiseutu,
kaunein paikka
päällä maan.*

Laskettelupaikkoja riitti

I palkinto Parkanon Joulun kirjoituskilpailussa

Enää ei Parkanon kirkonkylän teillä lasketella mäkiä talvisin yhtä vapaasti kuin lapsuuteni aikana. Tilaisuus siihen on asutuksen tiheytyksen ja liikenteen vilkastumisen takia käynyt mahdollottomaksi.

Voi niitä reippaita harrastuksia vielä 1920- ja 1930-luvuilla. — Käytetyin kelkkailupaikka oli silloin Viinikkahre (Viinikka-ahde) vanhalla Kurun maantiella. Jos hyvällä luistokellillä, suojasäällä, otit alkuvauhdin jo Kantolan pihasta ja laskeutuit yli maantien ja vähän lisävauhtia potkien annoit potkukelkkasi kiittää tuolle ahdeelle, niin helkessä olit silmäsi vettä vuotavana ohi Harjusen ja yli Viinikkasillan edettyäsi ohittanut Koskisen ja Lintemannin talot ja kelkkasi liukui aina Arkku-Jannen mökille saakka. Sait siinä vauhdin kiihtyessä varoa sivuuttaessasi mäkeä ylös kaahivina ja samoin edelläsi lähteneitä sinua hitaampia lasketteliijoita. Jos kelkassasi oli sinun lisäksi yksi tai pari tenavaa kuormaa lisäämässä, niin tiesi se sinulle taatusti tuntuvaa lisävauhtia.

Toisinaan käytettiin laskemiseen junaa. Kahden peräkkäin olevan potkukelkan väliin pantiin parin-kolmen metrin pituinen lauta kelkkojen istuinten varaan ja sitten lankulle hajareisin istumaan niin paljon tenavia kuin vain suinkin mahtui. Edessä oleva istuja ohjasi junaa etummaisesta kelkasta kääntäen. Lankun peräpään annettiin työntyä ohi perimmäisen kelkan istuimen niin, pitkälle, että koko junan vauhtiin työntäjä sai hyvän ja keinoivan istuinpaikan lankun takapäissä.

Myöskin vesikelkalla ja maha-kelkalla laskettelevat pääsivät täysin rinnoin nauttimaan vauhdin hurmasta. Valmistettiin

myös pieniä parirekiä laskettelua varten. — Vesikauhulla laskemisen kysyi taituruutta. Kantolan lapsilla oli joskus sellainen kuljetusväline mukanaan mäessä.

Sohlmannin ahdetta laskettiin myös. Vauhti siinä ei kiihtynyt niin suureksi kuin Viinikkanahteella. Mutta kovaa vauhtia saatiin nauttia myös silloin, jos laskemisen aloitettiin Kuusiston kellarin töyräällä Osuuskaupan ahdetta ja edelleen Heikinkatua pitkin Viinikkahteen alaosaan ja sitä kautta kohti Viinikkasillaa. Heikinkatu oli kovin möykkyinen ja siksi vähän vaarallinen laskettavaksi. Jos et antanutkaan kelkkasi mennä Heikinkadulle vaan käänsit sen Osuuskaupan nurkalta Alatielle pohjoiseen päin niin pääsit mukavaa vauhtia Kuusiston ruutikellarille saakka. Tosin saatoit törmätä Osuuskaupan nurkan takaa tulevaan hevoseen ja niin matkasi keskeytyi.

Toisinaan oli mukavaa lasketella lohnareella Kantolan pihasta yli maantien Kanan pellolle Korpelan nykyisen liiketalon talle.

Kirkko-ahde oli myös vauhtimäki, mutta sitä ei oikein suosittu huonon kunnon vuoksi. Eihän silloin teitä aurailtu muuta kuin hevosvetoisilla auroilla, eikä niiden jälki ollut oikein hyvää.

Laskettelua harrastettiin arkina iltaisin ja pyhäisin päivälläkin. Tosin koululomien aikana laskettiin arkisin päivälläkin, mikäli oli luistava keli. Laskiaislasketteluun kuului vähän lisäseremonioita.

Autoja ei paljon liikkunut kessälläkään, talvella ei ollenkaan. Vain hevoset olivat silloin tällöin vähän haitaksi. Joskus kävi niinkin, että kun hevonen käveli tai juosta lönytteli hitaasti pit-

kin maantietä, saattoi sivutieltä huimaa vauhtia laskeva maha-kelkkailija sujahtaa hevosen maahan alitse yli päätien. Turhaan siinä hevosmies enää siunaili, kun pojanvintti oli kiitänyt jo etäälle ja vaara oli onnellisesti vältetty.

Kevättalvella kirsikannon aikaan siirryttiin teiltä Kanan peltoille. Sieltä löytyi hyviä mäkiä molemmin puolin Viinikkahretta. Lasketeltiin pitkin peltoja kelkoilla Lehtiskosken ja Harjusen suuntiin Osuuskaupan luota taikka toisaalla Lintemania ja Turpeuslampia kohti.

Joskus tulee haikeana muisteltua noita etäisiä ja huolettomia vauhdin hetkiä tietoisena siitä, että ne eivät palaa enää...



Juho Jaskari

Pikkujoulu

III palkinto Parkanon Joulun kirjoituskilpailussa

*Ensimmäinen hipsutus,
ensimmäinen sipsutus
kun kuuluu alta ikkunan,
se ihmismieltä nostattaa
ja Joulun juhlaan
valmistaa.*

*Pikkujoulun kuusi
sisähän kun kannetaan,
silloin tonttu veikeä
verhon takaa kurkistaa:
kuinka loistaa lasten silmät
odotusta suuren juhlan.*

*Taivaan lapsen
syntynjuhlaan
pikkujoulu johdattaa.
Ihmismielen herkistään
odotukseen ihanaan,
aina uuteen
Joulun tunnelmaan.*



Arvi A. Koivisto

Parkanolainen maatila ja sen viljelijä

Kukkulaisella mäellä, itäisessä Parkanossa, Karttiperän-Aureen tien varrella kohtaa Vuotarın talo — oikeastaan monien rakennusten ryhmä — niinkuin on tavallista vanhoissa maalaistaloissa. Vanhahan Vuotarikin jo on, sillä talon, alunperin Lannetan, Sormusen ja Hännisen (kaksi viimeksimainittua Aurejärven itäpuolen taloja) yhteisen torpan on vuonna 1800 perustanut jostakin idempää Suomesta muuttanut Yrjö Samuelinpoika Huotari. Nimensä hän halusi Kurun kirkonkirjaan, tienoohan on entistä Kurua, merkittävän vähän muutetussa muodossa, Vuotari.

Talo on edelleen saman suvun hallussa. Nykyinen isäntä Pekka Vuotari (s. 1934) on perustaja-Huotarista lasketuna kuudes polvi.

Maapinta-alaa kuuluu tilaan 250 hehtaaria josta pelton osuus on vajaat kaksitoista. Tilan tullessa vuonna

1968 nykyisen isännän hallintaan, suostuivat veli ja kaksi sisarta myymään osuutensa hänelle niin että talo saatiin pysymään kokonaisuena ja elinkelpoisena.

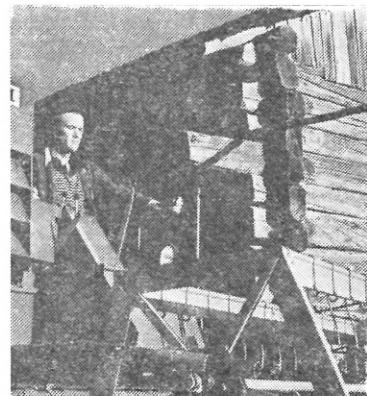
SIKATALOUTTA

Vuotarın pellot ovat kaikki viljan viljelyssä. Ohraa ja kauraa niissä kasvatetaan, jonkin verran myös hernetä. Heinää ei ole, koska ei ole heinän syöjiäkään. Talon karjan muodostavat nimittäin tusinainen emakkolauma ja karju, jotka käyttävät peltujen tuottaman viljan ja vähän ostorehuakin lisäksi. Kasvatetaan siis porsaita, jotka 20—25 kilon painoisina markkinoidaan lihotussikaloihin. Myyntisopimusta ei välittäjien kanssa ole tehty, mutta tähän asti on porsaas kuljettanut kasvatustiloille Karjakunta.

Tällainen tuotantosuunta

näyttäisi hyvin sopivan maatilalle, jonka lähes ainoana ulkotyövoimana on isäntä itse, sillä Pekka Vuotarın vaimo, Eira, on sairaanhoitaja ja toimessa Parkanon terveyskeskuksessa.

Peltujen touot tehdään



Isäntä puimureineen ajamassa rakennusten solasta pelloille päin



Talon tämänhetkinen väki, Anni, Eira ja Pekka Vuotari. Vaikka talon pihan korkeus on 184 metriä merenpinnasta, ovat takana näkyvät omenapuut silti menestyneet hyvin tuulilta suojatussa pihan kulmauksessa.

omalla traktorikalustolla ja puinnit omalla pumurilla. Tämän mainitun riihikoneen kanssa on ennätetty myös kylälle rahtiajoon ja puitu naapurienkin eloa kymmenien hehtaarien alalta.

Tulevaisuuteen näin väikyy isännän aatoksissa kahdensuuntaisia suunnitelmia. Jos pysytään sikataloudessa, tulisi nykyistä lehmien jäljeltä hieman epäkäytännöllistä navettaa muuttaa ja laajentaa niin että päästäisiin noin kolmenkymmenen emakon pitoon, minkä määrän hyvin suunnitelluissa tiloissa hoitaa samalla työllä kuin nykyisenkin. Toinen mahdollisuus on luopua sioista, kasvattaa vain myyntiviljaa ja suunnata kaikki muu työpanos tilan metsätalouteen.

METSÄTILA

Vuotarin metsälö on muoltaan keskitetty ja sen koko, 240 hehtaaria on suurempi kuin alueen tiloilla yleensä. Veroluokituksen mukai-

nen tuotto on 400 kuutiometriä vuodessa. Pinta-alaan sisältyy melkoinen määrä soita, tällä hetkellä kaikki jo ojitettuja.

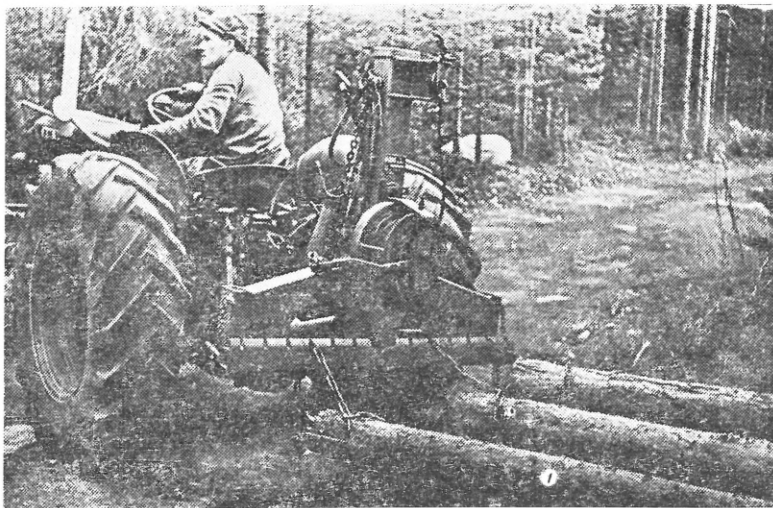
Metsänhoidollisen näkemyksensä kehittymisestä kertoo isäntä seuraavasti: "Ennen meilläkin myytiin

pelkästään tukkia, koskaan ei hoitaen harvenneltu eikä myyty pinotavaraa. Vuonna 1955 menin Tuomarniemelle kolmen kuukauden kurssille, jolla opetettiin yksityismetsien hoitoa ja käyttöä. Tämä muuten onkin ainoa koulu, jonka kansakoulun lisäksi olen ammattiani varten käynyt. Kurssilla silmäni aukenivat metsänhoitoon. Opin tietämään mitä tarkoitetaan kasvatushakkuulla ja uudistushakkuulla, ja miksi taimistot on juuri oikealla ajalla hoidettava. Jos olisin sitä kurssia vaille jäänyt olisin nekin kohdat vasta paljon myöhemmin ymmärtänyt.

Sen jälkeen olen myös yrittänyt pitää itseäni metsätalouden kehityksen tasalla. Luen Metsälehteä, käyn alan tilaisuuksissa ja retkeilyillä ja opettelen muutenkin kulkemaan silmät auki."

Vuotarin tilalla on ollut paljon vanhoja kuusikoita ja niitä on viime aikoina parisenkymmentä hehtaaria hakattu paljaaksi ja kantokoukulla laikuttaen sekä kylvään viljelty männylle. Hakkuut ovat näinä vuosina olleet jonkin verran kasvun ylittäviä. Tähän on pakottanut mm. sisarusuoksien maksaminen.

Puu on toimitettu tien var-



Isäntä juontamassa tukkeja lovipankolla metsäautotien varteen.

teen hankintahakkuina ja ostajana on yleensä ollut paikallinen Aureskosken saha. Oma, joku vuosi sitten valmistunut, 3,5 kilometrin metsäautotie on huomattavasti lyhentänyt puun juontomatoja ja helpottanut muutenkin kaikkea liikkumista metsäalueella.

Metsänhoidon tehostamisesta viimeksi kuluneina vuosina kertoo muunmuassa se, että taimistoja on perattu kymmenkunta hehtaaria ja ojitettuja soita lannoitettu viisikymmentä hehtaaria. Metsänhoitotöiden tarve varsinkin ojitusalueiden nuorisametsissä on lähivuosina jatkuvasti kasvava.

HARRASTUKSIA JA LUOTTAMUSTOIMIA

Pekka Vuotari kuuluu jäsenenä Aureen metsästysseuraan ja osallistuu syksyisin hirviähtiin. Kesällä tulee toisinaan lähdettyä järvelle kalaan.

Oman aikansa vievät luottamustoimet, joista mainittakoon jäsenyys maatalouslautakunnassa ja Kansallispankin valvojan tehtävä sekä vuoden 1973 alusta toimiminen Parkanon Metsänhoitoyhdistyksen puheenjohtajana.

Viimemainitun, varsin tärkeän luottamustoimen koh-



Pualin olla on vielä säilynyt ruumiin lauta, hongasta halkaisemalla tehty, jolle talossa kuolleet vainajat ennen vanhaan ojennettiin odottamaan arkkuun laittaa ja hautausta.

dalla Pekka Vuotari mainitsi: "Metsänhoitoyhdistyksen vaikutus metsien hoitotason alkaa nykypäivinä olla jo näkyvässä. Tason nostamiseen olisi kuitenkin vielä suuria mahdollisuuksia, jos saatavissa olevaa ammattitietoa ja ohjeita enemmän käytettäisiin. Joskus keskusteluja sivusta seurattessa voi kuulla metsänhoitomaksuja arvosteltavan, mutta voidaan kysyä mistä ammattimiehen metsään ilmaiseksikaan saa."

VANHAEMÄNTÄ ANNI VUOTARI KERTOO

"Tuossa pualin takana seinustan lähellä on tervaskanon tynkä. Siinä seisoneen männyn oksaan sanotaan talon ensimmäisen isännän konttinsa ripustaneen ja sen jälkeen käyneen puitten kaatoon. Suuria ne puut tällä mäellä ovat olleet, koska ensimmäisen pirtin oven kohdalla riitti kaksi hjrttä poikki ja kahteen lovi.

Kaskia on tässä talossa paljon poltettu ja viljelty. Mieheni Yrjö (s. 1901, k. 1961) oli vielä nuorena paikana ollut Lusikka-aholla kaskeamassa. Itse sitten sota-

ajan tienoilla myi samalta alalta vaneerikoivuja. Niin nopeasti olivat kasvaneet.

Minä olen syntyisin (s. 1907) Vahojärven Salmenharjasta, joka siihen aikaan vielä kuului Ikaalisiin. Tulin Vuotarille emännäksi vuonna 1931 eikä minun aikani enää ole kaskettu. Heinää olen kyllä minäkin ollut kaskiahoilta niittämässä ja haravoimassa.

Silloin naisetkin osasivat niittää. Tapoihin kuului ennen myös passata miehiä. Näiden tullessa töistä menivät naiset jo portaille vastaan pudistamaan turkin kauluksesta lunta ja muutenkin avustamaan. Tätä tapaa kannatan vieläkin", mainitsi Anni Vuotari lopuksi.



Kotimuseon esineitä. Takana kaksi plankkusahaa ja isännän käsissä laite, jolla ennen on kierretty kolmisäikeistä köyttä.



Mitäs me metallimiehet

Metallimies

Parkanon suurin työnantaja on Parkano Oy, jonka palveluksessa on lähes viisi ja puolista työntekijää. Heistä suurin osa on metallimiehiä. Metallimies on yleisnimitys: hän voi työskennellä konepajassa, patteriosastolla, takomo-karkaisimossa jne.

Metallimieheksi pääsee suorittamalla puolen vuoden ammattikurssin, joita järjestää mm. Parkano Oy yhdessä Ammattikurssikeskuksen kanssa yleensä kerran vuodessa. Kurssilaisia on kerralla mukana runsaat kaksikymmentä. Kaikille tarjotaan työpaikka tehtaalla kurssin suorittamisen jälkeen.

Asuntoalue

Parkano Oy:n tehtaalla työvoiman vaihtuvuus on pientä. Siitäkin huolimatta, että Etelä-Suomessa on metallimiehistä tuntuva puutetta. Parkano on koettu miellyttäväksi asuinpaikaksi.

Jokiharjussa on tehtaan oma asuntoalue, jolla sijaitsee toistakymmentä rivitaloa. Asunnot ovat työsuhteasuntoja, joissa vuokrat ovat melko kohtuulliset.

Asuntoalueella on myös osittain talkootyönä, osittain tehtaan avustuksella kunnostettu kerhotalo, jossa kokoontuvat nappulakerhot ja kansalaisopiston piirit sekä muut harrastuskerhot.

Heikki ja Kaija

Heikki Hokkanen on 28-vuotias sorvaaja. Hän hoitaa karusellisorvia Parkano Oy:n isossa konepajahallissa. Heikki Hokkanen asuu tehtaan asuntoalueella kolmen huoneen ja keittiön rivitaloasunnossa. Perheeseen

kuuluvat myös Kaija-rouva ja parivuotias Outi-tytär, perheen silmäterä, sekä beagle-koira, isännän metsästyskaveri.

Hokkaset ovat muuttaneet Parkanoon Nokialta lähes viisi vuotta sitten. He viihtyvät hyvin, asunto on miellyttävä, ympäristön pellot ja metsät tuovat avaruuden tuntua. Ystävät ja tuttavat ovat lähellä. Jokasunnuntainen matka mummulaan on myös helppo tehdä täältä päin.

Haittana tällä asuntoalueella Hokkaset pitävät matkaa kauppalan keskustaan asioimaan. Samoin Kaija Hokkasen työmatka keskustaan kenkäkauppaan on varsinkin huonolla säällä hankala.

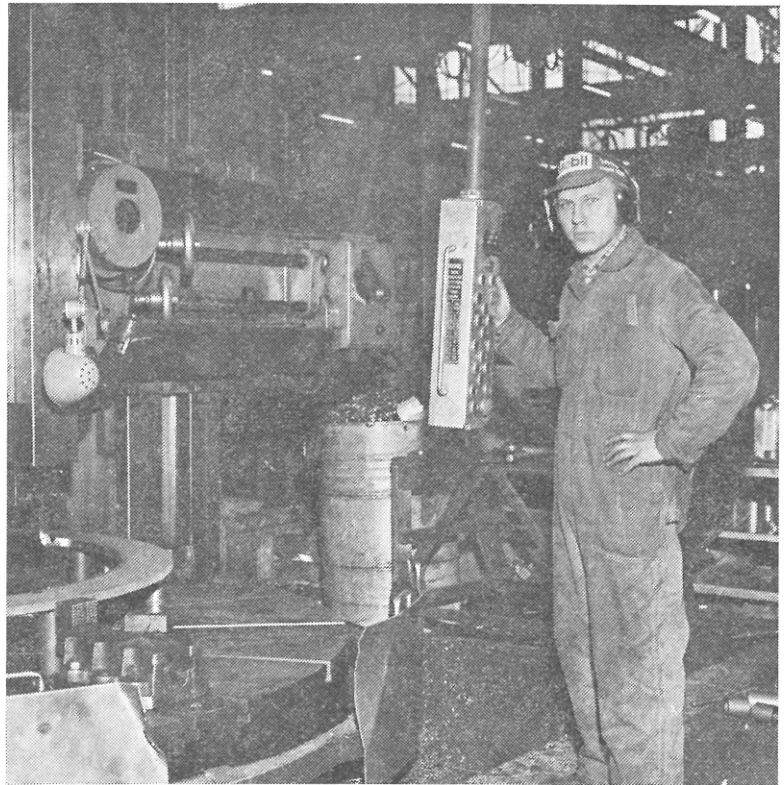
Toinen yleisesti tiedostettu ongelma on päivähoitopaikkojen puuttuminen. Outi on onneksi saatu hyvään hoitoon naapuriin aivan seinän taakse. Rauhallisin mielin voi tämän päiväsäteen jättää hoitopaikkaan.

Kaija Hokkanen arvelee, että asuntoalueelta monet kotirouvat haluaisivat lähteä työhön, jos vain lasten päivähoito olisi ratkaistu. Kunnan isien toivotaan muistavan myös tämän yhdyshokkaset kunnan olemassaolon ja toiveet sitten kun kauppalaan aletaan järjestää kunnallisia päiväkotia ja lastentarhoja.

Sorvaajan päivä

Heikki Hokkasen työpäivä karusellisorvin ääressä alkaa kellokortin leimaamisella seitsemältä ja päättyy neljältä. Joskus hän joutuu olemaan myös vuorotyössä, ja sanoo silläkin olevan omat etunsa.

Ruokatunnilla Heikki käy ko-



Heikki Hokkanen työpaikallaan karusellisorvin ääressä.



Outi, Kaija ja Heikki kotona.

tona syömässä, vaikkakin tehtaan omassa ruokalassa onkin tarjolla hyvää ruokaa omakustannushintaan.

Tultuaan illalla kotiin Heikki Hokkanen hakee tyttärensä päivähoitosta ja alkaa valmistaa ruokaa, jonka perhe sitten yhdessä nauttii rouvan tultua työstä kotiin.

Saaliina kettu

Hokkasen perheen illat kuluvat ainakin syksyisin marjassa tai sienessä, talvisin käydään kylässä, ulkoillaan mahdollisuuksien mukaan tai askarrellaan jotain pientä kotona.

Sunnuntaisia hiihtoretkeä varten on Outille hankittu kätevä teline, jossa tyttö isän selässä kulkee vanhempiansa mukana. Syksyllä Outi oli mukana jopa metsästysretkillä, jotka kuuluvat Heikin rakkaimpiin harrastuksiin. Kettu ja teeret ovat menneen syksyn saaliit. Vuorijärvellä voidaan myös joskus käydä kalastelemassa.

Luotettava mies

Heikki Hokkasen harrastuksiin kuuluu myös ammattiyhdistystoiminta. Metallimiesten keskuudessa, myös Parkano Oy:ssä, ammatillinen järjestyneisyys on lähes sataprosenttista. Heikki

Hokkanen on tehtaan varaluottamusmies. Kysellessäni työselkauksista Heikki sanoo nauraen, että kyllä asiat aina on sovittu, puhumalla hommat on aina saatu hoidetuksi.

Joulu mummon luona

Joulun Hokkasen viettävät perinteisesti mummulassa. Outin on mukava päästä serkkujen luo, isoon lapsijoukkoon. Joulupäivänä on totuttu syömään päivällistä Heikin vanhempien luona.

Kotiin Jokiharjuun valmistetaan myös oma joulu. Ainakin nyt kun Outikin on iso tyttö. Joulukuusi tuodaan sisään ja koristellaan jo aattona, koska aattona sitten matkustetaan sukulaisiin.

Tästä joulusta tulee aivan erityisesti Outin joulu lahjoineen, tavaroineen, pukkeineen.

Hyvin menee

Heikki sanoo, ettei olisi koskaan voinut kuvitella itselleen muuta ammattia kuin metallimiehen. Se on sukuvika. Jo lapsuuden kodista asti kaikki kaiverit, tuttavat, sukulaiset ovat olleet metallimiehiä. Hyvä ammatti se on, Heikki viihtyy siinä. Ammatin vaihtaminen ei ole

Aarne Seistamo

Nöyrä pyyntö

*Oi Herra pyhä suuri ja
kaikkivaltias.
Sä olet suojamuuri ja
aina armias.
Sanallas ohjaa meitä
vakaasti kulkemaan,
karttamaan harhateitä,
luoksesi tulemaan.*

*Sä anna meille taito
totuutta sanella
ja mieli puhdas, aito
armoa anella.
Sä nosta uupuneita ja
etsi eksyneet,
paranna paatuneita ja
pyyhi kyyneleet.*

*On usko heikko meillä
ja tahto kelvoton,
kuljemme synnin teillä
ain' mieli levoton.
Puhdista sydämemme
paheista suurista
ja koko elämämme
uudeksi uudista.*

*Oi Herra anna meille
hyvyyteen tarmoa,
synteihin eksyneille
autuutta, armoa.
Et jätä omiasi,
vaan otat hoivaasi,
hoitelet lapsiasi
ja nostat helmaasi.*

*Kun annoit lupauksen
armosta suuresta,
me saimme lohdutuksen
synteimme tuskasta.
jos pelastuksen tiellä
kuljemme vakaasti,
luonasi Herra siellä
olemme varmasti.*



koskaan tullut mieleenkään.

Elämä sujuu rauhallisesti tässä pienessä perheessä. Tulevaisuudesta Heikki sanoo: "Kuka sen tietää..." Terveyttä hän toivoo perheelleen. Hyvin menee kuin ei rakentele pilvilinnoja.

Kirje parkanolaisille

Terveisiä kaupungista!

Kankaanpäästä, meinaan.

Ei ole tullut aiemmin kirjoitteluksi, ettei kävisi niin kuin lähetyspastori Kukkasen kirjeelle — neekerivaimo sai sen, mutta ei osannut lukea.

Taisi olla turha pelko. Teette ihan omaa joululehteäkin. Sillälailla. Me täällä olemme tehneet sitä jo miesmuistin, mutta se onkin toinen asia.

Se on aina ollut teillä veressä, tuo pyrkimys korkealle. Ei siinä mitään pahaa ole. Yhtä alhaalta mekin täällä kerran aloitimme ja kai sitä meillekin hymyiltiin. Pariisissa, Moskovassa ja New Yorkissa.

On tainnut olla vähän sählinää näissä suhteissamme viime vuosina? Kai siksi, että molemmat havittelivat jonkinlaista johtajan vakanssia näissä provinssin asioissa. Kun se nyt on meitä tyydyttävästi ratkennut ja te kurkistelette Pirkantaan suuntaan, unohtakaamme vanhat kaunat. Näin joulun alla tarjoamme ison veljen tukevaa kouraa kättä paiskatakseme. Sopiiko?

Mutta sen vaan sanon, että kyllä vika alunperin teissä oli.

Se alkoi siitä, että puhasimme Kankaanpää-Kauhajoki rautatietä ja te nujautitte siihen kangeksi oman Parkano-Seinäjoki ratanne. Pitäkää nyt hyvänänne — asemannekin vaihtaa nimeä ja paikkaa vuosittain.

Olisimme halunneet Meke-sin. Lupasimme siitä numeron ja pirunmoisen määrän nollia, mutta tepäs lupasitte enemmän. Emme me sitä enää harmittele. Ette kai teidän, vallan muuthan niitä laskuja teille siellä nyt esittävät.

Sitten teimme ammatti-

koulun. Ettekös vaan te halunneet juuri sitä samaa. Ettei teillä sitä ole, johtuu ministeriössä olevasta, parkanolaispulasta.

Sitten vaivihkaa ja — etten sanoisi — tietten tahtoen aloitte viedä meiltä virkamiehiä. Jurnutti, kun huomasi virkamieskuntanne keskitason nousseen hyppäyksellä,

Muutimme kuntamme kauppalaksi ja katso, juuri samoin halusitte te tehdä. Emme vastustelleet, mutta suhteellisuussyistä jouduimme hankkimaan kaupunkioikeudet.

Te olette aina halunneet juuri samaa mitä meillä on. Se on pitänyt saada. Kirkko, toripäivät, kunnanjohtaja ja katuvalot. Oma sanomalehti (huom! meillä on kaks i) ja kerrostalot. Rakennuskaava ja vesitorni. Teollisuushallit ja asumalähiöt. Pelimanniyhtyeitä, Reima-Pukinetta, soittoruokaloita, korkea veroäyri. Ihan kaikki. Ja nyt sitten nämä joululehtihomemit. Antakaa mennä vaan samaa syssy.

En minä pahaa tarkoita. Rupeaa täällä vaan maistumaan puulle se ainainen esimerkkinä oleminen. Tekisi mieli joskus lyödä sukkulat sekaisin, mutta jospa te tekisitte saman perässä. Emme me sellaisesta nauttisi, kun parkanolaiset muuten ovat mukavaa väkeä, jolle toivoo pelkkää hyvää. Aikanaan laajensin valtavasti näkemyksiäni seurailemalla Parkanon valtuuston istuntoja. Opin Tuiskun Martilta, miten puhutaan isänmaallisesti ja yhteiskuntaa rakentavasti, Sirolan Viljolta, kuinka sanotaan asiat riittävän pyöreästi ja Yliruusin Einolta taidon olla aina oikeassa.

Ja tottahan Parkanossa on hyviä puolia. Eräs iisalme-

lainen kauppias kiitteli kovasti Parkanon toripäiviä, joilla perjantaina voi myydä sen, mitä Kankaanpäästä torstaisin jää. Toivon vaan, että Parkanossakin olisi tori.

Ja muistoni Parkanosta ovat vallan mieluisia. Kuten se, että parkanolaiset automiehet eivät päätöksestään huolimatta antaneet minulle selkäsäunaa hakiessani sikkäläisestä kunnantoimistosta valitusotetta Mekes-asiaassa. Tai että saadessani paperit kello 11.20 Yliruusin Eino oli vilpittömästi huolissaan siitä, ehdinkö niiden kanssa nyt varmasti määräaikaan kello 12.00 Turkuun. Tapaukset osoittavat parkanolaisen avaraa näkemystä ja sisäistä lämpöä.

Mieluista on muistella hienoa päivällistä Parkanon vanhainkodissa, jonne Pukikiviäidan Armas kerran kutsui aterialle. Hevin eivät unohdu Jokelan Vihtorin jouheaa elämänmyönteisyyttä taikka Niemisen Annan elämänilo.

Viime vuosien hienoihin elämyksiini kuuluvat pelimanni-illat Koivistolaisten luona (rouvien taito ”panna pöytä koreaksi”). Liikkuessani parkanolaisen nuorten mukana ”maassa ja maan ulkopuolella” totesin, että fiksumpia lähettiläitä suomalaisten on turha hakea.

Kun kaiken edelläsänotun pistää vaakakuppiin, eiköhän se plussapuoli painu äkisti alaspäin. Ja kun se muu on kankaanpääläisiltä opittua, parkanolaisilla on hienoista syytä ylpeyteen.

Kunhan sitä ei vaan minulle näytetä.

Joka tapauksessa: miellyttävää, rauhallista ja tunnelmallista joulunseutua kaikkiin koteihin sekä Parkanossa että muualla.

Toivottaa

Onni Pyysalo
(kankaanpääläinen)

Taiteilija kirvesmiehenä

Kun kirvesmies tarttuu maalarin siveltimeen, niin suoraviivaisesti ajatellen oletetaan silloin maalattavan seiniä sisältä tai ulkoa. Mutta kirvesmies, joka pystyy siveltimellä luomaan taidokkaita kuvia, on jo "luova kirvesmies". Hän on taiteilija. Taiteilija joka leipänsä ansaitsee kirvesmiehenä on suhtautunut lahjoihinsa turhan vaatimattomasti, tai sitten häntä ei vielä ole "keksitty". Kosti Kuivasto on nelikymmenvuotias Parkano Oy:n kuulemma erinomainen kirvesmies, mutta enemmän hän varmasti on taiteilija, vaikka hän itse ei sitä vaatimattomana tunnustakaan.

Kuva taiteilijasta vahvistuu vankkumattomaksi, kun katselee niitä jäljennöksiä, jotka riippuvat Kosti Kuivaston kodin seinällä. Nämä kaksi jäljennöstä tekijä haluaa pitää itsellään, eikä ole monista pyynnöistä huolimatta suostunut näitä myymään. Taiteilijat puhunevat väreistä yleensä valo-opillisena käsittelenä ja useimmiten taiteilijain kykyjen sanotaan paljastuvan öljyväritöissä nimenomaan valojen ja varjojen käsittelyssä; siis taidokkaassa värien käytössä. Näitä tauluja katsoessa tuntuukin näin maallikosta ihmeeltä miten valojen ja varjojen vaihtelu saadaan näin tehokkaaksi.

Kosti Kuivasto sanoo aina eläneensä lähellä luontoa. Hän on syntyperäisiä kuivasjärveläisiä ja hän kertoi pappansa, Kuivaston Anttoon, johdattaneen hänet luonnon poluille ja niin luonto on tullut läheiseksi miltei syntymälahjana. Ollessaan Kuivasjärven kansakoulussa hän joutui usein taululle piirtämään toisille malliksi. Mutta mikäs oli piirtäessä, kun hänellä oli aina "täys kymppi" piirustuksessa. Koululle muistoksi jäivät hänen

piirustuksistaankin suurin osa.

Sotien jälkeen Kuivasjärvellä oli opettajana Torsti Viljanen, joka huomasi pojan lahjat ja osasi niitä arvostaa. Niinpä opettaja kehoittikin oppilastaan hakeutumaan Ateneumiin ja lupasipa järjestää opiskelun rahoituksenkin. Vaan ei poika uskonut leivän irtoavan taiteesta ja niin Ateneumiin jäi menemättä.

Maalausharrastus on silti säilynyt yhä vuodesta toiseen. Kaikki Kosti Kuivaston tekemät jäljennökset (niitä kahta lukuunottamatta) on aina "käsistä viety" ja ovatpa sitkeimmät odottaneet jo vuosikausia saadakseen haluamansa jäljennöksen. Jäljennöksen tekoon kertoi Kosti Kuivasto ryhtyneensä ajan puutteen vuoksi; ei ollut aikaa etsiä maalauskohteita

ta luonnosta ja vangita niitä paikan päällä kankaalle.

Rakkaus luontoon on tuonut toisenkin taiteellisen harrastuksen Kosti Kuivastolle. Hän on tunnetusti taitava eläinten täyttäjä, preparaattori. Itseoppinut tähänkin, niinkuin maalaamiseenkin. Tuntuu ettei eläinten täyttäminen vaadi taiteilijaa, mutta yritäpä täyttää joku eläin luonnollisen näköiseksi silmää miellyttävään asentoon.

Kahdeksantoista vuotta kestänyt eläinten täyttö alkoi närhestä. "Sattui hyppysiin koria lintu ja teki mieli täyttää", kertoi Kosti Kuivasto ensimmäisestä täyttämästään eläimestä. "Suolet pois ja sahanpurua tilalle ja niin oli lintu täytetty. Eihän närhi närheltä enää jonkin ajan kuluttua näyttänyt ja niinpä isä hankki kirjallisuutta, josta sain tietoja ja täyttäminen alkoi luonnata. Isä hankki myös materiaalia, joka silloin oli hankittava joko Tampereelta tai Porista, kun lähempää ei saatu. Myöhemmin hankittiin myrkkylupa ja kun alettiin saada lähempää mm. puolivalmiita silmiä, niin täyttäminenkin helpottui huomattavasti."



Kosti Kuivasto viimeistelemässä täyttämäänsä teerikukkoa. Viimeistely suoritetaan höyhen kerrallaan. Vaativin työ on linnulle luonnollisen asennon muotoileminen pahvisuikaleita "muotteina" käyttäen. Luonnollisen aseman saamiseksi vaaditaan tarkkaa silmää ja kättä ja niinpä lyyrypyrstö näyttääkin olevan lentoon ponnahtamaisillaan.

Esimerkiksi linnun täyttämisen:

Täyttäminen aloitetaan nylkemällä lintu höyhenineen. Tärkeintä nylkemisessä on aloitusviilto, joka on harkittava tarkoin. Tavallisesti aloitusviilto tehdään kuvusta peräaukkoon ja erityisesti pitää varoa ettei höyheniä tuhrita vereen. Ennen nylkemistä voidaan jo lintua puhdistaa, vaikka lopullinen puhdistus tehdään vasta sitten kun lintu on täytetty kokonaan. Muoto eläimelle saadaan tekoli hasten avulla, jotka täyttäjät tekee itse lastuvillasta ja pienimmät lihakset narusta. Lihakset on tehtävä täsmälleen linnun omien lihasten mukaisiksi. Vaativimpana tehtävänä Kosti Kuivasto pitää lopullisen asennon muotoilemista, joka tehdään tukilankojen avulla ja vaatii tarkkaa silmää. Lopullinen puhdistus on suoritettava höyhen kerrallaan vedellä tai vetysuperoksidilla. Puhdistuksen jälkeen eläin käsitellään arsenikilla tai DDT:llä, jotta se säästyisi tuholaisilta. Täytetty eläintä on säilytettävä kuivassa paikassa. — Täyttäminen ei kuitenkaan ole näin yksinkertaista, tarvitaan vielä suuri joukko erinäisiä kokemuksen mukanaan tuomia niksejä, jotka olkoot ”ammattisalaisuuksia”.

Eläinten täyttämisessä hankittu tuntemus ja taiteilijan lahjat yhdistyvät Kosti Kuivaston muovailemissa eläinpatsaissa. On kipsistä muovattu uljas hirvi ja leppäpuusta kurjet, kaikki niin elävän näköisiä, että jos luonnollista kokoa olisivat, niin kokenutkin arnitologi erehtyisi, hirvimiehistä puhumattakaan.



Eero Koivisto

Eri-Veli, Viri ja Eri-Jätkä

Kolme on kovaa nimeä Jorma Marttilan kartanolla Kuivasjärvellä. Nykyisen mittapuun mukaan Marttilan tila ei ole suuren suuri viljelystilana, mutta niin vain on, että otsikossa mainittujen nimien takana on kolme hevosta. Eivät yksin työ- tai ravihevosiksi tarkoitettuja. Isäntä on vankasti sitä mieltä, että suomalaisen maaseutumiljööseen soveltuu parhaiten hevonen, joka menee raviradalla lujaa ja on käyttökelpoinen maa- ja metsätalouden ajoissa.

Jorma Marttila on ollut tunnetuin raviurheilun harrastaja Ylä-Satakunnan seuduilla viimeiset parikymmentä vuotta. Ei yksin täällä häntä tunnetta, vaan arvostetaan myös koko Suomessa ja nimenomaan suomalaishevosten raviurheilun piirissä. Tunnetuimmaksi hänet on tehnyt juoksijaori Eri-Veli. Sen kanssa Jorma Marttila on kiertänyt jokseenkin kaikki Suomen

tunnetuimmat raviradat. Tavoitellut ja ottanut palkintoja ja sijoituksia roppakaupalla, saavuttanut pohjoismaisen mestaruuden ja sijoittunut mm. kunninkuusraveissa pronssille.

Hevosiin kiintymyksen alkusyntytyksen Marttila sai jo niihin aikoihin, kun hän isän kuoltua 12-vuotiaana alkoi hoitaa talon miespuolista isännyyttä. Veri veti jo kansakoulusta käsin metsäajoihin ja peltotöihin. Ei tainnut aina opettaja Einari Yliahon mieleen olla, kun kansakoulun käyntiin tuli silloin tällöin lievähköjä laiminlyöntejä. Ensimmäinen kilpa-ajoihin osallistuminen oli 17-vuotiaana maamiesseuran ajoissa Vatajanjärven jäällä v. 1948. Hän oli silloisille ravimiehille tuntematon, ja niin oli tamma Tyttökin. Voitto tuli... tuntemattomien sarjassa ja tallella oleva plaketti kertoo 2.000 metrin ajaksi 4.16,2. Vieläkin Marttilalla on tallella rauta, jonaa hän asensi reen jalakseen



Eri-Veli ja Jorma, Annikki ja Viri, Jukka ja Eri-Jätkä.

sivuliukumisen esteeksi. Tyttö oli muuten Eri-Velin emä, uljaanpoikalaisia vereltään. Sen isä on eri-aaronilainen Eri-Matti Viialasta.

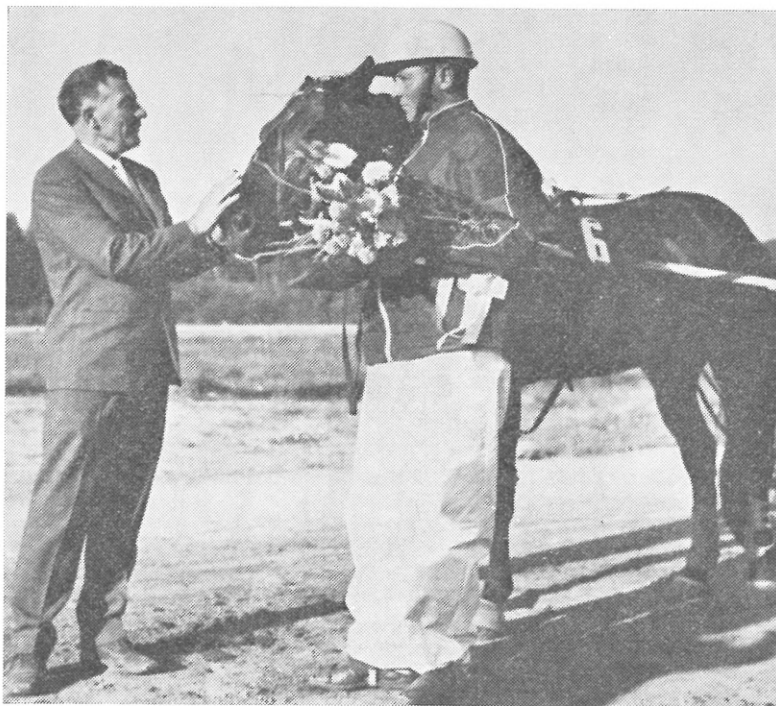
Juoksijahevosia tai niiksi tarkoitettuja on Marttilalla ollut useita, eikä niiden nimiäkään kaikkia tahdo muistaa. Oli Tyrmäys, oli Hurra, joilla ajeltiin täkäläisissä ajoissa milloin milloinkin jäällä tai maantiesuoralla. Parkanon Kirkkojärveltä tulee mieleen eräs koitos Mettomäen Arvidin kanssa. Pokaali oli kai katkolla ja se oli melkein kuin hänen saalistaan. Silloin viimeisillä sadoilla metreillä Hurralta lensi kenkä ja peli oli selvä Mettomäen — ja taisi olla Janne — hyväksi.

Mutta palatkaamme Eri-Velin saavutuksiin ja läheisimpiin aikoihin. Arvokkaimmiksi näistä Marttila arvostaa oriin ja hänen voittonsa pohjoismaisissa haasteajoissa Hagmyren raviradalla Hudiksvallissa Ruotsissa.

Toinen korkeasti arvostettu saavutus oli oriin intoutuminen ravikuninkuuden tavoitteluun 14-vuotiaana Porissa viime vuonna. Ensimmäisenä päivänä tuli hyvät lähtöasemat, nimittäin pisteissä neljäntenä. Toisena päivänä maili voitettiin ja pistesija parani toiseksi. Mutta, aina on muttaa matkassa, raviradallakin! Toimitsijat eivät juuri missään osaa arvioida Eri-Velin tulista lähtöä. Viimeiselle matkalle lähdettyä starttiauto ei vetänyt pellejä auki riittävästi ajoissa ja tästä ori oli ymmällä sekä sitä myöten rytmi sekaisin. Jos näin ei olisi tapahtunut, ravikuninkuus olisi tullut kaikkien yllätykseksi Parkanon. Näissä kilpailuissa merkittiin myös Eri-Velille sen ennätyksensä kilometriajaksi 1.27,3.

Tämän vuoden kuninkuusajoihin pari matkasi Kouvolaan. Matkaa saatteli kovanlainen ukkosilma ja sitä myöten veto oli pois molemmilta. Kuninkuusajoihin on osallistuttu kaikkiaan viitenä vuotena. Pitkälti toistatonta kilpailustarttia on ajeltu Eri-Velin kanssa, muistelee Marttila.

Eri-Velillä alkavat raviradat olla muistojen joukossa korkean ikänsä vuoksi. Mutta siitokseen



Pohjoismaisissa haasteajoissa tuli Hudiksvallissa kukkia, voitto ja mainetta.

sillä on kysyntää vaikka millä mitalla. Nyt Marttilalla on vuorossa 5-vuotiaan tammamman Virin valmentaminen. Virin suku menee Vilperiin ja Mutrin-Lentoon. Rakenteeltaan mallit ja lahjat ovat hyvät. Radalla on käyty ja hyviäkin sijoituksia on tullut. Lujaa tamma pääsee, mutta sellaiseen yhteispeliin pääsyssä kuin Eri-Velin kanssa on vaikeuksia. Halut täytyy löytää ja omata. Tavoitteeksi on pantu ensi juhannukseen mennessä 1.35 ajan rikkominen. Jos se ei tapahdu, niin Viristä tehdään siitostamma. Nyt tänä vuonna tammalla on Eri-Velin jälkeläisenä orivarsa. Eri-Jätkäksi ristitty. Perästä kuuluu, alkukehykset ovat hyvät.

Lämminverisiin ravureihin ja ravitalleihin ei Marttila tunne kiinnostusta. On turhaa niitä tänne tuoda ja pitää yllä, koska ne eivät ole yhtään sen nopeampia ja parempia kuin suomalaisetkaan.

Raviurheiluun sisältyy sellaisia nautintoja, joita eivät muut kuin sitä harrastavat saa ja osaa kokea. Keskenään ravimiehet

ovat herrasmiehiä, mutta kun otetaan fiilinki päälle, silloin on kovuuskin mukana ja välillä pelataan jekkuakin. Potut maksetaan pottuina. Kilpailumatkoilla ja kilpailuissa tapahtuu varsin paljon kulissien takaista, josta suuri yleisö ei tiedä mitään. Mikään ei anna suurempaa nautintoa, kun koiruoksissaan saa sekoitetuksi toisten jo hyvissä ajoin petaamat strategiset suunnitelmat. Marttilalla on juonessa täydellisesti 11-vuotias Jukka-poikakin. Yhdessä on kuljettu monet kilpailut, yhdessä on juonet juonittu ja yhdessä käyty kriittisetkin jälkipeluut. Yhdessä luetaan ja seurataan hevosten lehdet Hevosviesti ja Hevosurheilu.

Raviurheilun järjestötyössä Marttila on arvostettu. Hän toimii Satakunnan Hevosjalostusliiton johtokunnan jäsenenä ja joutuu käsittelemään monia raviurheilun kysymyksiä. Jo vuonna 1969 hänelle myönnettiin Suomen Hevosjalostusliiton hopeinen ansiomerkki. Kirjoittaja uumoilee, ettei kultainenkaan ole kaukana.



Marjatta Hytönen

Kotikirkolleni

Lunastettu Parkanon Joulun
kirjoituskilpailussa

Sinun suojasi, kirkkoni, armahin
rauhan tuonut on kerroin tuhansin. .
Jo pienoisna lasna mut' kannettiin
Sun alttarillesi laskettiin;
sain siunauksen,
evääksi elämän taisteluun,
kun jäseneksi seurakunnan mun otettiin.
Vuodet vierivät,
jälleen suojiisi kutsun sain,
Sä kutsuit pöytään Pyhän Ehtoollisen
tuon kirkkaan nuoruuden ensimmäiseen.
Sen hetken kauneuden muistoissain,
mä säilytän kirkkaana helmenä vain.
Sen hetken rauhassa ammennan ain',
mä toivoo, voimaa matkallain.

Liukasta on tie- teen polulla eli ihmeellinen kasvi

Kevättalvella 1970 levitettiin Parkanon kansalaiskoulun kasvihuoneeseen SOK:n Parkanon tehtailta Lapinnevalta tuotu jyrshinturve. Ennen kuin mihinkään kylvötoihin ehdittiin ryhtyä, nousi turpeesta kookas sirkkaimi, lähes pikkusormen pään kokoinen pähkinä latvassaan.

Tulokasta kummasteltiin ja sen alkuperää arvailtiin. Opettaja Pentti Myllykallio ja talonmies Kosti Rustari istuttivat taimen ruukkuun ja he vaalivat ja tarkkailevat sitä erikoisesti. Huhtikuuhun mennessä oli tuntematon kehittynyt noin viiden toista sentin korkuiseksi lehteväksi yrtiksi ja sen rungon lähelle, lehtien kiinnityskohtiin ilmaantui keltaisia hernekasvin kukkia.

Ruukun vaalijat olivat jo tähän mennessä kutsuneet tämän kirjoittajankin kasvia ihmettelemään ja kerran sitä valokuvailimmekin. Tutkimme myös alan kirjallisuutta. Ajatuksemme sai tietyn suunnan. Merkit näyttivät sopivan. Luulomme alkoi vahvistua. Kysymyksessä näytti olevan kasvitieteellinen



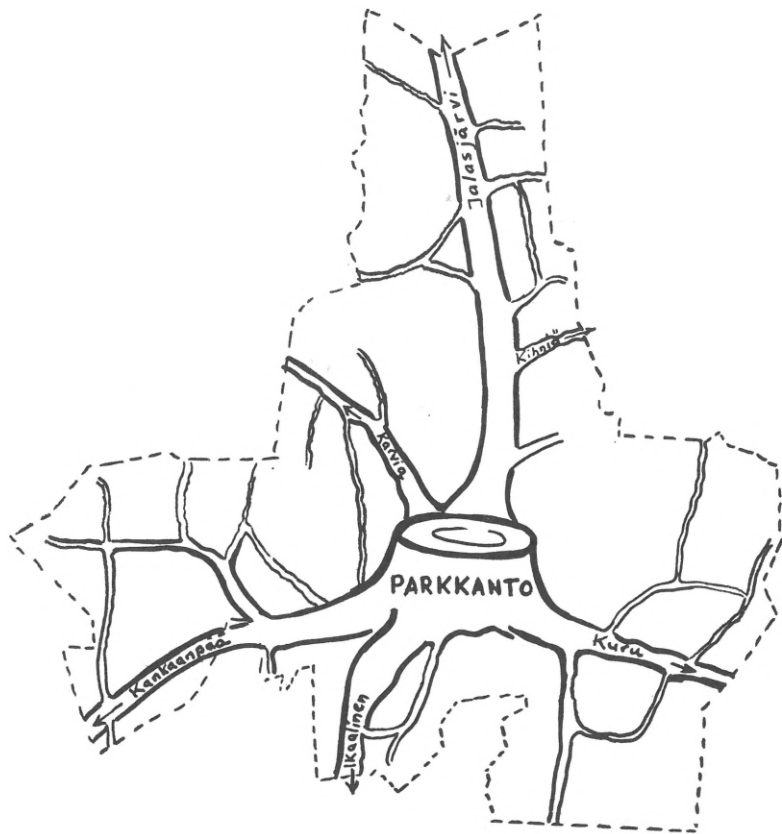
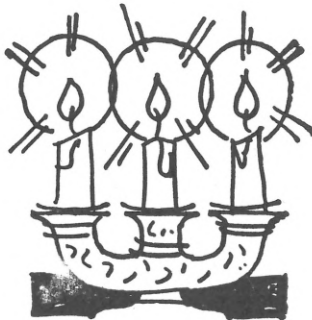
sensaatio! Eurooppalainen vesipähkinä, TRAPA NATANS, se oli ruukussa kasvamassa! Näitä pähkinöitähän löytyy soidemme turvekerroksista, koska kasvi on esiintynyt meilläkin lämpökaudella, noin 5000 vuotta sitten. Nyt näytti vaan yksi vuosituhansien takainen Lapinnevän pähkinä heränneen eloon kasvihuoneen lämmössä.

Asia tuntui niin kiinnostavalta, että aina kun siihen aikaan tapasimme, ensimmäiseksi puhuttiin ihmekasvin kuulumiset.

Lähetimme kuvan ja kyselykirjeen Helsingin Yliopiston Kasvitieteen laitokselle. Kyselyn aiheuttaja ehti vastausta odottaessamme ruukussaan yllättäen kuolla.

Professori Rauno Ruuhijärvi kirjoitti: "Diakuvasa oleva kasvi näyttää maapähkinältä. Sen siemenen on täytynyt joutua turpeeseen jossain käsittelyvaiheessa. Suokasvien siemenet eivät näytä säilyttävän itävyyttään kovin pitkään turpeessa. 1000—2000 vuotta vanhojen rikkakasvien siementen itäminen mm. arkeologisten kaivausten yhteydessä on kylläkin tavallista ja havaittu meilläkin. Tällaisia asioita on tietenkin syytä pitää ennakkoluulottomasti silmällä."

Näin siis professori, mutta meistä omatekoisista tutkijoista tuntui kuin tieteen polulla jo allamme varmalta tuntunut askelma olisikin äkkiä osoittautunut jäisen liukkaaksi, niin että jalka siltä pahan kerran luiskahti.



Vaakunapiirustusta

Siittä vaakuna-asiasta joku kirjoitti menneenä vuonna tähän lehteen. Vissinkin sillä kirjurilla oli keksitty nimi kun en minä ainakaan semmosta Heikkiä täältä tunne. Mutta se sano, että kun on kauppalaksi tultu, voi vaakunan vaihtaa ja sano että otetaan tuon raudasta hitsatun vesitornin kuva, kun se kankaanpääläiset on melki omineet sen parkanolaisten vanhan mämmyn.

No — tiedä häntä. Otetaan me puusta mallia vaan. Puusta se toimeentulo on enemmän tällä kotosi ollu ja paljo meinaa puu Parkanolle vielä tänäkin päivänä.

Mutta ei seisova puu anna rahaa vaan kaadettu ja mailmalle myyty. Puun kanto on oikea

Parkanon vertauskuva ja vaakunan malli. Vanhojen juttujen mukaan oli jokien haaroosajuurin "parkkanto" merkinä.

Jos sitä nyt kerran tavallisetkin ihmiset saavat vaakunasta sanansa sanoa, niin tännäköstä piirustusta kauppailisin minä jos kerran on meininki sitä vaakunaa muuttaa. Voihan sen sitten joku tarkemmin vielä puhtaaksi piirtää ja värittää.

Ja sen minä vielä sanon, että paremmin se puinen seku että rautanen mallaa niitten Kihniön sahanteränsä kumppaniksi. Ei sitten niin tylsty. Yhteenhän niitä nyt jo siihen sairallaliittoon sovitellaan.

Viitakulman Vikki

UNKARIA PARKANOLAISIN SILMIN

Seutulan lentokenttä sunnuntaina elokuun kahdentenatoista, iloinen hälisevä nuorten joukko odottamassa pääsyä tulliselvittelyyn, röykkiöt matkalaukkuja ympärillään, matkaharmoni, basso, viulukoteloita. Mistä tulevat, mihin lienevät menossa?

Niinpä niin, siellä on Farka-

non Kalevan Nuorten tanhuryhmä lähdössä esiintymismatkalle Unkariin Kalocsan kaupunkiin. Malev-yhtiön Tupolev-kone nielee joukon sisäänsä, istuinpaikka löytyy jokaiselle, hetkessä on turvavyöt kiinnitetty ja nousemme unkarilaisin siivin talle. Jännittyneitä ilmeitä,

kunnes nousu on ohi ja tasaisen matkanteon helpotus leviää ensilentoaan kokevien kasvoille. Ystävälliset lentoemännät tuovat ruokatarjottimet mutta silloinpa tuleekin pieniä ilma-kuoppia riesaksemme ja joukkomme pienimmät pojat joutuvat uhraamaan sapuskansa yläilmoihin.

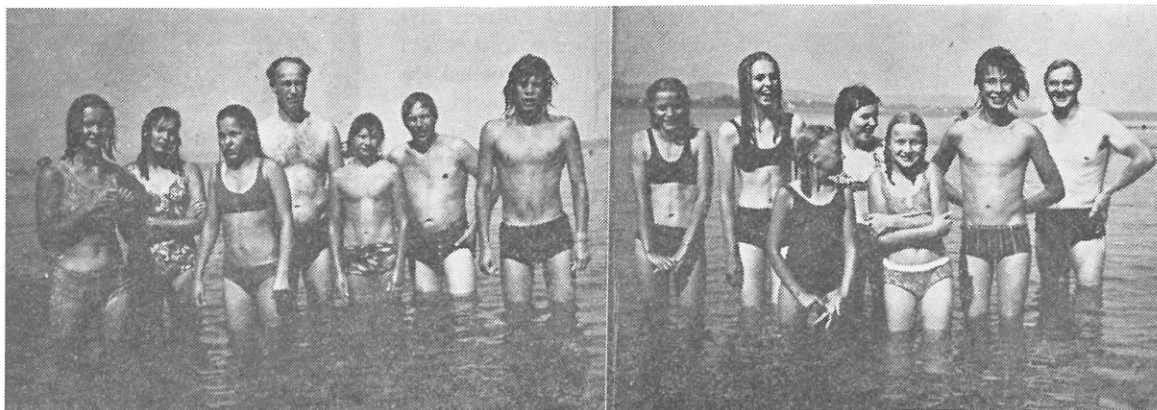
Saapuminen Budapestiin kuuden tunnin lennon jälkeen yöllä on valtava elämys! Miljoonakaupunki miljoonine valopisteineen, kuin pitkän pitkiä säkenöiviä kiiltomatoja kiemurtelesi alhaalla. Katselemme ihas-tunein silmin koneen pienistä ikkunaympyröistä alas.

Vihdoin Budapestin lentokentällä, jossa meitä on odottamassa Suomen Nuorison Liiton edustaja Sirkka Viitanen, seurassaan unkarilainen kansantanssi-pedagogi Agoston Lányi. Tullimuodollisuuksien jälkeen lastaan matkalaukkumme linja-autoon ja mukanaamme myös Kalocsasta meitä vastaan tulleet János ja Erica lähdemme ajamaan halki öisen Budapestin ja jatkamme matkaa maaseudulle. Autossa joku yrittää jo vähän torkkuakin, onhan kello reippaasti yli puolenyön ja edessä vielä 120 km:n matka Kalocsaan. Toiset pitivät yllä yhteislaulua, muutamat keskustelelevat välttävällä saksankielellään oppaiden kanssa. Pikkutanhuajat Timo ja Jari nojaavat toisiinsa ja ovat umpisten unessa... Aamuyöllä kolmen aikaan olemme vihdoinkin perillä Kalocsassa.

Olemme siis Kalocsan kaupungin vieraina ja vietämme tässä kaupungissa viikon. Samaa aikaan on täällä meneillään nuorten kansantanssifestivaalit ja myös kansantaiteen ja perinteen juhlat monien näytelyineen ja muine tilaisuuksineen. Kalocsalaislasten tanssiryhmäthän ovat kahdesti vie-



Kalocsan roomalaiskatolinen kirkko, jonka lähellä retkikunta oli majoitettuna.



Uimassa Balatonin vaaleanvihreässä vedessä. Järvi on Keski-Euroopan suurin, pituudeltaan 70 kilometriä, mutta syvyys vain 3—4 metriä. Henkilöt vasemmalta: Anna-Mari Koivisto, Tiina Mikkilä, Riitta Viitasalo, Arvi A. Koivisto, Ismo Ala-Kauhaluoma, Juhani Nuijanmaa, Risto Luoto, Virpi Viitamäki, Päivi Repola, Jaana Marjamäki, Marjo Jokinen, Tiina Koivisto, Jukka Koivisto, Seppo Hirvimäki.

railleet Suomessa, pari vuotta sitten Pispalan Sottiisissa Tampereella ja viime kesänä he osallistuivat mm. Sata-Häme soijuhliin Ikaalisissa. Nyt ovat parkanolaiset Kalevan Nuoret vastavierailulla 31 henkilön joukkueella, jossa 18 tanhuaajan ja ohjaajan lisäksi ovat säestäjät, kansanlaulukvartetti sekä Suomen Nuorison Liiton edustajat.

Näin alkoi vierailumatkamme. Meillä oli harjoiteltuna 1 ½ tunnin pituinen ohjelma, jossa tanhujen lisäksi esitimme myös kansanlauluja ja pelimannimusiikkia. Heti ensimmäisenä iltana jouduimme areenalle salintäyteen kalocsalaisyleisön silmien eteen. Ohjelman alkaessa seisoi koko ryhmä kansallispuvuissamme lavalla, emmekä esiripun auetessa vielä edes ehtineet aloittaa lauluamme ”, ai, sorja sinisilmäpoika.” kun yleisö jo osoitti raikuvasti huutaen ja taputtaen suosiotaan. Esityksemme päättyi vartavasten opeteltuun unkarilaiseen lauluun, johon yleisö poikkeuksetta yhtyi laulaen kanssamme iloisen unkarilaisen kansanlaulun ”Piro Marca..”

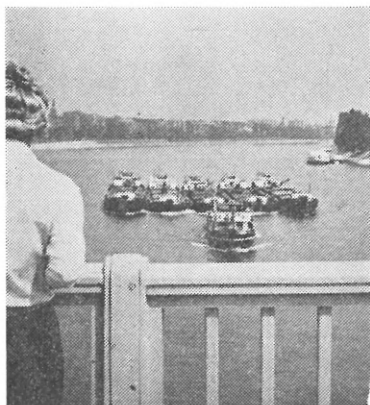
Kalocsan kaupunki on Unkarin roomalaiskatolisen arkkipiispan hallintopaikka. Kirkkoja kaupungissa oli monia ja majapaikkamme lähellä sijaitsevassa kauniissa vanhassa catedraalis-

sa kävimme muunmuassa eräänä iltana seuraamassa ehtoollismessua. Vaikka emme kieltä ymmärtäneetkään, oli messuun osallistuvien hartaus syvää ja vaikuttavaa.

Mieliinjäävä ja arvokas tilaisuus oli myöskin kaupungin pormestarin vastaanotto. Siellä luovutimme kaupungille Parkanon viirin ja isännillemme muistolahjoja. Puheita pidettiin puo-



Hääkuvaelma Kalocsassa. Korumpelleilla kirjailtuihin kansallispukuihin puetut morsiusneidot ovat väen keskellä juuri pukeneet morsiamen hääpukuun — mustaan. Tämä väri siksi, että vihittävä haluaa osoittaa surevansa vapaiden neitoajan päiviensä päätymistä.



Budabestin halki virtaavalla Tonavalla käy vilkas kansainvälinen tavaraliikenne. Hinaaja kuljettamassa proomuryhmää.

lin ja toisin, kvartetti lauloi Itä-kupolskan Parkanosta ja lopuksi lauloimme yhdessä "ai, ai, sorja sinisilmäpoika..." niin, että pormestarin vastaanottohuoneen seinät kaikuivat!

Matkamme aikana riitti hellettä joka päivälle, varsinkin iltapäivän tunteina oli kuumuus todella sietämätön, yli +30° varjossa. Lämpimässä maistui hedelmät, esimerkiksi persikat ja vesimeloonit olivat parhaimmillaan, kypsiä, makeita, mehukkaita ja ennenkaikkea mahdollittoman halpoja.

Toinen esiintymisemme tapahtui itään Kalocsasta sijaitsevassa Kiskörös-nimisessä kaupungissa, joka on Unkarin kansallisrunoilija Sándor Petöfin syntymäkaupunki. Esiinnyimme uudessa hienossa kulttuuritalossa, jossa oli kovin upeat pukuhuoneetkin. Ohjelmamme otettiin sydämellisesti vastaan ja esityksen jälkeen tarjosi Kiskörös kaupungin hanhenmaksaa unkarilaisen musiikin säestyksellä. Jälkeenpäin sain oppaaltamme tietää, että hanhenmaksaa on arvokas herkkä, jonka kilohinta lähentelee 50 Suomen markkaa ja sitä on hyvin vaikea edes kauppoista saada, koska kaikki menee vientiin.

Tutustuimme myös Kalocsan teollisuuslaitoksiin, paprikatehtaaseen ja posliinimaalaamoon. Paprikatehtaalla saimme nähdä,

miten paprika, tuo tulinen kirpeä unkarilaismauste kulkee eri vaiheiden kautta jauheeksi ja näppärät naiset pussittavat ja paketoivat paprikajauheen edelleen kuljetettavaksi ympäri maata ja maailmaa.

Kolmannen kerran esiinnyimme vielä kansantanssifestivaaleilla. Yleisöä oli valtavasti ja meillä oli esityksemme jälkeen suorastaan vaikeuksia päästä lähtemään majapaikkaamme, sillä innokkaita valokuvaajia ja nimikirjoitusten pyytäjiä parveili ympärillämme kuin herhiläisiä.

Kun viimeinen Kalocsassaolopäivämme alkoi kallistua ehtoota kohti, halusivat isäntämme vielä järjestää meille lähtöjuhlan. Sydämellisen tunnelman vallitessa leikimme, lauloimme ja tanssimme ja saimme vastaanottaa lahjoja ja kiitoksen sanoja vierailustamme. Isäntiemme ystävällisyys oli vertaansa vailla ja niinpä aamulla erotessamme oli melkein kyynelripot silmissämme.

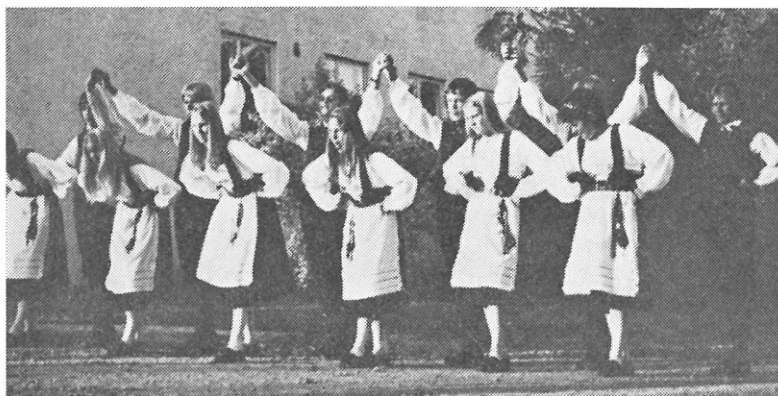
Matkamme viimeisen vuorokauden vietimme Budapestissä, jota ei syyttä sanota maailman kauneimmaksi pääkaupungiksi. Tonava halkoo kaupungin jakaa sen kahteen osaan, vuoriseen Budaan ja alavaan Pestiin. Tonavan yli johtaa Budapestin alueella peräti 8 komeata siltaa. Budapestissä on näkemistä ja kokemista niin paljon, ettei kaikki mahdu tämän tarinan puitteisiin. Tonavan keskellä



Mustalaislapsia Kalocsan kadulla. Osa Unkarin mustalaisista elää edelleen vapaana työnteon huolista, osan ollessa taas hyvin arvoitettuja kansalaisia, esim. mainioita ravintolamusiikoita

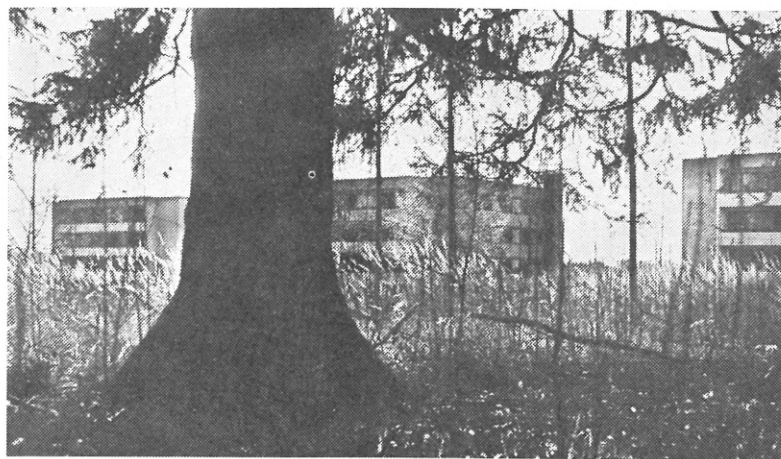
oleva Margitsaaren ulkoilmaterasserissa saimme seurata Unkarin valtion kansantanssiryhmän ja kansanlaulukuoron esitystä. Se oli taidetta huipussaan! Tanssiryhmän esitykset olivat hiotuja, varmoja ja vauhdikkaita, kuoron laulu kaunisti ja mustalaisorkesteri soitti niinkuin vain unkarilaiset osaavat!

Koko matkamme oli kuin väriläikkä ja voimme kaikki varauksetta yhtyä sanontaan, että kuuluisan unkarilaisen vieraanvaraisuuden salaisuus on: vieras saapuu luoksemme, hyvä ystävä matkustaa luotamme.



Tanhuryhmän loppukumarrus esityksen jälkeen.

Marja Nikkilä



KUUSEN KATVEESTA KAUPUNKIIN

Yhteiskuntamme on yhä enemmän muuttumassa koulutusyhteiskunnaksi. Ihminen jynssää koulun penkkiä ”kehdestä hautaan”. Yhä monimutkaisemmiksi käyvät elämämme osa-alueet kaipaavat ammattitaitoista työvoimaa.

Pieni koululainen aloittaa koulunkäyntinsä jännityksen vallassa. Melko suojatusta kotiympäristön suuren ihmisjoukon pariin ei ole aina helppoa. Ensimmäisinä koulupäivinä nousi kansalaiskoulun mäkeä pikkuihminen poika ja itki vallan mahdollottomasti. Äiti ei ollut tullutkaan vastaan sovitettuun paikkaan. No, löytyihän se äiti sitten kirkon kupeelta ja hymy palasi pojan kasvoille. Tämä pieni koulumies kyllä pian tottuu.

Koulutiensä varrella nuori ihminen joutuu suorittamaan monenlaisia valintoja opintien suhteen. Kotikunta tarjoaa hänelle mahdollisuuden opiskella joko lukion, keskikoulun tai kansalaiskoulun asteen loppuun. Sen jälkeen on muutto edessä, mikäli mieli eteenpäin. Ja monen on mieli.

Parkanossakin ollaan yhä selvemmin siirtymässä maatalousvaltaisuudesta teollisuus- ja palveluelinkeinovaltaisuuteen. Paljon täälläkin kirjoitellaan hakupapereita ammattikouluihin, erilaisiin opistoihin ja kor-

keakouluihin. Lähtöä jatko-opintoihin harva pitää surettavana — uudet maisemat ja ihmiset kiinnostavat. Tämähän on aivan luonnollista.

Jatko-opintopaikat ovat yleensä kaupungeissa. Elämän rytmi on kiihkeää, kyynärpäättätiikka jokapäiväistä. Liikenteen pauhu on taukoamatonta, ilma on ruuhka-aikana niin sakeaa, että veitsellä voisi leikata. Ihmiset asuvat pikkulokeroissaan, asuinnoissa, joihin kuljetaan hissillä, niin että ei edes saman talon asukkaita opi tuntemaan. Ah autuutta!

Aamuvarhaisella maanantaina Parkanon rautatieasemalla on suuri nuorten joukko aloittamassa matkaa opiskelukaupunkiin — viikonloput on mukava viettää kotona. Vainko viikonloput? Hakevatko nuoret täältä hengähdyspaikkaa?

Koko yhteiskuntamme teknistyy, tehokkuutta korostetaan. Myös rautaisen kolmion Helsinki-Tampere-Turku ulkopuolella olevat alueet haluavat päästä tästä osallisiksi. Koulutuskapasiteetti on kääntymässä tekniikan ja taloustieteiden suuntaan. Näitä aloja ja niitä hoitavia ihmisiä himoitaan myös Parkanoon. Kotikuntamme ei ehkä olekaan huonossa asemassa näiden ihmisten tänne saamiseksi. Ollaan tarpeeksi lähellä sitä Suomea,

jossa talouselämä todella rullaa. Rullan pyörähtäessä saattaa jotain lennähtää Parkanonkin korkeudelle asti — pohjoisemmaksi tuskin mitään. Työtilaisuuksia tarjoutuu, mutta luultavasti Parkano tulee saman ongelman eteen kuin niin monet muutkin ”kasvukeskukset”, onko asuntoja, päivähoitopaikkoja ja muita palveluja.

Kotikauppalastamme halutaan kuitenkin tehdä erästä tehokkuuden ilmentymää. Joitakin täältäkin on uskaltanut korkeakouluihin yhteiskuntatieteellisiin tai humanistisiin tiedekuntiin, vaikka näitä aloja ei meidänkään maassamme enää juuri ole arvostettu. Ne eivät lisää TEHOKKUUTTA. Meidän arvo maailmamme on rakennettu kilpailulle eikä se sovi humanisteille ja yhteiskuntatieteilijöille, ei ainakaan kaikille. Yhä voimakkaampana on näiden ihmisten mielissä syttynyt ”kaukokai-puu”, on yritettävä siellä, missä voidaan välttyä tehokkuus-kilpailukierteeltä.

Monien ei-arvostettujen väestönsien joukosta nousee mieleen maatalousväestö. On ollut havaittavissa, että nuorten keskuudessa Parkanossakaan ei tunneta kiinnostusta niistä mahdollisuuksista kohtaan, joita tämä ala tarjoaisi. Mieluummin hakeudutaan muille aloille. Kui-

TASAISEN KEHITYKSEN VUOSI

Poimintoja tapahtumista Parkanossa v. 1973

Kuluva vuosi ei nuorelle kauppalallemme ole merkinnyt mitään yhtä suurta muutosta, kuin juuri kuntamuodon vaihtuminen vuosi sitten. Tasaista vauhtia on kehitys kulkenut eteenpäin eri elämänaloilla, ja onhan väkilukukin ollut koko ajan noususuunnassa; vuoden vaihteessa se oli 8513. Piristäviä yksityiskohtia vuoteen on tottakai sisältynyt. Niistä voidaan mainita uuden seurakuntatalon käyttöönotto, oma ni-



tenkin maatalous on ollut, on ja tulee olemaan peruselinkeinona. Tämän toivoisi kunnan isiemme muistavan teollistamisinnossaan — nykyaikainen maatalous vaatii muutakin kuin kovaa sisua. Näin jouluna on hyvä muistaa, että kaikilla ei ole leipää ja maitoa pöydässään, puhumattakaan kinkuista, laatikoidista jne. Voiko silloin olla oikein, että me täällä ylenkatsomme niiden työn, jotka nämä elintarpeet meille tuottavat. Tämä arvostuskriisi on osaltaan johtanut työttömyyden lisääntymiseen. Nuorten mielenkiinnon vähentyessä maataloutta kohtaan ovat useat heistä läheneet suurin toivein etelän kaupunkeihin; mutta ammattitaidottomien jonot ovat pitkät.

Kuten luonnollista, toivoisi Parkanoon nimenomaan nuorta väkeä. Ei luulisi olevan väliä sillä, onko syntyperäinen parkanolainen vai ”muukalainen”. Nurkkapatriotismi ei liene varaa. On syytä muistaa, ettei Suomi lopu Parkanon rajoihin eikä maailman Suomen rajoihin — etenkin jouluna on hyvä palauttaa tämä mieliin.

mikkoviikko, läänin maaherran pikavierailu toukokuussa sekä musiikkiopiston toiminnan aloittaminen syyskuussa.

Parkano ei suinkaan ole tyytynyt siihen teollisuuteen, mikä tällä hetkellä paikkakunnalla on, vaan uutta, lähinnä pientä ja keskisuurta teollisuutta on suunnitteilla kauppalan alueelle. Syyskuun alussa kauppala päätti urakasta, jonka mukaan vasta äskettäin sen omistukseen siirtyneelle ns. Kivelän alueelle rakennetaan 1,5 miljoonan markan teollisuushalli.

Tämän vuoden talousarvioon

valtuusto varasi määrärahan teollisuuskyläalueen suunnittelua varten. Syksyn kuluessa valmistui esitutkimus asiasta. Siinä on esitettyä Parkanon soveltuvuus tällaiseen teollisuuteen, koska se kehitysalue-etu-ten lisäksi pystyy tarjoamaan muita perusedellytyksiä, mm. työvoiman, tonttimaan, energian ja kunnallisten palvelujen muodossa.

Erästä teollisuuden sektoria edustaa myös leirintäaluetointa, mikä saatiin Pahkalanniemellä käyntiin vuosi sitten. Toiminta on vuoden kuluessa laa-



Parkanon viikon monista tilaisuuksista suosituimpia oli keskiviikkoinen matinea. Sen hauskipia ja erikoisempia ohjelmanumeroita oli Naisvoimistelijoiden äiti-lapsiryhmän voimistelu-esitykset.



Yksi maaherra Siltasen vierailukohteista oli Häädetkeitaan luonnonpuisto. Matka sinne oli osaksi kangasta ja korpea, mutta myös vetistä nevaa, joten välillä oli hieman levähdettävä.

jentunut huomattavasti. Syyskuun alkupäivinä yhtiö järjesti kauppalanhallinnon edustajille informaatiotilaisuuden selostaakseen tähänastista toimintaa ja tulevaisuuden tavoitteita.

Lisääntyneen teollisuuden ja palveluammattien myötä on kasvanut myös asuntojen tarve keskustaajamassa. Tämän vuoksi valmisteltiin vuoden alussa asuntotuotanto-ohjelma seuraavalle viidelle vuodelle. Näkyvänä todistuksena rakennustoiminnasta oli esimerkiksi Kiinteistö Oy Pakkalanmäenhakan harjannostajaiset syyskuussa. Kevään kuluessa julkaistiin myös kaavoituslautakunnan suunnitelma tulevista kauppalanosista.

Toukokuun puolivälissä saivat parkanolaiset vieraakseen lää-

nin maaherran Sylvi Siltasen. Vaikkakin hänen käyntinsä oli pikainen, ehdittiin hänelle esitellä Parkano Oy:n toimintaa, Häädetkeitaan luonnonpuistoa. Tietenkin esillä olivat myös ne ongelmat, joihin toivotaan pikaista puuttumista läänin pääpaikalta.

Kuluvan vuoden aikana on kauppalan kunnallisiin toimihenkilöihin liittynyt kaksi uutta, nimittäin nuorisosihteeri ja elinkeinoasiamies. Terveyskeskuksen kohdalla on muutoksia tapahtunut enemmänkin. Kihniön kanssa perustettiin terveys työn kuntainliitto, jota varten oli valittava liittohallitus ja -valtuusto sekä yhteinen terveyslautakunta. Parkanon terveyskeskuksen kohdalla tapah-

tui kesällä toinenkin muutos. Sairaalan synnytysosasto lakkautettiin, ja synnyttäjät ohjataan tästä lähtien Tampereen Keskussairaalaan.

Parkano sai uuden seurakuntakeskuksen käyttöönsä aivan vuoden alkupäivinä. Virallinen vihkimistilaisuus pidettiin kuitenkin vasta huhtikuussa, jolloin hiippakunnan piispa Eero Lehtinen saapui tätä tehtävää suorittamaan. Samalla matkalla piispa Lehtinen ehti käydä tapaamassa Rantakodon asukkaita.

Maaliskuun päätapahtumaksi muodostuivat Parkanon nimikkoviikon tilaisuudet ja juhlahiisuudet. Ne ulottuivat aina eri teollisuusalojen esittelyihin saakka. Keskustan kouluissa pi-



Huhtikuussa vihittiin käyttöön uusi seurakuntakeskus. Sen suojissa on mahdollisuus järjestää seurakuntalaisilla monenlaisia kirkollisia tilaisuuksia. Tiiviisti se on käytössä muinakin aikoina.

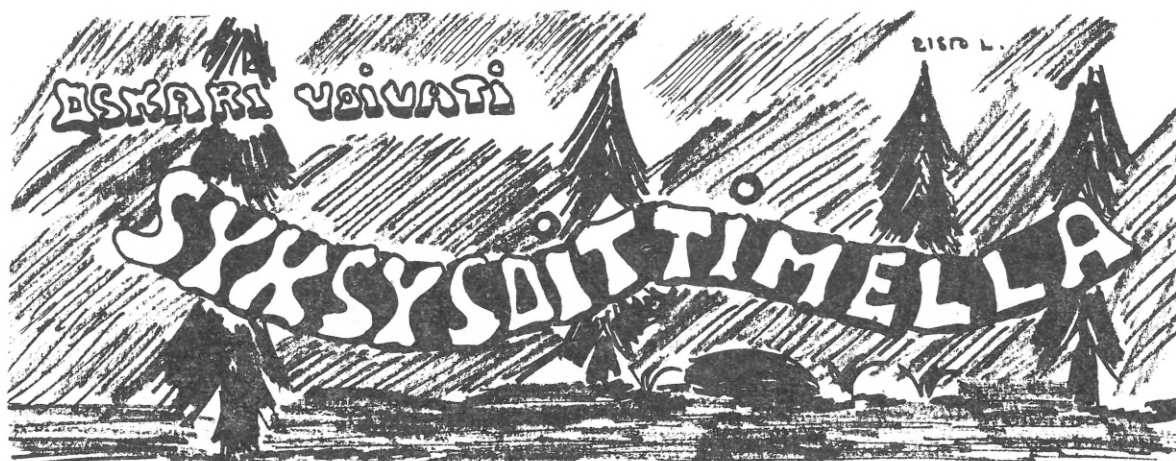


Parkanon viikon kansanmusiikki ja -tanssi-iltaa vietettiin sunnuntaina. Nuorisoseuralaiset esittivät hääpurpuria ja olivat pukeutuneet asianmukaisiin asuihin.

dettiin joka ilta erilaisia eri-ikäisille tarkoitettuja ohjelmia; nukketatterivierailuista ja nuorille tarkoitetuista nykytanssin opetuksesta kansanmusiikkiin ja vanhojen tansseihin. Viimeistä iltaa vietettiin Parkanon Mieslaulajien 25-vuotiskonsertin ja Naislaulajien 10-vuotiskonsertin merkeissä.

Loppukesällä oli vuorossa jälleen yhdet syntymäpäivät. Parkanon VPK täytti neljäkymmentä vuotta. Sen kunniaksi pidettiin komea ohimarssi läpi kauppalan keskustan ja pääjuhla kansalaiskoulussa. Juhlallisuuksiin osallistui runsaasti myös naapurikuntien palokuntia.

Koululaitoksen piirissä suurin muutos tapahtui, kun kansakoulujen johtokunnat lakkautettiin ja tilalle perustettiin yhteinen koululautakunta. Valtuuston käsiteltävänä oli kesällä kauppalan koulusuunnitelma, jossa pitkäjänteisiä keskusteluja aiheutti ala-asteen piirijako itäisen alu-



Molin ennen vanahoon nuarra miässä ste ahavattu kaikensortin mettänelävään pereen .Stä ku tua syksypua-leh hiukankir rookas olla jonkil laalun puhulesta taikka pyhäpäivee, niih heti voon haulikasta selekeensä sovittelee ja koirarrontikkoo pereensä vihelteen. Ja sillon niitoliki mettäh mitä kytätä. Nyn nooh hävinnee. Juur harvon stä enee mettälinnul lennonkropinoita kulukeisansa kuulee. Joku jänih nykkiv viä ehtoohämyh joskuh tota luamanpiittoon mennä pöyköttee.

Näiv vuasin molenki jo tytyntyv voom pelaileen noitten kalaverkkojen kas ja antanus sem pyssynkoorikkeen nojailla konttuuriin nurkkoon. Se kalaruvaan alavarisyäntikö liä vaikuttanuk ku mum peekarvoini tohon ohimoluitten kohtoon on alakanu ilimaantua semmosta kimonkarvoo, joka tulee ihan

suamuvvärille.

Kalavverkot molin sillonki ehtoolla pyytööv viritelly ja soli meininki, että oomusta sitte kojetoon. Mutta ma heräsinki oomuyästä nelijältä ja heti väläkähti peehäni, että nylv voiskil lähteej jo aikasemmir rantooj ja olla siä välih, poluuv varreh mettonkiimas. Tiätysti pyssytöinnä. Salusiinir ravosta luurasim pihallej ja havaattin että ilma oj juur passeli, tyvej ja moo vähä härmäs siähem malliin ku se syksyoomusi völiim pruukoo olla.

Vuasikaulet molij jo peesäni hautoonul lähtee syksysoittimeen niinku ennem poikakoloperina syksyn kevään siä krassailtii. Metto lauloo iha niinku teeriki syksyllä kas, ku voo sattuu semmonne kevähitter raitis ilima oomuv valijetes. — Jos nys ste enee misteem mettoo löytee. Mutta siä rantamäjes on enner rymistäny

se iso krohono niettä jos soov viä saanu henkensäp piteen niim piankis se hoovan oksalta nyn noukkoonsak kopahuttelee.

Hyäkkäsin housuini ja saman tiän stä oltiij jo kummi-konkarien seles vauhrilla menos. Laksopaikois soli tehenys sumua ku ma pimees valojen kans mennä viiltelin. Sainki hetken ajooh huikutella ennenkus stä oltiin sev vanahaj jynkyrämättän kohoralla. Siinoli likimailla se mäkirinta mitä molim meinnannu misä ne römöhoovak kasvoo.

Siipesiv vähä kulukuneuvoo tiänsyrijeej ja rupesin siinä kuustenkalaves hilijoo seista tolijaleej ja kuuluteleen. Vaikka kalaves sitä siähenaikoon oomusta viäloli muallakik ku mettä oli iham musta ja juur joku tähti hakojev välistä vähä tuijaili. Väheekkee eentä ei mistteep-päin kuulunu.

Ku molin herännyn nii naikasi mua rupes hilijasuus ramaseen. Minoikasinki ruatoni sammalistooj ja kohta hervahti peenikim mät-



een osalta. Lopulliseksi päätökseksi tuli tässä tapauksessa, että kansakoulu säilytetään Aureessa eikä siirretä opetusta Kartinahoon. Yhteislukiossa uutuutena viime lukukaudella oli kouluneuvoston toiminnan käynnistyminen ja keväällä suurena tapauksena peräti neljä kuuden laudaturin kirjoittajaa ylioppilaskirjoituksissa.

Pitkän aikaa Parkanossa on havaittu musiikkiopetuksen va-

javaisuus ja myös vähäisyys, ja siksi musiikkiopiston perustaminen on ollut vireillä jonkin aikaa. Kesän lopulla perustettiin sitten kannatusyhdistys musiikkiopistolle, ja toiminta saatiin käyntiin syyskuussa. Kaikkia halukkaita ei vielä voitu ottaa sisälle, koska opetus on tuntiopettajien varassa. Vasta vähitellen toimintaa tullaan laajentamaan suunnitelmien mukaisesti.



teelle.

Heräsin ku oli vilu. Oomu kuulti harmoov valakoselta ja piänen hollim pees piti leppäin sejah jonku laarur rastas oomuräpätysiänsä. Peekkuareni alla väipähti niinku salahmaatolis lyäny että ny on ste juur oikee hetki! Sillon ku rastas on oksaltansa viroonnu, silon komahuttaa mettoki jonku kerran siipipankallansa oomuvoimmisteluks.

Rupesin oitis siitä suariin konttiani pystyyj ja oikeen nukaa koitiv varoo ettee pali-jo kuulusi varrukiston krahi-noita. En keräinnyr röykkyäni suaraks saamaankoo ku ma viä piänes köyrys ollesani kuulin ens kerran kilikahtavan: tik-tik, tek-tek. Juur niinku nuaruuteni latohalameella!

Soon toi mustam mettol lauluneeni niinku kahta helek-kevän kuivoo koivukeppiä yhteel lyätäsii. Mutta olen nyv vai — onko se ruven-nukkit tua rotkohpäin soittoon minaattelin ku lähäriin kiimapaikkoo päin, mäkirintoo alaha. Täytyy hiipiä hili-joo mutta mennäk kiiruusti hoki miälesäni. Sei syksyllä laulak kauvan!

Metton soittimes on kolo-me osoo. Enstis se naputtoo ja kilikuttoo harvallensa. Site se yltyy natistoon taajooj ja lopuks muuttoo suhinaks, hiomiseks. Sillonku hioo, nii soittimetto on kuulematoin ja miteen näkemätöin. Sillom mettonhyyppeejä hyäkkee kohorev vaikka risup prätkähtelis. Mutta ku naputtaa nii pitee seisoo ku pökkelökanto ettee peloota. Sillon soon tarkkana ja lähtee kärkeesti.

Päin soitinta vei selevä poloku. Painelinkit toppaamata, ku ei viä korva selevittänyh hiomista, harvoo köpähyttelemistä ainoostansa. Eikööhän tee syksymetto sihistä ollenkoo! Tek-tek, tik-tik-tik kumminki ehtimiseen kelekähteli. Siä se vaaj jolloollaila isompoo välipeetä pitämätä soitti. Rinnetpaikan alla, poluun suus, haamotti risu-

Tyyne Kivioja

Maaseudulle

II palkinto Parkanon Joulun kirjoituskilpailussa

Maan henki hellä, sua lapses kiittää,
sun antimesi on elinehto,
sun lahjas polvista polviin riittää
on helmas ihmisen hauta, kehto.
Sun sylissä me päivän näämme,
sä peität, kun kuolon yöhön jäämme.

Maan henki kertovi vuotten takaa,
on monet ollehet ennen meitä.
Työn tehnehinä nyt isät makaa
maan hiljaisuus pyhä peittää heitä.
He kalvan kalskeessa, kyntömailla,
on käyneet kulkunsa miehen lailla.

Me kevään kedoille katseen lumme,
kun pyhät luomisen voimat liikkuu.
Maan runsaat lahjat me kokoon tuomme
kun laihon kultaiset tähdet kiikkuu,
ja talven tuiskuissa mieli palaa,
se uskoin luottaa ja päivää halaa.

Maan henki hellä, sun voimas nähden,
me käymme kyntäen, kylvään viljaa.
Työn teemme lastemme lasten tähden,
ja kerran painumme lepoon hiljaa.
Maa, rauhaas lahjoita Tuonen yössä
ja polvet nousevat siunaa työssä.



kistol läpitte peltoo ja sittet
taah kuusimetee. Yhyreh
vaiheeh rupesij jo aatteen,
että se kuuluukit tualta ylit-
teh halameen.

Siinä ku ma alooj jo elem-
pee nähälä vilijelyhmaam
pyärtänölle astikka, oli kuu-
sek kahalem pualen alaka-
neek käylä humaliston mit-
tasiksi taimiks. Tikutos kuu-
lu nyj joor läheltä kränäjen
takoo. Puus ei jookaal laula!
Noir rennot puunkrassit ei
hometnoukkakukkoo peellän-
sä pilä.

Samah näinkip puskistol
läpitte ku jotair ruskeeta sa-
roolla siirrähteli. Sävährös
kävi läpitteni niinku molsin
ottanus sähköpaimellankoon!
Siä se ny humeltaa kiima-
sansa, siivet leveellänsä niet-
tä orelmikko jakoilee! Jänni-
tyh pani paikkani tutiseej ja
soli kiivan kaavan että ma
sain vapistukselta itteni hol-
lattua ja lyötyä röhönäkis-
töön konttusilleni. Siittä ma
oikeev varovaa kallistij ja

kurkistim massallalavan ylit-
te heinäkyrölle.

Peeni selevitti alakuv vä-
hä laiskammoisestim mitä si-
limät niitulla näki: Orelmi-
kos lairunti vähä saineeseem
pari lehemee ja aina ku as-
tovat jalaallansa, keinahti
pee ja kalakahti kello. Vana-
ha mettämiäh, jolla korvam-
piälen hivuksis oj jo innan-
sa kalansuamuksev väriä, oli
unenpöpperösänsä ja jänni-
tyksesänsä mettoo meinaten
hypännykki kuivan käläkäh-
tävälle lehemän kellolle!





Rimpistä rahkanevaa Alkkiassa.

Olavi Laiho

METSÄNTUTKIMUSTA PARKANOSSA

Nykyajalle on ominaista tutkimustoiminnan voimakas lisääntyminen. Näin on laita myös metsäntutkimuksen, joka jo parhaillaan on varsin laajamittaista. Itse asiassa ei liene montaa kaan peruskartan lehteä, jonka alueella ei olisi jotain metsällistä koetta. Lisäksi on alueita, joilla kokeita on maastossa lähes kasapäin. Viimemainittuihin kuuluu myös Parkano ympäristöineen, sillä täällä sijaitsee yksi maamme neljästä metsäntutkimusasemasta.

Parkanon tutkimusasema perustettiin kaksitoista vuotta sitten. Perustamisestaan se saa osaksi kiittää Parkanon erikoisia luontosuhteita. Ne muotoutuivat jo jääkauden päättymisen aikoihin. Mannerjään sulattua noin 10 000 vuotta sitten, peitti Yoldia-meri korkeimpia mäkiä lukuunottamatta koko Etelä-Suomen. Parkanossa jäi pikku saareksi vain Alkkianvuoren laki, ja meritulet puhalsivat vaimentumattomina. Käsitksen siitä, minkälaisista voi-

mista tuolloin on ollut kysymys saa yhä vieläkin menemällä meren ulkoluodoille. Aaltojen voima on siellä aivan toista luok-

kaa kuin sisäsaaristossa. Näin merestä ensinnä nousseilta alueilta on aaltojen huuhtelevana kulkeutunut pois maan hienojakoisin ja viljavin aines laskeutuakseen syvänteisiin. Niiden puolestaan noustua myöhemmin merestä ei huuhtoutumista ja poiskulkeutumista ole saariston sokkeloista enää päässyt samalla tavalla tapahtumaan. Tästä syystä ylvät vedenjakajamaat ovat kivikkoisia, karuja ja ravinneköyhiä ja alavat notkomaat hienojakoisia ja ravinne-rikkaita. Juuri tällaisella rajalla Parkano sijaitsee ja tarjoaa hyvän tilaisuuden tutkia Etelä-Suomessa esiintyvää ilmastollista ja maaperällistä vaihtelua.

Tutkimusaseman enimmäiset koekentät sijaitsevat Karvian Alkkiassa. Niiden yhteismäärä on siellä jo lähes 1000 ha. Useimmat liittyvät soiden kuivatukseen, lannoitukseen, muokkaukseen ja metsänviljelyyn. Samaten puiden jälkeläiskokeita on runsaasti kuten myös kasvatustiheyskokeita. Häädetteitaalla on samantapaisia kokeita, mutta toistaiseksi vähemmässä määrin. Parkanon laajoilla valtionmailla on niin ikään monenlaisia kokeita käynnissä. Keskeisimmät niistä koskettelevat kovien metsämaiden muokkausta ja metsänviljelystä.



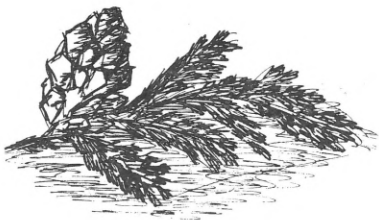
Sama karu suotyyppi kymmenen vuotta metsänviljelystä. Ojitus, kylvö ja lannoitus (400 kg/ha tuomaskuonaa hajalannoituksena ja 25 g Y-lannosta laikkuun) v. 1963, jatkolannoitus (400 kg/ha Oulunsalpietaria ja sama määrä PK-lannosta) viime keväänä.

Kurussa, jonka länsiosat myös voidaan lukea Parkanon vaikutuspiiriin, on runsaasti erilaisia varttuneita viljelymetsäköitä.

Kokeiden runsaudesta huolimatta ei Parkanossa mitenkään voida tutkia läheskään kaikkia metsällisiä pulmakysymyksiä. Paljolti joudutaan nojautumaan myös muualla maassamme saatuihin tuloksiin. Lisäksi monet metsälliset ilmiöt ovat yleismaailmallisia korostaen näin kansainvälisen yhteistyön merkitystä. Tutkimusasema pyrkii toimialueellaan mahdollisuuksien mukaan tiedottamaan kaikista käytäntöä palvelevista uusista tutkimustuloksista.

Aseman oma tutkimustoiminta tulee epäilemättä hyödyttämään eniten soiden hyväksikäyttöä. Niinkuin oheisista kuvistakin nähdään voidaan rahkasuot muuttaa metsämaaksi. Itse asiassa on jo nyt nähtävissä, että niillä päästään mustikkatyyppejä vastaavaan puun kasvuun. Tulevaisuudessa saattavat karujen vedenjakajaseutujen parhaat metsämaat sijaita nykyisillä avosoilla. Jos puun arvo ja hinnanmuodostus säilyvät läheskään nykyisinä tulee Parkanonkin alueen metsäkuva avosoiden käyttöönoton myötä perusteellisesti muuttumaan.

Tätä kirjoitettaessa on myöskin tutkimusasema itse suurten muutosten kynnyksellä. Uuden asemarakennuksen urakkatarjouskilpailu on parhaillaan käynnissä. Tätä luettaessa tulos on selvillä. Jos hyväksyttävä tarjous saadaan rakennustöihin päästään lokakuun aikana. Jouluksi yhdellä tutkijalla lisääntyvä aseman henkilökunta toivoo joululahjakseen myönteistä ratkaisua tässä asiassa. Toivomukseen yhtyy arvattavasti myös Parkanon kauppalaja, joka kohta vuosikymmenen ajan on osaltaan yrittänyt vauhdittaa hanketta.



Erkki Pystykoski

Elinkeinolautakunta toimii

Parkanon kauppalanvaltuusto lakkautti suunnittelulautakunnan ja matkailulautakunnan, ja tilalle tuli kaavoituslautakunta sekä elinkeinolautakunta, jonka toimintaan sisällytettiin myös matkailuelinkeino.

Elinkeinolautakunnan tehtävänä on kauppalan elinkeinotoiminnan edistäminen. Tämän tarkoituksen toteuttamiseksi lautakunnan tehtävänä on mm.:

- tehdä tutkimuksia ja selvityksiä elinkeinotoiminnan edellytyksistä ja kehittämismahdollisuuksista kauppalassa
- laatia suunnitelmia elinkeinotoiminnan edistämiseksi kauppalan alueella
- yhteydenpito seutusuunnitteluelimiin ja muihin viranomaisiin ja yhteisöihin elinkeinoelämän edistämistä koskevista asioista
- keskustelu- ja neuvottelutilaisuuksien järjestäminen yhteistoiminnassa viranomaisten, yhteisöjen ja yrittäjien kanssa elinkeinoelämää koskevista asioista
- tehdä ehdotuksia kauppalanhallitukselle elinkeinoelämän kehittämiseen tähtäävien suunnitelmien toteuttamisesta
- matkailun edistämiseksi pitää yhteyttä muiden kuntien vastaaviin elimiin, paikallisiin, maakunnallisiin ja valtakunnallisiin matkailu- ja retkeilyjärjestöihin sekä pyrkiä kauppalan retkeilyoloja kehittämällä luomaan suotuisat edellytykset matkailualan yritystoiminnalle sekä matkailu- ja retkeilyliikenteen suuntautumisiksi kauppalan alueelle.

Uuden lautakunnan ensimmäinen kokous pidettiin 25. 1.

73. Tässä kokouksessa kartoitettiin ja keskusteltiin elinkeinoelämän kehittämismahdollisuuksista Parkanossa. Mm. yritystoiminta ja sen edellytyksien kehittäminen samoin kuin matkailutoiminta nähtiin erittäin tärkeinä ja huomioonotettavina toimintamuotoina elinkeinoelämän kehittämisessä.

Elinkeinolautakunta on käynnistänyt, luonnollisesti kauppalan päättävien elinten myötävaikutuksella, tutkimuksen teollisen toiminnan edellytyksistä ja niiden parantamismahdollisuuksista kauppalan alueella. Tutkimuksen tuloksen perusteella on tarkoitus suunnitella ne toimenpiteet, joilla Parkano voi kauppalana edistää alueensa teollista kehittymistä, ja voidaanko Parkanoon mahdollisesti perustaa teollisuuskylä pienen ja keskisuuren teollisuuden tarpeiden pohjalta. Tutkimus suoritetaan kolmessa vaiheessa, joista ensimmäinen vaihe on suoritettu ja jossa on selvitetty alueen työvoimakysymystä, alueen raaka-ainevarat ja jalostus, liikenne, tietoliikenne, energia, tukiteollisuus ja palvelut sekä asun-tilannetta.

Elinkeinoelämän kehittäminen vaatii paljon työtä, jota ei lautakunta katsonut voivansa hoitaa yksistään luottamusmiessuorin ja päätyikin heti toimintansa alkuvaiheessa ehdottamaan päätoimisen elinkeinoasiamiehen toimen perustamista, minkä kauppalanhallitus ja valtuusto hyväksyivät.

Elinkeinoasiamiehen tehtävänä on mm.: ensisijaisesti välittää elinkeinoelämälle tietoa kauppalan tarjoamista mahdollisuuksista sekä edistää yritystoiminnan sijoittumista kauppalan alueella, suunnitella ja valmistella elinkeinopoliittisia toimenpiteitä sekä osallistua niiden täytäntöönpanoon, seurata elinkeino-



Parkanon elinkeinolautakunta syyskuulla 1973. Henkilöt oikealta: Vilho Kuoppasalmi, Vihtori Jokela, Erkki Pystykoski (pj.), Arvi A. Koivisto (varapj.), Väinö Huitu, Tapani Häkkinen, Reijo Miettinen (sihteeri) ja Matti Laiho (kauppalanhall. edustaja).

elämää ja pitää kauppalanjohtaja sekä elinkeinolautakunta tietoisena tapahtumista ja odotettavissa olevista muutoksista, hoitaa kunnan suhdetoimintaa ja mainontaa elinkeinokysymyksissä, pitää yhteyttä elinkeinoelämän edustajiin ja niiden järjestöihin sekä kuntien ja valtion asianomaisiin viranomaisiin, eli toimia kauppalanjohtajan "oikeana kätenä" elinkeinoelämän kehittämisessä niin, että asiat tulevat elinkeinolautakunnan käsittelyyn harkittavaksi mahdollista lisäselvitystä tai päätösehdotusta varten edelleen kauppalanhallitukseen ja valtuustoon.

Uusien yrittäjien sijoittamiseksi Parkanoon oikeutti kauppalanhallitus elinkeinolautakunnan tekemään esityksen uuden teollisuushallin mitoituksesta ja sijoituspaikasta. Hallia rakennetaan nyt päätävien elinten myötävaikutuksella teollisuushalli III nimellä. Elinkeinolautakunta on neuvotellut useiden Parkanosta kiinnostuneiden yrittäjien kanssa sijoittumisesta tänne. Osa on päätynt jo myönteiseen tulokseen.

Elinkeinolautakunnan toimeksiannosta on suoritettu tutkimus puutarhatuotteiden, kukkien ja vihannesten tuonnin ja omavaraisuuden suhteesta tarkoituksena selvittää em. tuotteiden kasvatustarve ja mahdollisuudet omalla paikkakunnalla tapahtuvaan viljelyyn. Tutkimuksessa selvisi, että tälläkin alueella on yrittäjillä erittäin hyvät mahdollisuudet, koska tuloksessa päädyttiin rahassa mitattuna n. 820.000 mk:aan, joka lähes kokonaan tuodaan Parkanon ulkopuolelta.

Jotta jo täällä olevaa yritystoimintaa ei unohdeta, elinkeinolautakunta on aloittanut vierailukäynnit paikkakunnan yrityksissä ennen kokouksien alkua (tähän mennessä on vierailtu neljässä yrityksessä), tarkoituksena ensinnäkin tutustua paikkakunnan yrittäjiin ja niiden edustajiin sekä samalla vaihtaa mielipiteitä elinkeinoelämän parantamiskeinoista ja mahdollisuuksista, kuin myöskin kuulla, mitä toivomuksia yrittäjillä on kauppalalle, esim. lasten päivähoito jne.

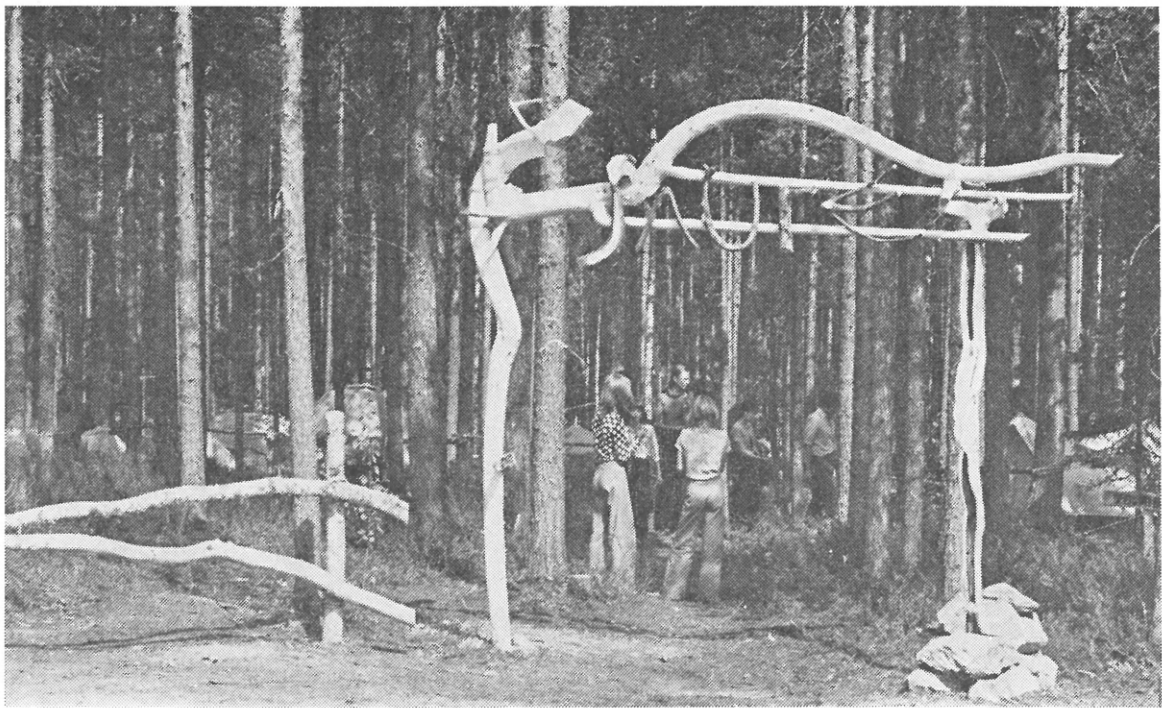
Matkailun kehittämiseksi on

käyty neuvotteluja maakuntien matkailuliittojen edustajien kanssa, on kartoitettu alueita ja keinoja, joilla matkailutoimintaa tulee tulevaisuudessa kehittää. Tälläkin alueella on Parkanossa monia mahdollisuuksia jo olevan matkailuyrityksen lisäksi.

Edelläolevalla suppealla selvityksellä olen pyrkinyt antamaan pääpiirteittäisen kuvan elinkeinolautakunnan toimintakehästä, joka on varsin laaja. Lautakunta pyrkii kaikkiin käytettävissä oleviin keinoihin ja mahdollisuuksiin toimimaan Parkanon elinkeinoelämän kehittämiseksi ja kaikkien parkanolaisten hyvinvoinnin ja viihtyvyyden hyväksi.

Tämä ei vielä tietenkään riitä, koska lautakunta on vain valmisteleva ja ehdottava elin, tarvitaan ennen kaikkea päättävien elinten johdonmukaista, myönteistä suhtautumista em. toimintojen suhteen.

Lautakunnan sihteerinä on alkuvaiheessa toiminut kauppalan kamreeri Reijo Miettinen 1. 10. 73 elinkeinoasiamiestoimensa aloittanut Heikki Mettomäki hoitaa täst'edes myöskin lautakunnan sihteerin tehtävät.



Leirin pääportti ja sen takana telttakylä.

Kauko Volotinen

JAURE-73 partioleiri Parkanossa

Saamenkielen sana jaure on suomeksi järvi. Kesällä Parkanossa, Satakunnan Lapissa, Liesjärven rannalla pidetty partiotyttö- ja partiopoikapiirin yhteinen leiri kantoi tuota outoa, mutta helposti mieleenpainuvaa nimeä.

Jaure-73:n valmistelut aloitti edellisenä syksynä kummankin piirin partiojohtajista koottu kuusihenkinen leiritoimikunta. Ohjelma koetettiin saada monipuoliseksi ja vaihtelevaksi. Siihen sisältyi yleisiä tietoja ja taitoja, erilaisia harrasteita, liikuntaa, retkeilyä sekä palvelutoimintaa.

Koulutusaiheita olivat kansainvälisyys, lähetystyö, luonnontuntemus, pelastuspalvelu, palontorjunta, ensi-apu, viestitys, leirirakennelmat ja köysityöt, suunnistus, kartoitus, riistanhoito, valokuvaus, shakki,

musiikki ja luova ilmaisu, lehden toimittaminen, ruotsinkieli, pintasukellus sekä lentopallo. Näitä aiheita käsiteltiin koulutuspisteissä aamu- ja iltapäivisin, ehkä useampana päivänä. Kukin jakso oli oma kokonaisuutensa. Leiriläiset valitsivat edellisenä iltana aiheensa ja ilmoittautuivat haluamaansa ryhmään. Koko joukolla pidettiin vielä yksi raamattutunti sekä esitys Parkanon historiasta.

Perinteisiin kuuluu, että leirin aikana järjestetään "haikki" eli vaellus. Se suoritettiin vartioittain eli ryhmissä, ja sille pääsivät mukaan vapaaehtoisesti ilmoittautuneet varttuneimmat partiolaiset. Tällä kertaa n. 20 tuntia kestäneen retken pituus oli 16 km. Siihen sisältyi suunnistusta sekä opittujen partiotaitojen soveltamista käytäntöön erilaisissa tilanteissa.

Iltapuhteita viettivät leirin kylät joskus omassa piirissään, toisinaan taas kokoonnuttiin yhteisiin tilaisuuksiin, joissa leiriläiset esittivät omaa ohjelmaansa. Kesän -73 muistanevat "jau-relaiset" kuloherkkänä poutakesänä, jolloin ei iltanuotioita poltettu.

Uudenaikaista ajanvietettä oli disco. Miten se sopii partioleirille ja metsään honkien keskelle? Nuorten mielestä asia oli kuitenkin aivan selvä, koska he odottivat discoa ja se oli ohjelmaan merkitty. Vaikka discosta ei todettu olleen häiriötä tai haittaa, on sen järjestäminen joka leirin osalta erikseen tarkoin harkittava.

Leiri on kuin yhteiskunta, jossa jokainen joutuu palvelemaan muita ja tekemään työtä yhteiseksi hyväksi. Kylille jaettiin vuorotellen päivystävän

vartion tehtävät, keittiön apu-työt, tiskaus ja puiden hankinta sekä yövartiointi.

Kullakin yhteiskunnalla on myös oma hallintojärjestelmänsä. Leirin koulutuksen, päiväohjelman, järjestyssäännöt ja hallinnon suunnitteli järjestelytoimikunta, mutta hallintoon leirin aikana osallistuivat vastuunalaisten johtajien lisäksi myös nuoret leiriläiset. Heidän valitseminaan oli kaksi edustajaa kustakin kylästä leirineuvostossa sekä kyläenjohtajat kyläneuvostossa. Leirineuvosto, joka käytti korkeinta päätäntävaltaa, hyväksyi lopullisesti järjestyssäännöt, määritteli discon ohjeet sekä antoi neuvoja tulevien leirien järjestäjille. Jos leirineuvosto oli parlamentti, niin kyläneuvosto oli hallitus, joka käytti toimeenpanovaltaa ja valvoi järjestystä kyläenjohtajien välityksellä. Kyläneuvosto kokoontui aamuisin ja suoritti yhdessä leirin johdon kanssa alueiden tarkastuksen.

Leirin järjestäminen ei ole hyväntekeväisyyttä, mutta ei myöskään taloudellisen hyödyn tavoittelua. Talousarvion tulot koostuvat leirimaksuista sekä osittain myös lahjoituksista. Suurimman menoerän muodostavat ruokatarvikeostot. Jauren osanottomaksu oli 60 mk. Jotkut



Leirin johtaja Kauko Volotinen (Klupu) käskynjakoa pitämässä.

lippukunnat maksoivat jäsentensä puolesta osan tuosta summasta. Kauempaa tulevilla olivat rasitteina myös matkakulut. Leirin talousarvio toteutui niin hyvin, ettei järjestävien piirien tarvitse maksaa laskuja, vaan varat niihin löytyvät leirin tililtä.

Jauren rakentamisen suorittivat vapaaehtoiset taksvärkkiläiset sekä yksi paikkakunnan rakennustyönjohtaja. Heidän ahkeruutensa ja taitonsa ansiosta oli

se, että kaikki tärkeimmät rarennustyöt, kuten leiriportti, keittiö, kellari ja ruokailupöydät valmistuivat suunnitelmien mukaan niinä kolmena päivänä, mitkä taksvärkille oli varattu. Varsinaisen leirin aikana tehtiin vielä kirkko ja kaksi laituria. Tulokset eivät olleet vain aineellisia, vaan niihin sisältyi myös mielikuvitusta ja symboliikkaa.

Osanottajien pääjoukko saapui tiistaina heinäkuun 10. päivänä. Leiriläiset oli ennakkoilmoittautumisten perusteella jaettu kyläkunniksi siten, että kussakin kylässä oli sekä tyttöjä että poikia ja vain yksi vartio tai telttakunta saman lippukunnan jäseniä.

Tulopäivä kului majoittumistouhuissa. Keskiviikkona päästiin toteuttamaan koulutusohjelmaa. Torstain pelastusharjoitusta oli seuraamassa myös Yleisradion Länsi-Suomen alueen toimittaja Tarmo Salo. Sunnuntaina, lepopäivänä, kokoontuivat leiriläiset omaan kirkkoonsa jumalanpalvelukseen. Iltapäivällä tutustuivat vieraat leiriin. Tiistaina 17. 7. olikin sitten jo päätöspäivä.

Leiristä tekevät varsinaisen "tapahtuman" sen osanottajat. Jaure muistetaan siitä, että siellä kaikki tekivät parhaansa.



Valokuvausryhmä harjoittelemassa säkyläläisen Raimo Salon (Rami) johdolla.



Vaeltajat laulamassa. Henkilöt vasemmalta: Anna-Mari Koivisto, Tapani Selin, Sakari Selin, Seija Huhdanpää ja Erkki Rajamäki.

Tapani Selin

VAELTAJAT LAULAVAT

Parkanon seurakunnan nuorten piiristä lähtöisin oleva lauluryhmä Vaeltajat perustettiin — tai oikeammin perustui syksyllä 1971, kun kolme toverusta Tapani Mansukoski, Erkki Rajamäki ja Tapani Selin eräänä syysiltana kokoontuivat kansalaiskoulun suojiin lauleskelemaan iltansa iloksi. Sakari Selin lauleskeli tuolloin pääasiasa marssilauluja Säkylän Porsaanharjussa. Kun "Saku" silloin tällöin sai lomiam, täydensi hän omalla panoksellaan ryhmän alkavaa toimintaa. Myöhemmin Mansukosken Tapani jäi pois ja kaksi terhakasta tyttöä Anna-Mari Koivisto ja Seija Huhdanpää kantoivat kortensa (pianonsa, klarinetinsä ja laulunsa) kehoon.

Pitkään ei ehditty omassa piirissä pyörimään, kun huomattiin että "taas vaellan". Aluksi ohjelmassa olivat oman pitäjän kyläkunnat, mutta pian matkat venyivät pidemmiksi. — Kysyntä hengellistä musiikkia tai

yleensä hengellistä ohjelmaa esittävistä ryhmistä on kova.

Kristillisen rakkauden ei pitäisi tuntea rajamuureja. Matkoja on saatu tehdä monien kristillisten piirien kutsusta. Esimerkiksi Nurmekseen, evankelisen kansanopiston vieraana keväällä 1972, Kuvan ja Sanan vieraana Jyväskylään syksyllä 1972, useita kertoja Tampereelle Hämeen kansanlähetyksen kutsusta, Luther kirkkoon evankelisten kutsusta syksyllä 1972, Kansan Raamattuseuran löytöretkelle Riihimäelle kesällä 1973, Poriin kirkkopäiville jne.

Paljon on saatu vieraila eri seurakuntien kirkoissa ja kesäisissä leirikeseuksissa ja keväällä 1973 ryhmä oli myöskin mukana hengellisen musiikin festivaaleilla Helsingissä. Syksyllä 1973 tehtiin Yleisradiolle Porin studiossa ääninauha, johon sisältyy kuusi laulua.

Nimi Vaeltajat on nuorisohjaaja Oiva Yliruusin antama. Päävali puhuu kirjeissään vaelta-

misesta. Nimitys ei kuvaa matkaamista seurakunnasta toiseen, vaan matkaamista tiettyä päämäärää, ristin viitoittamaa taivaan kotia kohti. Vaelluksella vastaan tuleville esitetään sitten laulaen kutsu "tulkaa mukaan".

Ryhmän lauluohjelmisto koostuu nuorten hengellisistä lauluista, joista monet ovat tulleet tutuiksi sieltä täältä kuultuina. Jotkut ovat kotoisin joistain nuorten laulukokoelmista ja muutamat ovat ryhmän omista kynistä lähteneitä. Sovitukset on pääasiassa tehty ryhmätyönä. Moni iltahetki on sitten vierähtänyt yhdessä lauluja harjoitellessa.

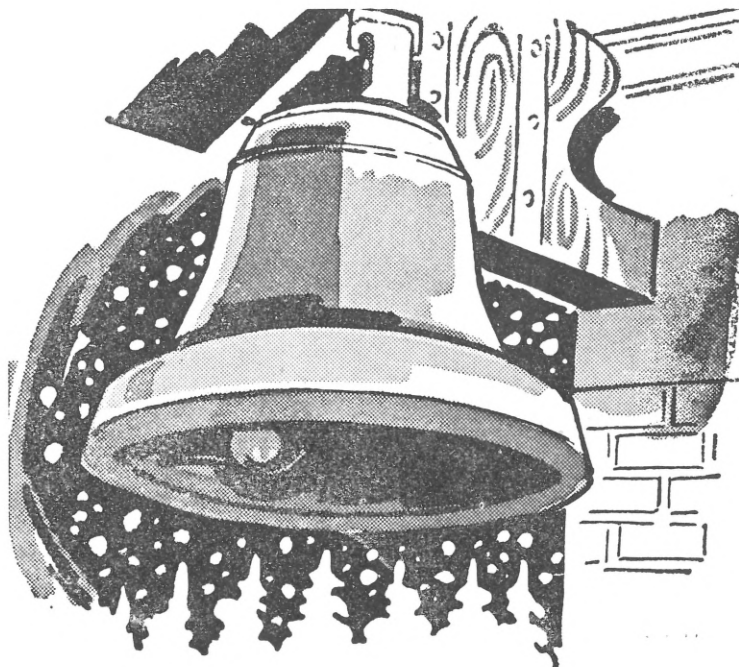
Ilahduttavaa ja kannustavaa on ollut huomata se lämpö ja myönteisyys, jota ryhmä on saanut osakseen, niin Parkanon seurakunnan johdolta kuin seurakuntalaisiltakin. Niinpä onkin varmaa, että parkanolaisten kanssa on miellyttävää yhdessä toimia. — Tässä yhteydessä Vaeltajat tahtoisivat rohkaista eri aloja (musiikki, laulu, näytelmät ym.) harrastavia seurakuntalaisia, varsinkin nuoria tulemaan rohkeasti esiin ja rakentamaan seurakunnan elämää. — Joskus saattaa kyllä kuulla negatiivisen lausahduksen "kristillisyyden harrastelijoista". — Kuitenkin, eikö juuri harrastukset ja taipumukset pitäisi ohjata seurakunnan rakentamiseen ja evankeliumin eteenpäin viemiseen. — Siispä rohkeasti mukaan toimintaan!

Vaeltajien jäsenet ovat olleet koululaisia ja joukon on tähän saakka saanut helposti koottua. Tätä kirjoitettaessa ovat kaikki mukana olleet pojat kuitenkin hajaantumassa kukin taholleen, sotaväkeen, opiskelemaan jne. On selvää, että yhteiset harjoittelut ja esiintymiset tämän jälkeen ovat sattumanvaraisia ja vain lomien ja viikonloppujen aikoihin enää mahdollisia. Toivottavaa olisikin, että paikkakunnalta löytyisi uusia innokkaita asian harrastajia pois lähtevien tilalle.

Aikanaan, kun Vaeltajien harastuspiiri vuosien jälkeen on täysin hajaantunut, kertoo kuitenkin Vaeltajan laulu sitä sa-

nomaa, mitä tämä nuorten musiikkiryhmä kerran halusi muille nuorille ja kaikelle kansalle julistaa.

Vaeltajat toivottavat kaikille parkanolaisille Taivaallisen Isän siunaamaa joulua ja kiittävät sydämellisesti toimintaansa tavalla tai toisella tukeneita. Pie- nin tuki ei suinkaan ole ystävällinen hymy. Erikoiskiitos kuitenkin "sen punaisen farmarimallisen PORSKEN" aira iloiselle lainaksi antajalle (lauluryhmä on tehnyt monet esiintymismatkansa pastori Elo Norjalta lainaamallaan autolla. Toimituksen lisäys)



VAELTAJAN LAULU

SÄVEL: ERKKI RAJAMÄKI

SANAT: TAPANI SELIN



MAT - KA - LAI - NEN KOR - PI - MAAN, VA - EL - TAA - PI YK - SI - NÄÄN. EN



TIE - DÄ IT - SE - KÄÄN, MIN - NE NYT KÄYN. RAS - KAAT TAAKAT PAI - NAA HAR - TEIL -



LA JA SUUN - TAA NÄÄ EN. AH - DIS - TUS JA PEL - KO TÄYT - TÄÄ SY - DÄ - MEN.

2. Vaellan taas vaellan alla taakan painavan.
En jaksa enempää. Seis.
Mä tähän jään.
Siinä istun kyynelissään lailla pienen ihmisen, ilman syytä askeltakaan ota en.

3. Mutta vihdoinkin kuulla saan, että Jeesus rakastaa näin köyhää kulkijaa, Hän odottaa.
Taakat pois Hän otti, siksi nyt mä taas vaellan, mutta suuntana on koti Jumalan.

4. Vaellus ei päätykään, mainen tie kun loppuu tää, mä uuteen elämään silloin ja käyn.
Tiedän, siellä mua Jeesus kerran vastassa on, se tieto vaeltajaa tiellä innostaa.

Puhelinliikenteen kehitys Parkanossa

Tiedot puhelinliikenteen alkamisesta ja kehityksestä Parkanossa ovat puutteellisia. Kesällä 1973 Ikaalisissa suoritettuna ns. Sparfenin talon purkamisen yhteydessä löytyi ullakolta asiakirjoja, jotka osaltaan selvittävät näitä asioita. Ikaalisissahan oli perustettu Ikaalisten Telefoni Oy vuonna 1892, ja nyt löytyneissä yhtiökokousten pöytäkirjoissa mainitaan seuraavaa:

8. 3. 1897 pidetyn yhtiökokouksen pöytäkirjan 7. § kertoo "parkanolaisten kysymyksen johdosta josko yhtiö ottaa osaa telefoonijohdon asettamiseen Ikaalisten ja Parkanon välille päätettiin, ettei siihen linjaan oteta osaa mutta jos parkanolaiset haluavat yhdistää telefoonilankansa meidän sentraaliimme siksi aikaa kuin meidän konsessioonimme vielä kestää niin annetaan heille tällainen oikeus 200 markan sisäänpääsyä vastaan, jota paitsi heidän 10 markalla vuodessa jokaista puhekonetta kohti tulisi ottaa osaa meidän suuriin ylläpitokustannuksiimme".

Seuraava yhtiökokous 18. 4. 1898 päättää, että parkanolaisilta peritään 8 markkaa puhekonetta kohden vuodessa.

Vuonna 1899 lieneekin johto Ikaalisiin ollut rakennettuna, koska Ikaalisten Telefoni Oy:n varsinaisessa yhtiökokouksessa päätetään "puhelusta Parkanoon tavallisella ajalla seisotettavaksi taksaksi asetetaan 25 penniä puhelulta".

Parkanolaisten edustajana neuvotelluissa Ikaalisten Telefoni Oy:n kanssa mainitaan olleen apteekkari E. Grönberg.

Nyt löydetty asiakirjat eivät kerro lähemmin milloin ja ketkä aloittivat puhelintoimen kehityksen Parkanossa, mutta todennäköistä lienee, että se olisi tapahtunut samanaikaisesti kun linja Ikaalisiin rakennettiin vuonna 1897.

8. 8. 1913 perustettiin Ikaalisten-Parkanon ja Jämijärven Telefoni Oy. Näissä neuvotteluissa on parkanolaisten edustajana ollut kirkonisännöitsijä J. K. Salonen, joka toimi Parkanon edustajana yhteisen puhelin-

tiön johtokunnassa vuodesta 1913 vuoteen 1941. Samoin Paa-vo Laatu ja J. F. Käenmäki toimivat Parkanon edustajina johtokunnassa kumpikin noin 30 vuotta.

Alaskylään perustettiin puhelinkeskus vuonna 1913. Tampereen vuoden 1910 puhelinluettelossa on Parkanossa 26 tilaajaa ja vuoden 1913 luettelossa 32. Keskukseen hoitajista ei ole tarkkoja tietoja, mutta vuoden 1922 työaikalain tullessa voimaan keskuksen hoitajana toiminut kelloseppä Grönlund ilmoittaa hoitavansa keskusta vain kahdeksan tuntia arkipäivinä ja pitävänsä muut ajat suljettuna. Keskus siirretäänkin sitten Kantolan taloon ja myöhemmin kanttori Hellan taloon. Oma kiinteistö, nykyisin johtaja J. Roihan omistama talo, ostettiin vuonna 1935, mistä keskus vuonna 1949 siirrettiin nykyiselle paikalleen.

Olen kuullut parkanolaisten kertomana, että kanttori Hella ei hyväksynyt sitä, että lähinaapureille soitettiin puhelimella. Tällaiseen yhdistämispyyntöön oli tullut tomera vastaus raumalaisittain sanottuna: "Min' en kyll' yhdist' pan' kävell' vaa".

Nykyisin toimii Parkanon kauppalan alueella 8 puhelin-keskusta, joiden yhteinen tilaajamäärä ylitti tänä vuonna 1000 tilaajan rajan ja määrä lisääntyy noin 10 prosentilla vuodessa.



Tässä talossa toimi Parkanon keskus n. 15 v. vuoteen 1949. Nyk. omistaja joht. J. Roiha.

Parkanon keskussema, central:

Avoimna, öppen: klo 8 a.—klo 9 i.

Affanasijeff, Juho, kauppias, handlande.

Alanen, Ivar, maanviljelijä, landtbrukare.

Apteekki, apotek.

Böök, Eino, metsäherä, forstmästare.

Grönlund, H., kauppias, handlande.

Haimila, F., kansakoulunopettaja, folkskolelär.

Heinonen, Vihtori, nahkuri, garfvare.

Hiitti, Frans, maanviljelijä, landtbrukare.

v. Julin, J. A., metsäherä, forstmästare.

Kivelä, Juho, maanviljelijä, landtbrukare.

Leikkonen, Selim, mylläri, mjölnare.

Lönmark, V., pastori, pastor.

Mansukoski, Kalle, kauppias, handlande.

Moring, Karl, metsäherä, forstmästare.

Numminen, A., leipuri, bagare.

Pentti, Kaarle, maanviljelijä, landtbrukare.

Salonen, K. J., nahkuri, garfvare.

Stenhagen, Ina, postinhoitaja, postförvaltare.

Urho, I., konstaapeli, konstapel.

Viinikka, Ville, maanviljelijä, landtbrukare.

Viitanen, P. R., kirja- ja sekavarakauppa, bok- & diversehandel.

Virranhaara, A., maanviljelijä, landtbrukare.

Virtala, R. V., nimismies, befallningsman.

Virtén, F. E., kunnallislautakunnan esimies, kommunalnämndens ordförande.

Virtén, Laura, rouva, fru, kauppias, handlande.

Vuolle, O. A., kauppias, handlande.

Ote Tampereen puhelinluettelosta vuodelta 1910.

Ei desantteja vaan saastetta

II palkinto Parkanon
Joulun kirjoituskilpailussa

Sotien aikana Keskusrikospoliisin komisariona minut silloin tällöin komennettiin avustamaan sotilasviranomaisia desanttien etsimisessä. Ylietsivä Ville S:n kanssa saimme määräyksen lähteä Pohjois-Satakuntaan tarkistamaan parin desantiksi epäillyn miehen puuhailua. Oli käytävä Parkanossa, Kihniöllä, Kankaanpäässä, Jämijärvellä ja Ikaalisissakin. Takametsien mökit ja syrjäiset heinäladot kiinnostivat meitä erityisesti. Miltei jokaisen yön vietimme jossakin heinäladossa.

Eräänä aamuna jälleen nousimme pyörillemme ja ryhdyimme jatkamaan tarkistustehtäväämme. Iltapäivällä poikkesimme väsyneinä ja nälkäisinä erääseen vähäiseen taloon. Rakennukset näyttivät moitteettomilta, mutta talon pihamaa teki vastenmielisen vaikutuksen. Koristekasveja ei ollut, työkalut lojuivat mikä missäkin ja karja oli sotkenut ja liannut syyskostean pihamaan liejuksi aivan portaille saakka. Sanoin kaverille ilkkurisesti: "Tässä talossa ruokailemme". Luulin hänen vastustelevan, mutta hymyillen hän vastasi: "Sopii, tässä talossa ruokailemme."

Astuttuamme tupaan hyvät luulot kaikkosivat. Tuvan lattialla risteili torakoita niin ettei ollut paikkaa, mihin salkkunsa olisi laskenut. Pöydällä olivat vielä aamulliset ruoan jätteet korjaamatta satojen karpästen saalistettavina. Lattialla pyöri ja konttaili lihava tytönpalleroinen pempu paljaana. Hän oli innostunut leikkimään torakoitten kanssa yrittäen ottaa niitä kiinni. Häntä suututti, kun torakat olivat niin viikkeliä, että pääsivät aina karkuun.

Samassa tupaan tuli pihkainen metsätyömies. Hän istahti penkille ja alkoi pölläytellä

mahtavia sauhuja. Vähän väliä hän roiskahutti lattialle keltaisenvihreän klönttinsä. Näytti siltä, että hän tavoitteli klonttelään pituusennätystä.

Tuvan ison uunin takaa keittion ovesta työntyi tupaan talon emäntä. Hän oli lihavahko, epäsiistin näköinen rellukka. Riippuvat rinnat roikkuivat velttona ison vatsan päällä ja lonkkien varassa riippuvan hameen alta näkyivät paksut, suonikohjuiset, lian verhoamat jalat. Sanottuamme hyvää päivää emäntä tiedusteli rempseällä äänellä pyyhkien samalla tottuneesti käsiään sivuilleen hameeseensa: "Mitäs herroilla on asiaa?" Kaveri vastasi, että mielisimme saada vähän haukattavaa, johon emäntä lausahti: "Ei meillä täällä ole mitään herrojen ruokia." Sanottuamme että olisimme tyytyväisiä, jos saisimme palan suolakalaa ja pari kananmunaa mieheen, emäntä sanoi, että kyllähän sitä semmoista aina löytyy ja painui takaisin keittiöön.

Jätkä vain istui penkillä vetelemässä sauhujaan ja heittelemässä klönttejään. Samalla hän silmäili lattialla pyllistelevää lasta, karisti kurkkuaan ja alkoi lausahtaa: "No jopas siinä lapsella on..." Kun arvasin, että jätkä yritti sanoa lapsesta jotain rumaa, hökäsin väliin kiireesti ja tiedustelin, kuinka metsätyöt sujuvat.

Keskustellessamme lapsi oli ehtinyt laskea lattialle sekä isot että pienet tarpeensa ja oli parasta-aikaa lässyttelemässä käsiällään laskemaansa vettä, kun emäntä astui keittiöstä tupaan. Huomattuaan lapsen touhut emäntä rääkäisi: "Voi minkälaisen kasan tuo mukula on tuohon lattialle laskenut haisemaan ja höyryämään, mutta herrat ovat hyvät ja tulevat syömään

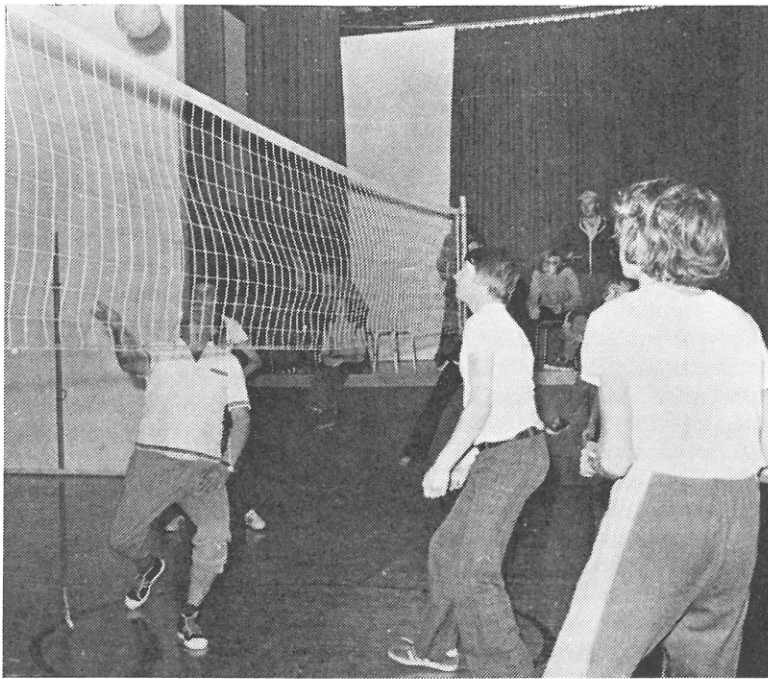
ennen kuin jäähtyy." Kaveri nyrpistäen nenäänsä vilkaisi minuun. Kun olin käsittänyt mitä syömistä emäntä tarkoitti, vastasin hätäisesti: "Kiitos kiitos, tullaan tullaan."

Kävelimme kaverin kanssa keittiöön ja aloittelimme ruokailuamme. Emäntä jäi siivoamaan lasta ja lattiaa. Kohta hänkin tuli keittiöön kädessään parin tikun välissä lapsen haiseva kasa. Pudottaessaan kasan likaämpäriin emäntä sanoi, että ohravellikin valmistuisi nopeasti, koska munavesi oli vielä kuumaa. Vilkaistuaan ensin pöydällä oleviin tahraisin muniin kaveri katsoi kysyvästi minuun. Arvasin, että kaveri taas tahtoi kokeilla huumorintajuani. Nyökäsin, ja kaveri sanoikin emännälle: "Kyllähän velli menisi jos emäntä vaivautuisi sitä keittämään."

Emännän lähtiessä jauhopusia noutamaan minä siirsin kaikki kananmunat eteeni ja sanoin: "Minä syönkin nämä munat kun sinä tilasit itsellesi velliä." Kaveri hätäntyi, löi kätensä muniin päälle ja sanoi: "Älä hyvä mies tee sitä, mieluummin minäkin munia syön kuin likaveteen keitettyä velliä." Ennen kuin emäntä ehti sekoittaa jauhoja muniin keitinveteen, kaveri sanoi: "Aika näyttää kuluksen niin täpärälle, ettemme ehdikään odottaa velliä." Vähän pettyneen näköisenä emäntä luopui velliin keitosta.

Kun olimme maksaneet ruokamme ja kaveri oli saanut emännältä ostamansa voipaketin, lähdimme. Hyvästeltäessä emäntä sanoi, että sopisi poiketa toistekin ja että voitakin oli aina saatavissa.

Ajettuamme vähän matkaa pysähdyimme. Kaveri kaivoi salkustaan voipaketin ja ryhtyi sitä tarkastelemaan. Nolestuneen näköisenä hän työnsi paketin minunkin nenäni eteen ja sanoi: "Tarkastele ja haistele tuota, mitä se on?" Minä katselin pakettia ja haistoinkin sitä ja sanoin: "Minun mielestäni se on huonosti survottua perunamuusia ja pahan hajuisia sittenkin". Kaveri otti paketin ja työnsi sen pinonrakoon sanoen, ettei se kelvannut edes saapasrasvaksi.



Ruhan ja Ylä-Satakunnan joukkueet ottavat mittaa toisistaan.

Kalevi Kuukka

PaPulan historiaa

Parkanon kunnan urheilulautakunnan toimesta järjestettiin syyskuun 4. päivänä 1955 Parkanon ensimmäiset puulaakikilpailut.

Pohjois-Satakunnan Osuusliike ja Parkanon Jalkineliike kamppailivat ensimmäisestä si-



Minä puolestani kiusottelin kaveria, että hän oli saanut pikasakon säännöstelymääräysten rikkomisesta. Kaverin vaikeuttaessa tämmöisen sakon kohtuuttomuutta ajelimme Raivalan kylään, jonne olimme tilanneet auton viemään meidät Tampereelle. Huhut desanteista olivat tulleet todistetuiksi huhuiksi, ja siihen nähden retkemme oli hyvin onnistunut.

jasta tasaväkisesti. Ensiksi mainittu joukkue voitti jättäen Jalkineliikkeen hopealle. Rauma-Repola selviytyi selvällä pisteerolla kolmanneksi ja VR neljänneksi. Viidenneistä sijasta taisteltiin Osuuskaupan ja Kunnan toimiston kesken Osuuskaupan voittaessa. Kovasti yrittänyt Parkanon Autoliikkeen joukkue jätettiin peränpitäjäksi.

Naisten mestariksi selviytyi Parkanon Osuusliike, toiseksi Kunnantoinmisto ja kolmanneksi Pohjois-Satakunnan Osuusliike.

Lentopallo-otteluun oli ilmoitautunut Pohjois-Satakunnan Osuusliike ja Parkanon Osuusliike. Ottelu päättyi edellisen hyväksi 2—0.

Nämä ensimmäiset puulaakikilpailut olivat alkuna jatkuvalle jo yhdeksäntoista toimintavuotta kestäneelle puulaakitoinnalle. Alkuvuosina kuului-

vat ohjelmaan vain hiihto ja yleisurheilu. Toivottiin monipuolisempaa toimintaa, ja alkukesästä 1960 alkoi uusi vaihe toiminnassa. Urheilulautakunnan toimesta järjestettiin silloin neuvottelukokous, johon kutsuttiin Parkanon kunnan alueella toimivien liikeyritysten, valtion ja kunnan laitosten sekä niihin verrattavien edustajat neuvottelamaan puulaakiurheilusta. Kokouksessa perustettiin puulaakitoinmisto ja hyväksyttiin säännöt. Puheenjohtajaksi valittiin Tarmo Erkkilä. Kilpailulajeiksi hyväksyttiin hiihto, yleisurheilu, pesäpallo, suunnistus ja lentopallo.

Syksyllä 1968 pelattiin ensimmäisen kerran jalkapalloa kahdeksan joukkueen voimin. Vuoden 1970 tammikuussa pidetysssä kokouksessa toimintaa suunniteltiin joka vuoden ajaksi. Uutena lajina otettiin ohjelmaan kaukalopallo. Laadittiin myös uudet puulaakiurheilun toiminta- ja kilpailusäännöt tulevaisuutta varten. Uudet säännöt poistivat monet kitkaa aiheuttaneet tekijät. Tärkeimpänä uudistuksena oli se, että valittiin eri jaostojen johtokunnat puheenjohtajineen. Jaostot toimivat puheenjohtajiensa valvonassa täysin itsenäisinä yksiköinä.

Puheenjohtajan vastuun kuluneina vuosina ovat kantaneet Tarmo Erkkilä, Jukka Kuivainen, Matti Naamanka ja Pentti Niemelä. Puulaakitoinmiston sihteerinä on koko ajan toiminut urheiluohjaaja Kalevi Kuukka.

Syksyn 1973 Parkanon puulaakilentopalloiluun on ilmoitautunut 22 joukkuetta. Otteluja kertyy kaikkiaan 70. Joukkueet on jaettu kolmeen sarjaan.





Martti Tuisku

PÄIVÖLÄN VAIHEITA

Useimmat nykyiset parkanolaiset ja hiukan ympäristöläisetkin varmaan muistavat Parkanon keskustassa noin kuusi vuosikymmentä "seisoneen" seuratalo Päivölän. Talon huonon kunnan vuoksi se purettiin pari vuotta sitten.

Keisarivallan aikaa viisi ja maamme itsenäisyyden aikaa viisikymmentäviisi vuotta nähnyt talo tietäisi kertoa monia asioita. Talon vaiheista ei enää voi saada kerrottavaksi kuin niukasti asiakirjoihin perustuvia täsmällisiä tietoja.

Päivölän rakennuttajan ja ensimmäisen omistajan, Parkanon Suomalaisen Seuran, ja toisenkin omistajan, Parkanon Suojeluskunnan ja Lottien, pöytäkirjat ja muut asiakirjat ovat jo teillä tietymättömillä. Vain talon viimeisen omistajan, Parkanon kunnan, ajalta asiakirjat tietenkin ovat tallella. Ne tuskin sisältävät kovin paljon sellaista uutta, mistä ei nykyinen sukupolvi kertomattakin olisi selvillä.

Parkanon ja Kihniön kirjan tieto Päivölän synnystä on virheellinen, sillä se kertoo Parkanon Nuorisoseuran rakentaneen itselleen oman talon talkootyönä. Viimeinen sana pitää paikkansa, taloa tosiaan rakennettiin talkootöinä. Maanviljelijöiltä saatiin lahjaksi puuta.

Päivölän rakennutti Parkanon

Suomalainen Seura. Lokakuun 19:nä vuonna 1911 tehtiin maanviljelijä A. Virranhaaran kanssa tontista vuokrasopimus 50 vuodeksi. Sopimuksen toinen kappale on edelleen tallella Kanan talossa. Voi olettaa, että talo valmistui seuraavana vuonna eli 1912. Rahan keräämiseksi järjestettiin arpajaiset, joissa päävoittona oli lehmä, muina voittona mm. kanoja, jotka kuuluivat lennelleen pitkin ulkorakennuksen seinää.

Koska sen aikaisia, asiasta tietäviä parkanolaisia ei enää montakaan ole elossa, eivätkä harvat elossaolevat muista asiasta juuri mitään, ei ole saatavissa edes muistitietoja talon vaiheista ensimmäisen vuosikymmenen ajalta. Todennäköisesti talon käyttö on ollut silloin sangen hiljaista eikä ihmeikään: alkoihan jo parin vuoden kuluttua talon valmistumisesta ensimmäinen maailmansota. Venäjän vallan ajalta muistetaan, että venäläiset sotilasyksiköt majailivat Päivölässä. Jälkeenpäin on joskus ihmetelty, etteivät venäläiset tehneet huomautuksia taiteilija G. Paaerin maalamasta Sammon ryöstöstä kuvaavasta esiripusta, jonka reunoihin on maalattu säkeistö Genetzin runosta:

"Herää Suomi niin loppuu yö.
Nouse jo pois jalopeura.
Ken sua sortaa syö,

luotasi luo tai maahan lyö.
Suuri on lastesi seura".

Yöllä tuskin on voitu tarkoittaa muuta kuin vieraan vallan alaista sorron yötä. Virranhaaran vanhimmat lapset olivat olleet pesemässä maalarin pensseleitä. Nyt esirippu on Parkanon museossa.

Vapaussodan aikana talossa majailivat suojeluskuntalaiset, sittemmin myös lotat ja molemmat järjestöt niiden lakkauttamiseen saakka. Näiden vuokralaisten toiveet saada talo omakseen toteutuivat, kun Suomalaisen Seuran nuoret jäsenet voittivat äänestyksessä lahjoituksen hyväksi. Tällöin talon käyttö vilkastui, eivätkä lahjoittajakaan panneet muita ehtoja kuin että "porvarillisille" järjestöille voidaan luovuttaa tiloja.

Täyttäessään 70 vuotta maanviljelijä A. Virranhaara vaimonsa Mandi Virranhaaran kanssa lahjoitti tontin talon omistajille: suojeluskunnalle ja lotille. Mutta omistajien toiminnan päättyessä tontti palautui luovuttajille.

Päivölä oli 1920- ja 1930-luvuilla toisinaan hyvinkin vilkkaassa käytössä. Oli kunnallisia, yhdistysten, järjestöjen ja muiden kokouksia, pidettiin kärkejän kunnan kärkejät, se oli elokuva-teatteri, juhlahuoneisto, hääpaikka, huvipaikka ja myös hartaustilaisuuksien paikka. Päivölässä oli vuosikausia myös kunnantoinmisto, kantakirjasto ja muitakin toimistoja. Olihan talo oikeastaan ainoa erilaisten tilaisuuksien pitämiseen edes tyydyttävästi sopiva paikka. Eri-laisten vuosijuhlien joukossa oli

Taikoja ja taikauskoa entisajan Parkanossa

Vielä vuosisadan vaihteessa ja myöhemminkin eli taikausko ”piilevänä” ihmisten keskuudessa useilla paikkakunnilla. Taikoja tehtiin salaisesti, ehkä se niin uskottiin tehokkaammaksikin, eivätkä naapurit tienneet sanoa, että on ”noidissa käyty”.

Noihin aikoihin ja vielä paljon myöhemminkin lehmät kulivat metsälaitumilla, josta setäni kertoma tapaus:

Kun lehmät illalla tulivat koettiin, niistä puuttui äskettäin poikunut talon paras lehmä. Odo-



mm. itsenäisyyden saavuttamisen vuosikymmenpäivät. Päivöllässä Parkanon paroonikin (Gustaf Wrede) sai suojeluskuntalaisilta ja lotilta 80-vuotisjuhlassaan kuuluisan mustapuisauvansa, jota hän sekä kiitteli että kertoi vähän kainostelleensa-kin sen hienouden takia. Tuolis-
sa kannettuna parooni toisti kertomansa mukaan Elias Lönnrotin sanat ylioppilaille näiden kantaessa viimeksimainittua kultatuolissa, ettei ... punniten parane.

Parkanon ja Kihniön kirja kertoo — yleensä vain muutamman tiedon koko talosta — Päivöllän saaneen nimensä paroonin ehdotuksesta, että siellä harrastettaisiin asioita, ”jotka sietävät päivänvaloa”. Olisiko kuitenkin niin, etteivät ainakaan kaikki talon tilaisuudet markkinatansseineen paroonin mielestä olleet talon nimen mukaisia, kun hän itse käytti talosta leikillään nimeä ”musta pömppilä”, joskus muodossa must- pömpp-Päivölä.

Juuri ennen sotia Päivöllään rakennettiin ilmavalvontatorni, jossa lotat sotien aikana suorittivat ilmavalvontaa. Taloa paranneltiin ja korjailtiin useaan otteeseen, mm. se varustettiin tiilikatolla. Suurehko laajentamissuunnitelman kerran laadittiin, mutta se jäi kuitenkin toteuttamatta.

tettiin yö ja seuraava päivä, mutta kadonnutta ei kuulunut kotiin. Isäntä hermostui ja lähti tapaamaan tietäjää. Sellainen oli Simosen vaari Linnankylässä. Pienenä ja uteliaana setäni seurasi tarkoin ukon puuhia kun tämä oli palannut tietäjän luota. Ukko kantoi suuren sylyksen lehtipuun halkoja uuniin ja poltti ne hiillokseksi. Sen jälkeen hän haki kateissa olevan lehmän peräimet uunin hiillokselle ja käänteli niitä hiilihangolla, kunnes ne olivat hehkuvat. Sen jälkeen ne jäähdytettiin ja vietiin lehmän pilttuuseen. Suureksi ihmeekseen setäni totesi, että lehmä parin tunnin kuluttua tuli navetan oven taakse ja ynisi sisälle pääsyä.

Toinenkin ”poppamies” vaikutti Pohjois-Parkanossa lapsuuteni aikana. Hänen nimensä oli Riihimäen Teemu. Hän asui samalla tontilla, missä Aaro Vali asuu nykyään, siis toinen talo Lamminkosken tienhaarasta pohjoiseen. Riihimäki oli kauan ollut ”suuressa lännessä” ja tuonut sieltä mukanaan mustan raamatun. Hänen toistiaan muistan erään tapauksen:

Isäni kuoli sokeritautiin kun olin viisivuotias. Tauti oli tuolloin vielä melko tuntematon, samoin lääkkeet. Isäni oli kauan sairaalassa sekä Virroilla että Helsingissä, eikä apua löytynyt. Tämän johdosta lähti äitini tapaamaan tietäjää. Tietäjä saapui taloon jolloin seurasin tarkasti hänen puuhiaan. Hän asetti juomalasin kumolleen sen huoneen pöydälle, missä isäni oleskeli ja nukkui. Lasin alle hän asetti sammakon. Kun sammakko käänsi nokkansa kohti uunia, sanoi tietäjä: ”Muurin takana on jotain outoa, jonka joku pahaa tarkoittava henkilö on sinne kuljettanut.” Uunin kolo rassattiin tarkoin rautakoukuilla ja siltä löytyi ikäänkuin talin palasia, jotka tietäjä sanoi olevan peräisin ihmisruumiista. Sammakko piti niin kauan nok-

kansa kohti muuria, kunnes kaikki oli puhdasta. Löydökset tietäjä käski viedä virtaavaan jokeen. Koskelan Emma, joka sattui olemaan tuolloin meillä kylässä, vei löydökset Koskelan jokeen Kihniölle.

Vähän myöhemmin siskoni äkkiä sairastui. Hän huusi ja valitti hirveästi, ja iho oli niin arka, ettei siihen saanut koskea ollenkaan, lakanan avulla vain sängyssä käännettiin. Äitini lähti jälleen salaperäisesti Riihimäkeen. Sinne pääsi veneellä, joten naapuritkaan eivät huomanneet. Kun äitini hoputti tietäjää kyytiinsä, oli tämä vain sanonut: ”Kyllä polte on jo helpottanut.” Kävi hän kyllä sitten omalla veneelläänkin talossa ja voiteli tytön ja mikä ihmeellisintä, kipu häipyi, kuin pyyhkäisten.

Noin 40 vuotta sitten oli Peltolan Eino saman Riihimäen talon vaiheilla nähnyt ihmeellisen näyn keskellä päivää. Hän vei hevosella maitoa silloiseen Pohjois-Parkanon meijeriin, kun yhtäkkiä metsästä ilmestyi tielle kevyesti liikkuva olento. Sillä oli havuista tehty lyhyt hame ja kasvot takaraivossa. Hetken se hyppeli hevosien vierellä ja katosi sitten takaisin metsään. Kertoja ei itse olisi uskonut silmiään, mutta sen näki myös hevonen, joka säikkyy mahdolltomasti.

Sanna Peltolan kerrotaan erikoistuneen rajoittamaan kaskenpolttajien tulta. Hän kiersi suunnitellun kaskialueen ympäri kävellen ja tuli pysähtyi kuin sammutettuna Sannan jälkiin. Mitä Sanna mumisi kävellessään, ei liene kenenkään tiedossa.

Kuuluisa tietäjä ”Maalari-Kustaa”, josta Parkanon Kihniön historiassakin mainitaan, eli myös viimeiset elinvuotensa Pohjois-Parkanossa Lamminkoskella. Hummisen talon porstua-kamarissa sairastuessaan hän oli asettanut vaatimuksen, että hänet hautauspäivänä on haudattava auringonlaskun jälkeen, muuten hän palaa takaisin lähtöpaikalleen. Tätä vaatimusta ei kuitenkaan noudatettu (kokeeksi), mutta eihän se kuolema ottamaansa takaisin palauttanut.

Parkanon viikon koululaisten kirjoituskilpailun satoa

Parkano v. 2000



Monet ihmiset varmasti haluaisivat tietää millaiseksi heidän asuinpaikkansa olisi tulevaisuudessa muodostuva. Kuitenkin aivan samoin haluaisin minäkin tietää, "Luoja yksin tietää", millainen Parkano on vuonna 2000, mutta kukaan ei voi estää mielikuvituksemme lentoa.

Aika oli vierähtänyt melko paljon eteenpäin, kun sain kutsun saapua Parkanoon. Oli uusia vuosia, ja vuosi 1999 oli vierähtämässä vuoteen 2000. En ollut käynyt vanhalla kotipaikkakunnallani sen jälkeen, kun olin päässyt keskikoulusta. Niinpä olinkin hyvin jännittynyt.

Kiersin liikenneympyrää ympäri uudella autollani "Rättisitikkalla". En osannut päättää, minne olisin mennyt, sillä maailma tuntui joka puolelta aivan oudon näköiseltä. Kiersin ja kiersin, kunnes bensiini loppui autosta. Sen vuoksi olinkin pakko nousta autostani ja lähteä tarkastelemaan Parkanoa.

Kävelin pitkin pitkää katuja, joka ei tuntunut loppuvan ollenkaan. Ympärillä olevien kerrostalojen seinissä olevista kylteistä minulle selvisi, että katu satui olemaan Parkanon kaupungin pääkatu. Kulkiessani kadulla pisti ensimmäisenä silmääni aivan hiljan rakennettu sairaala. Se oli kolmikerroksinen, ja laajuudeltaan se oli ainakin 300

m²:n suuruinen. Onnistuin päästä sisään, sillä mielikuvitukseni oli ollut valloillaan, ja olin keksinyt, että sairaalassa minulla on hyvin vakavasti sairaita sukulaisia. Päätin mennä laboratorioon. Voi sitä koneiden paljoutta! Siellä oli jos jotakin — pulloa, putkiloa, verikoelaitteita... Tämä osasto ei kuitenkaan kiinnostanut minua, sillä pienenä olin saanut kauhun verikokeen ottamisesta. Parkanossa tämä toimenpide ei kuitenkaan enää olisi tuntunut varmaankaan miltään, sillä kehityksen kulkiessa eteenpäin oli Parkanon kaupunki hankkinut itselleen Suomen parhaimman sairaalalaitteiston ja -henkilökunnan. Aukaisin seuraavan oven. Suljin sen kuitenkin nopeasti, sillä sen takana oli parhailleen käynnissä leikkaus. Tohtoreita yksi toistaan kuuluisimpia oli potilaan ympärillä kuin meren mutaa, ja leikkaus tuntui luonnistuvan esteettömästi. Et siessäni olematonta sukulaistani, huomasin sairaalan leveiden käytävien katoissa monenlaisia kiskoja. Selitys näistä piili siinä, että sairaalassa oli tietenkin sähköillä kulkevia paareja ja rullatuoleja. Kun olin löytänyt uloskäytävän jatkoin matkaani pääkadulle. Kadun lopussa minua kohtasi toinen yllätys, Parkanon koulunmäki.

Keskikoulu sijaitsi vanhalla paikallaan. Sen etsimiseen minulta ei kulunutkaan mitään aikaa, sillä se erottui muiden uuden aikaisten talojen joukosta hyvin selvästi. Mitään muutoksia ei ollut tapahtunut. Erään seikan kuitenkin huomasin. Koulumme seutuville oli rakennettu vielä yksi rakennus lisää — ruokala.

Laitteet olivat kehittyneet ruokalassa melko paljon, mutta silmiini osuivat vieläkin vanhat puiset laatikot, joilla entisenä aikoina olimme kantaneet ruoka-astioitamme. Kansalais- ja kansakoulu sijaitsivat nekin omilla vanhoilla paikoillaan. Urheilu-

kenttä oli muuttanut vähän muotoaan: luistelukaukalo oli hankittu uudet seinät.

Katselin ympärilläni olevia suuria taloja. Eräs niistä oli huonekalutehdas, eräs kangaskutomo, eräs taiteilijaintalo ja vähän näistä erillään sijaitsi Parkanon kirkko. Kaikissa muissa Suomen kaupungeissa, kauppaloissa ja muillakin paikoilla olivat kirkot muuttuneet aivan uuden aikaisiksi, mutta Parkanon kirkko teki tässä tapauksessa poikkeuksen. Se kohosi pienellä kirkkomäellään aivan samanlaisena kuin ennenkin. Niinpä se olikin tullut maailman kuuluksi. Missään muussa Suomen kirkossa ei ollut Parkanon kirkon kaltaisia taideteoksia.

Kirkon taustalla virtasi Viinikkajoki. Tosin en voinut sanoa, että se virtasi. Entisestä kirkasvetisestä Viinikkajokesta oli jäljellä hiljaa virtaava, mustavetinen joki. Saaste oli turmelut sen täysin. Parkanonjärven ja Kirkkojärven vesi oli muuttunut melko tavalla samanlaiseksi. Puut olivat muuttuneet ihanien järviemme rannoilla pystyynkuvaneiksi ja mädäntyneiksi kelo-hongiksi. Saaste!! Se oli tuhonnut nekin. Kävelin vielä Parkanon vilkasliikenteisiä katuja päästä toiseen. Erään kadun päästä löysin vielä Parkanon suurimman tehtaan "Kenkä- ja pukinetehdas Ratireima."

Vaikka Kenkä- ja pukinetehdas Ratireima olikin saanut suuren maineen, ei se ollut ulkoisesti kovinkaan hauskan näköinen. Korkeiden savupiipujen päällä leijaili suuri savupilvi, joka oli tuhonnut ympärillä olevan asuntoalueen melkein kokonaan. Taloja olisi ollut parempi nimittää mustiksi tiilikasoiksi.

Lähtiessäni pois Parkanosta näin matkani varrella vielä Parkanon meijerin. Siinä nyt ei paljon nähtävää ollut — eihän se ollut enää edes toiminnassa, ku-

kapa viitsisi pitää tyhjää meijeriä yllä.

Mielikuvituksen lento on varmasti hyvä asia, mutta jos Parkano olisi sen mukaan tällainen, en varmasti haluaisi kulkea sen mukana.

Ansa Uljas

Kuusen muistelmat

Voi ystäväni! Alan huomata itsessäni vanhuuden tauteja. Oksistani puolet ovat kuivuneet ja jättäneet minut pudoten maahan ja juurieni ympärille. Minun, ennen niin vihannat, tuoksuavat oksani ovat kohonneet pilviä kohti, kohti valoa. Mutta nyt, aikojen kuluessa, vuosien vierieessä ylitseni alan tuntea oksani raskaina taakkoina minussa. Eivät ne ole enää kauniin vihreitä. Eivät! Vaan ne ovat muuttuneet tummiksi, painuneet alas kohti katkenneita juuriani. Joskus, vuodattaen pihkahelmiä liikuttuneena, muistelen menneitä, ihania vuosia. Kuljen monta auringon nousua taaksepäin. Huomaan siirtyneeni aikaan, jolloin olin nuori, ylpeä tasaisista, tukevista oksistani. Linnut laulelivat huolettamina aamusta iltamyöhään oksillani. Kasvoin suojassa tuulelta, vanhan äitikuuseni lähetyvillä. Kaikki lukemattomat veljeni olivat myös juurtuneet samalle mäelle. Olin heistä nuorin ja pienin. Äitini suojeli minua aina siihen syksyyn, jolloin metsä alkoi tömistä suurten metsähak-



kaajien saappaiden painosta. Puut kaatuivat ympäriltäni mahdollisella ryskeellä. Luulin jo, että minutkin riistetään tästä rakkaasta elämästäni irti. Mutta pelkoni oli kuitenkin turhaa. Yhä enemmän näin valoa. Näin kauniita pieniä pilviä sinisellä taivaanrannalla. Kohottauduin suurella innolla ylöspäin haluten yhä enemmän valoa. Olen liian ahne sille kauneudelle. Löin oksani vierelläni kasvaviin isompiin ja tukevampiin veljiini. Menetin silloin kauniin varataloni. Oma typeryyttäni sekin. Mutta täysimittaiseksi tultuani näin, kuinka maailma onkin avara. Näin järvet kimaltelevina läiskinä vihannoitsevien metsien kupeessa. Huomasin keltaiset viljapelot järvien rantamilla, auringon nousut ja laskut tuhansien värisoihtujen saattaessa ne matkaan. Tunsin raikkaat tuulenhenkäykset havuissani, havaitsin pienet muurahaiset, jotka ahkeroiden valmistivat tuhatpäisellä joukolla majaa juurilleni. Keinuin tuulen kehdoissa päiväni iltaan. Koin raskaat kaatosateet syksyisin maan kellastuttua ystäväni kesäasuista. Oksani riippuivat veden painosta. Neulaseni hengittivät uutta raikasta ilmaa. Ilostuin nähdesäni taivaalle ilmestyneen saateenkaaren monin, kirkkain vivahtein. Talvisin kannoin harteilla raskaita luminiेतoksia. Hanget leikkivät auringon valolla alituisesti. Pienet, valkeat jänikset vipelsivät alapuolellani. Oravat keikkuivat oksalta oksalle niin, että pelkäsin monasti niiden putoavan kesken hypyn hangelle. Mutta aina ne vain näyttivät ilmassa pysyvän. Tuli kevät linnun lauluineen. Se sulatti talven hangen kesän kukkasten yltä. Järvi, jonka jää talvisin kahlitsi, sai takaisin loiskuvan vapautensa. Iloiten se riensi kohti rantakiviä, huuhtoi ne puhtaiksi ja palasi takaisin järven aallokkoon. Koivut pursusivat lehtiä. Luonto alkoi elää. Mutta minä tunsin vanhenevani sen myötä. Vuosien kuluessa linnut alkoivat karttaa oksiani. Joskus jokunen varis istui hetkeksi latvuksiini ja antoi soraäänensä ilmi. Tulivat taas ne

isokenkäiset, ei enää vaatimatomin kirvein, vaan surisevin konein kaatamaan ympäriltäni veljeni. Tunsin itseni yksinäiseksi. Enää en jaksanut seurata auringon elämää tarkkaavaisesti, iloiten, niinkuin joskus nuorena. Ympärilläni alkoi kohota rakennuksia, autot puskiivat pakokaasuja havuilleni. Katselin ymmäällä ihmisten kiirettä. Miksi näin? Miksi ihmiset eivät elä rauhassa luonnon, minun kanssani? Eivätkö he huomaa luonnon kauneutta, sen suuruutta, sen merkitystä. Pelloissani tajusin sen, kuinka vain muutama ihminen olisi halunnut minun elävän. Siitäkin sai lisää voimia runkooni. Olen yksin tällä mäellä. Näen aivan muuta kuin silloin ennen. Ei viljapeltoja, vaan tehdas savuavine piippuineen. Taivaan peittää tumma pilvikerros. Aurinko pysyy itsepintaisesti piilossaan. Huojun tulessa. Muistelen kaivaten elämäni nuoruutta. Sen kauneutta. Oksani riippuvat alistuneesti. Olen noiden ihmisten armoilla. Ehkä ihmiset joskus vielä huomaavat, mitä ovat tekemässä meille. Mutta silloin se saattaa olla jo myöhäistä. Kas! Pieni laulava lintu lensi oksalleni, se ei välittänyt kuivuneista oksistani. Se laulaa!

Anne Majalahti

Päivä laiskurien maassa

Olipa kerran laiska poika, jonka nimi oli Laiska-Lalle. Hän asui laiskurien maassa. Ja nyt kerron siitä maasta: Lalle heräsi hyvin, hyvin myöhään. Hän ei pessyt eikä kammannut, vaan lähti ulos. Tyttö, jonka piti ottaa vettä kaivosta, nukkui sikeästi kaivon juurella. Mies, joka niitti heinää, vihelteli iloisesti heinänkorsi suussa. Lalle lähti kulkemaan pitkin katua. Sitä hän näki makeiskaupan. Lalle koetteli taskujaan, mutta ei löytänyt niistä kuin kiillotomatoja. Yht'äkkiä kaupan

ovi aukesi, ja Lalle lensi kupperis, kapperis vauhtia mäen alas aina kuralammikkoon asti. Ja jos Lalle olisi tien-nyt, kuka aukaisi oven olisi hän antanut sille tiedät — kyllä — mitä. Kun Lalle tuli kotiin, oli hän mielestään kuoleman väsynyt. Sitten Lalle meni nukkumaan, ja nukkuu aina seuraavaan päivään asti. Kun hän heräsi, ei talossa ollut seiniä. Miksi ei? Koska Lalle oli kuorsanut niin lujaa. Sitten Lalle jatkoi nukkumistaan.

Tuija Sivula

Päivä laiskurien maassa

On aamu. Kello on puoli yhdeksän. Aurinko paistaa kirkkaasti ja linnut laulavat. Ajattel-ten nousta ja. Ihmettelen missä olen. Silloin muistan olevani Laiskurien maassa. Nyt lähden ulos. Hämmästy aika lailla. Jokapuolella on paljon ihmisiä. Kaikki he makaavat tai istuskelevat. Kukaan ei viitsi tehdä työtä. Menen erääseen taloon sisälle. Siellä ei näy ketään. Ahaa! Tuolla on joku. Se olikin vain kissa. Tuolta huoneesta kuuluu kuorsausta. Kurkistan sinne. Se taitaa olla talon emäntä. Silloin tulee kissa tarjottimen kanssa. Siinä on emännän aamiainen. Kana tulee ja kantaa ruuan emännän suuhun. Tun-tuu siltä, kuin ihmiset vain laiskottelisivat ja eläimet tekisivät työn. Nyt tulee sisälle koira. Sillä on harja ja pölyrätti kädessä. Se alkaa siivoamaan. Leh-mäkin tulee. Se lypsää itse it-sensä. Nyt emäntä venyttelee. Nouseekohan hän. Ei hän vain käänsi kylkeään. Mahtaakohan isäntä olla yhtä laiska. Vierei-sestä huoneesta kuuluu jotakin. Siellähän se isäntä on. Hänkin taitaa nukkua. Ei hevonen lukee hänelle. Taitaa lukea Pientä pu-nahilkkaa. Kumma kun isäntä viitsii edes kuunnella. Mikäs tuolla nurkassa on. Siellä näyt-tää olevan perheen tytär. Hän

nukkuu. Parasta lähteä tästä talosta. Täällä on kaikki asiat aivan hassusti. Minua alkaa ja-nottaa. Pyydän seuraavasta ta-losta vettä. Sieltä tuo koira ve-den. En uskalla mennä sisälle. Ajattelen, että sielläkin ovat asi-at hullusti. Minusta alkaa tun-tua, että olen tullut hulluksi tai saanut auringonpistoksen. Täy-tyy mennä vielä yhteen taloon. En kai nyt sentään ole menettä-nyt järkeäni. Mutta ei. Sielläkin ovat asiat hullusti. Siellä teke-vät työtä jopa kultakalatkin. Kumma kun ei karpäsetkin tee työtä. Kylläpä nuo eläimet ovat ahkeria. Ihmiset eivät tee mi-tään. Mistähän ne saavat ruo-kansa. Mitäs tuolla joen rannas-sa on. Seillä on koira mattopyy-killä. Tämä on ihan kauheaa. Kana ongella. Eivät ihmiset viit-si edes onkia. Kalat tarvitaan luultavasti palvelijoiksi. Aurin-ko laskee jo. Taitaa olla paras lähteä kotiin.

Päivikki Rinne

Harrastan lukemista

Olin vielä aivan pieni, kun vanhempani ostivat minulle jo kuvakirjoja. Niitä luettiin minulle ahkerasti, ja lopulta opin ne ulkoa. Meille tuli myös Aku Ankka-lehti, jon-ka isäni sunnuntaisin luki ääneen. Vanhempani kertoi-vatkin hämmästyneensä, kun luin kerran jotain lehteä si-sarelleni. He eivät tienneet, että osasin lukea. Siitä alkoi minun lukuharrastukseni.

Kun menin kouluun, sain suoraan toisen luokan luku-kirjan. Jouduin lukemaan ta-vuittain, ja se oli minusta lii-an hidasta. Koulun kirjas-tosta minulle annettiin pie-niä, litteitä kirjoja, joissa teksti oli hyvin suurta. Minä lainasin niitä monta kerral-laan, ja pian ne oli luettu. Taisin olla yksi koulukirjas-ton ahkerimmista lainaajista.

En muista, koska minut en-simmäisen kerran vietiin Par-

kanon pääkirjastoon. Niin paljon kirjoja en ollut kos-kaan nähnyt. Valitsin niitä heti laukkuni täyteen. Kä-vimme siellä noin kerran vii-kossa.

Vielä nykyäänkin luen paljon. Joskus kun on kou-lustapäin aikaa, käyn pääkir-jastossa, mutta joka perjan-tai tulee pihaamme kirjasto-auto, joten useimmiten käyn siinä.

Kun olin oppikoulun alem-milla luokilla, saatoin lainata viikoksi kymmenisen kirjaa, ja ehdin lukea ne hyvin, mutta sitten alkoi koulun-käynti muuttua vaikeammak-si, ja muu lukeminen sai jää-dä vähemmälle. Kouluaikana luen pari kirjaa viikossa, mutta loma-aikana luen enemmän.

Kaikkein eniten pidän sa-lapoliisiromaneista. Minulla itselläni on toistakymmentä, joista suurimman osan on kirjoittanut Agatha Christie. Hänen paras kirjoittamansa kirja on "Kymmenen pientä nekeripoikaa". Se minun oli luettava melkein yhdellä kerralla. Mukavinta dekkareissa on minusta se, kun sa-lapoliisi kietoo verkkoaan syyllisen ympärille, niin et-tei sitä itsekään huomaa. Joissakin on myös selkäpiitä karmivaa jännitystä. Erikoi-sen mukavaa on lukea niitä illalla sängyssä, vaikka sen sanotaankin rasittavan sil-miä. Jotkut ihmiset sano-vat myös, että eivät saa nu-kutuksi luettuaan liian jän-nittävää kirjaa, varsinkin jos ulkona on synkkää ja tuu-li ulvoo nurkissa. Minulle ei



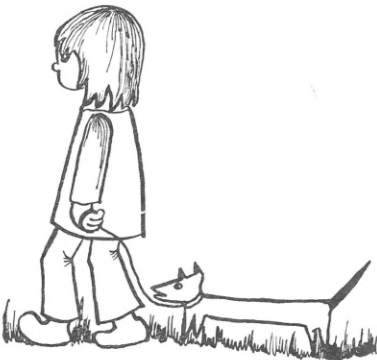
voittaisi kukan. Kettu hakeekin, mutta ei vettä vaan ter-
vaämpärin. Isäntä kaataa
ämpäristä nopeasti eikä huo-
maa, mitä siellä oli. Kettu
lähtee nopeasti pakoon ja ot-
taa samalla pari kanaa ham-
paihinsa. Nyt isäntä juoksee
mustaa kukkoa pakoon. Kuk-
ko väsyä takaa-ajamaan
isäntää kolmen viikon päästä.
Isäntä oli kiertänyt maail-
man ympäri pakomatkallaan.
Kettu pahalainen istui vain
kanatarhassa syöden viimeis-
tā kanaa. Kukkokaan ei voi-
nut sille mitään, sillä siltä oli
molemmat jalat kipsissä jää-
tyään kolmectoista kertaa au-
ton alle. Kettukaan ei pysty-
nyt liikkumaan, sillä se oli
syönyt sata kolmectoista ka-
naa yhdessä päivässä. Siellä
kettu vieläkin on kanatarhas-
sa.

Kirsi Viitamäki

Lemmikki- eläimeni

Minun koirani nimi on Bel-
laviu. Se on yhdeksän kuu-
kauden vanha. Kerran kun
lähdimme mummulasta, huu-
telimme sitä mukaan, mutta
se ei ollut kuulevinaanakaan.
Mutta kun lähdimme mene-
mään autolla, niin se nosti
päänsä pois kuopasta, jota oli
juuri kaivanut ja lähti juok-
semaan auton perään. Isä py-
säytti auton ja Bellaviu hyp-
pasi sisään ja rupesi haukku-
maan minulle loukkaantu-
neena.

Kerran se tuli sisään ja
meni lastenhuoneeseen ja oli
hetken aikaa hiljaa. Yht'äk-
kiä kuului kauhea ryminä.



Ryntäsimme katsomaan, mi-
tä oli tapahtunut. Se oli ve-
tänyt tavaroita kaapista ulos.
Nyt kun se näki minut, se
lähti kenkä suussa juokse-
maan. Pahaksi onneksi ovi
oli auki, ja se pääsi karkuun.
Myöhemmin löysin kengän
talon alta.

Kaija Hakala

Vanha kuusi on nähty paljon

Kotitaneereellani kasvaa kö-
köttää vanha, vanha kuusi. Ta-
rina kertoo, että se on haltija-
kuusi. Kun pienenä olin pahalla
tuulella, niin äitini kertoi hal-
tijasta, tietenkin kuuntelin sil-
mät innostuksesta loistaen juttua
vanhasta harmaapartaista
ukosta. Kerran haltija nukkui
makeaa unta omassa armaassa
kotikuudessaan, äkkiä sinne le-
hahti iso parvi räkättirastaita ja
siitäköös ukko suuttui. Se lähti
vihoissansa kävelemään kujalle
ja viskoi sinne ja tänne käpyjä.
Kävyistä kasvoi kaksi kuusta,
jotka ovat myös haltijakuusia ja
vielä itsensä haltijan istuttamia.
Itse vanha haltijakuusi on näh-
nyt monen sukupolven uuras-
tavan pelloilla ja hankkivan siel-
tā elantonsa. Monen monta ker-
taa ovat kuusenhaltija ja kuusi
nähtäneet hevosen ja isännän me-
nevän aamuisin peltotöihin.
Eräänä aamuna ne unenpöppe-
rössään odottivat taas näkevän-
sä hevosen ja isännän, mutta
hevosen sijasta tulikin pelloille
kummallinen rakkine ja haltija-
parka oli vähällä jäädä sen pyö-
rän alle. Sen aamun jälkeen jo-
kaisena aamuna tuli pelloille sa-
ma rakkine.

Haltija ja kuusi näkevät, kuin-
ka karjapolut muuttuivat val-
tateiksi ja kuinka talo kulki
isältä pojalle. Ne huomasivat
kuinka tiellä, ilmassa ja vedes-
sä oli kulkenut kaikenlaisia kul-
kuvälineitä ja kulkee vielä nyt-
kin. Jos tämä kuusi osaisi puhua
niin olen varma, että se juttelisi
tarinoita joita ei kukaan muu ole
ennen kertonut. Se kertoisi mei-
dänkin tarinamme.

Katriina Pajulahti



LSP 10373
FICS 9032

Parkanon kansan- laulukvartetti

Piiritanssissa Hellun kanssa
— Eron kyynel — Itkupolska
— Tahkonkiertäjän laulu

Urho Myllymäki ja Risto Ala-Ikkela

Hiskin-likon polkka — Sata-
kielen valssi — Hiskin-likon
polska — Jupakan Alfreon
polkka

Eero Piirto

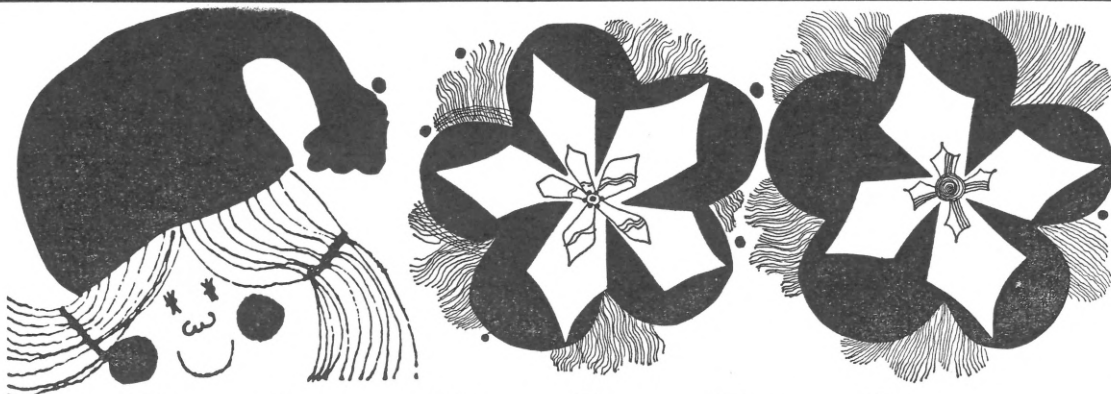
Flikkaan polska — Liinukka-
varsa ja helyt kaulassa —
Kapakasta kapakkaan —
Surua mulle lisätään

Kauhajojoen klaneetit

Myllylä-Juuseen polkka —
Kolmen ruplan valssi — Peli-
mannisottiisi Kauhajoelta —
Flikkaan rinki

Tuotanto
Ab DISCOPHON Oy

Länsiportti 4 A, 02210 Ruomela, puh. 880 022



tule joulu kultainen

Joululahjavalikoimat ovat nyt osuuskaupassa.
Luotettavia tutkittuja tuotteita koko perheelle.
Jouluruoat, herkut, vaatteet, lelut, urheiluvälineet,
taloustavarat, kodin tekstiilit ja paljon muuta —
kaikki saman katon alta. — Tule tutustumaan.

SOK PARKANON
OSUUSKAUPPA Parkano — Kihniö

Vahtimestari Hannu Kaarna:

**Meikäläisen
pankkiin
ei tarvitse
mennä hattu
kourassa.**

PARKANON
OSUUSPANKKI
aikamme pankki



MARTTI NURMI
Parkano, puh. 2071
Saha, Kuivasjärvi
Puh. 3650

Parkanon

Säästöpankki



osaa

- MAKSUPALVELUT
- ASUNTOASIAT
- MAKSITILIT
- PIKALUOTTO
- YRITTÄJÄPALVELUT
- MAATILAPALVELUT
- KIRJANPITOPALVELUT
- VALUUTAT
- LAKIASIAT
- JA PALJON, PALJON MUUTA

PÄÄSTÄKSESI KÄYTTÄMÄÄN HYVÄKSI SUURPANKIN TARJOAMIA ETUJA —
TULE ASIAKKAAKSI JA RIITTÄVÄN AJOISSA

PARKANON—KIHNIÖN OSUUSMEIJERI

PARKANO

MAANRAKENNUSLIIKE

PENTTI KUUSIKKO

PARKANO, PUH. 933-2077

SUORITAN KAIKKEA MAANRAKENNUSALAAN
KUULUVAA TYÖTÄ URAKALLA TAI LASKUTUSTYÖNÄ.



Leppäkosken Sähkö Oy



Teollistuva Parkanon kauppa

- sijaitsee rautateiden ja maanteiden solmukohdassa (Helsinki-Parkano-Seinäjoki ja Pori-Parkano-Haapamäki ratojen risteysasema sekä Tampere-Vaasa ja Pori-Jyväskylä maanteiden risteyspaikka)
- kuuluu II kehitysaluevyöhykkeeseen
- lisää aktiivisesti kauppalaan osuutta elinkeinoelämän kehittämistyössä
- omaa ystävällisen suhtautumisen yrittäjiin

Tarjoaa

- au'omaattiset tietoliikenneyhteydet
- vapaata työvoimaa
- edullisia teollisuustontteja
- edullisia kerros-, rivitalo- ja omakotitontteja
- korkeatasoiset yhteiskunnalliset ja kaupalliset palvelut

ELINKEINOLAUTAKUNTA

os. Kauppalaanvirasto, 39700 PARKANO
Puh. 933-2241/kauppalaanjokaja tai elinkeino-
asiamies

tietäväinen



AAMULEHTI

**HYVÄÄ JOULUA
JA
MENESTYSTÄ UUDELLE VUODELLE**

TOIVOO ASIAKKAILLEEN

HYTTISEN HALLI

PARKANO

KAUPPATALO HYTTINEN

JALASJÄRVI

SPAR-HYTTINEN

JALASJÄRVI

MYYN TI-HALLI

KAUHAJOKI

TORNI-ASU

SEINÄJOKI

MYYN TI-HALLI

KURIKKA

SUORITTA A RAKENNUSTOIMINTAA
JA MYY OSAKE- JA LIIKEHUONEISTOJA.



Rakennusliike M. Ruhala

39700 Parkano, puh. 933-2140

PARKANON HUONEKALULIIKE
PARKANO puh. 2075
se tuttu Tammela

ONKO YLÄ-SATAKUNTA
TILATTU ENSI VUODEKSI?

TAPAAMIIN!

RAUHAISAA JOULUA

YLÄ-SATAKUNTA



Luotettava perusta
kotikukille

OK-kukkamulta.

Nurmikoille ja
istutuksille

TEHO-KASVUTURVE

SOK Turvetuotetehtä s
Osuuskaupat **SOKOS**



VÄLITÄMME FORD-AUTOJA, VARAOSIA JA
TARVIKKEITA.
HONDA-MOOTTORIPYÖRIEN MYYNTI JA
HUOLTO.

HUOLTOKORJAAMO

Puh. 2296

LISTA JA KARMI Oy

39700 PARKANO ,puh. 933-2171, 2671

Parkkapaneelia, verhotankoja,
kehyslistoja, rakennuslistoja
sekä kotimaisista että ulkolaisista
puulajeista valmiiksi pintakäsiteltynä.

TERVETULOA TUTUSTUMAAN!



Jouluksi tarjoamme
parasta pöytään



Valinta-Kantola

Puh. 2268

VARMAA JA VIIHTYISÄÄ MATKAA
KOTIMAASSAMME JA ULKOMAILLA:
AJANMUKAISILLA TURISTILINJA-AUTOIL-
LAMME.

Ikaalisten Auto Oy

Puh. 6282

Kun tarvitsette

PHILIPS -tuotteita:

televisioita, radioita, radionauhureita,
stereolaitteita.

Olette aina edellä ostaessanne
liikkeestä missä on ajanmukainen
pätevä huolto paikkakunnallamme.

PYÖRÄ- ja TV-HUOLTO Särkinen

Postin alakerta
puh. 21 85

LASI KAAUU, ARKI TUHRII, PUKU PINTTYY,,
KUOSI KARSII. JOKA ELÄÄ SILLE SAT-
TUU, JOLLE SATTUU, SE TIETÄÄ.

APU NÄIHIN PULMIIN ON

KEMIALLINEN PESULA

PARKANO 2809

TERVETULOA!



kuvake
PENTTI TUOMINEN
TAMPERE PUH. 931-23717

VALITKAA ENSILUOKKAINEN HOTELLI-RA-
VINTOLA NEUVOTTELUIHIN

EIKÄ TEIDÄN TARVITSE ÄKAILLÄ JALKEEN-
PÄIN.

HOTELLI PESTI EI OLE (KAUPPALAN) KAL-
LEIN, MUTTA SE ON VIIHTYISÄ JA PALVELU-
KYVYLTAÄN ERINOMAINEN.

HOTELLI-RAVINTOLA

PESTI

Parkano, puh. 2502.



YHDYSPANKKI

Parkano

AURESKOSKI OY

Parkano, puh. 3333

IKAALISTEN-PARKANON PUHELIN OY

Puh. 6101

KANSALLIS-OSAKE-PANKKI

Parkano

KÄYKÄÄ TALOSSA

Halpa — ajankohtainen

MUOVIKAUPPA

Parkano, Vallilan talo

Kankaanpää, Keskuskatu 32

Ikaalinen, Konkariketo

PARKANON APTEEKKI

Parkano

NAISTEN JA NUORISON OSASTOLTA löydätte yksilöllistä ja muodikasta, kuten takkeja, leninkejä, hameita, puseroita juhlaan ja arkeen, hatuja.

MIESTEN OSASTOLTA (Säästökulman talo) puuvut, yhdistelmäasut, ulkoilutakit, lakit. Myöskin nuorison meileisiä asuja hyvä valikoima.

PARKANON MUOTILIIKE JA ASUSTE

A. Janakka — Puh. 2087 — Miesten os. 2487

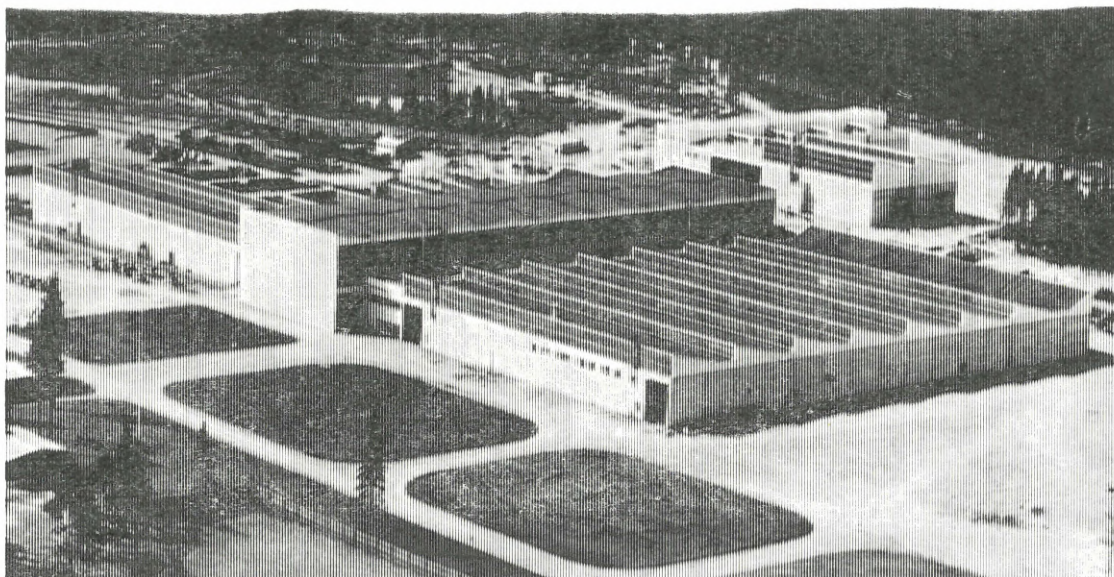
**NUOREKASTA
MUOTIA**

MUOTIKULMASTA

Puh. 2747
Parkano, Säästökulma

Asiakkaittemme autoille hyvät tilat pihassamme SPAR-VALINTA LEHTO Puh. 2031 	VAATETUSLIIKE RAJAMÄKI Puh. 2079
PARKANON TELIAUTO Parkano, puh. 2323, 2540	PARTURILIIKE YLINEN Liikekeskus
YLÄ-SATAKUNNAN TILI- JA VEROPALVELU KY	LEHTOLAN BAARI Puh. 2060
VESIJOHTOLIIKE E. PAAVILAINEN Puh. 2175	Kiitämme asiakkaitamme kuluneesta vuodesta ja toivotamme HYVÄÄ JOULUA. PAROONIN KALUSTE Postin talo Parkano, puh. 2630 TULEE TUTUKSI
PARKANON PUUTYÖ KAUKO TAMMELA Puh. 2074, 2274	PARKANON TRAKTORI Fiat-autot Puh. 2471
PUUSEPÄNLIIKE VOITTO PAJUNEN Puh. 2254	KAHVILA — MATKUSTAJAKOTI KUOPPASALMI Puh. 2082
LÄÄNIN KULJETUS OY Parkanon aluetoimisto Puh. 2090	HÄKLIN LEIPÄÄ JUHLAAN SEKÄ ARKEEN
LIISAN KIOSKI Puh. 2096	SEKATAVARAKAUPPA W. HANIKKA Puh. 2100

TILI- JA VEROTUSASIOISSA  — asiantuntemusta — kokemusta — yhteisymmärrystä PARKANON TILIPALVELU OY	PARKANON KUVAAMO Hyttisen liiketalo Puh. 2127
PARKANON PAPERI- JA KONTTORITARVIKE	POHJOIS-SATAKUNNAN SÄHKÖ Om. Matti Mäntylä
PARKANON AUTOKOULU J. ROIHA Parkano, puh. 2033	PARKANON TB-HUOLTO A. ja J. Kuivanen Puh. 2409
PARKANON SÄHKÖ JA KONE O. LAUTAMÄKI	RIIPISEN KUKKAKAUPPA Puh. 2037, 2036
TAVARATALO KORPELA Puh. 2001, 2006	T:MI MANNINEN TV- JA RADIOHUOLTO Puh. 2030
KUVALAHJA JOKA SÄILYY  KUVA-VINTTI Parkano puh 2724	PARKANON VALKOPESULA Parkano
PARKANON PALAKANGAS Parkano, puh. 2634 Hyttisen liiketalo	PARTURI MYLLYMÄKI Puh. 2207
MARTIN BAARI Om. Kyllikki Järvinen Puh. 2360	PARTURI-KAMPAAMO MÄKIRANTA Puh. 2459



PARKANO OY

- konepaja
- takomo-karkaisimo
- LVI-yksikkö

39700 Parkano, puh. 933/2371, telex 22-156



reima Ψ

PARHAAT HOUSUT PARKANOSTA
REIMAN TEHDAS PARKANO PUHELIN 2626.

Edullinen ostospaikka
SANELMAN VAATEAITTA
Parkano, puh. 2551

Aina sopivat lahjat valikoimistamme
KELLO-, KULTA- JA SILMÄLASILIKE
ERKKI SYRJÄNEN
Puh. 2181

KANKAMA

EDULLINEN JOULULAHJOJEN OSTOPIIKKA

Meiltä saatte joululahjoiksi erittäin sopivat
kaikkialla maassa arvostetut tuotteet.

TUTTA-TUOTE: Vauva- ja leikki-ikäisten asut.

REIMA-PUKINE: Lasten ja nuorison ulkoiluasut.

PALLO-PAITA: Naisten paitapuserot ja miesten paidat.

FREDRIKSON: Turkislakit.

Hyvät valikoimat lasten paitapuseroita, neuleita ja
turkiskintaitakin löytyy.

Joulujuhlaan löydät sopivat asusteet meiltä.

KENKÄVALIKOIMAMME



Gentleman

on monipuolinen
muodikas
edullinen
valitkaa ja vertailkaa!

PARKANON JALKINE OY

Parkano



E SATAPOHJA

39 700 PARKANO PUH. 2771

**Joka
joulukuun-
päivä hauska
joululahjavihje
koko perheen
tavaratalosta**

JOULUKALEN- TERI

8		YLLÄTTÄÄ	
14		22	

E vapaa vaihto- ja palautusoikeus **CENTRUM**



JOULUMIELELLÄ KIVINIEMELLÄ

Puhalletaan yhdessä oikea JOULUMIELI!
Tavaratalomme tyttö- ja poikatontut esittelevät
Teille kivoja lahjavihjeitä.
Rautahallista löydätte niitä "kovia" paketteja ja
tavaratalon puolelta "pehmoisempia".
Jouluherkut tarjoaa monipuolinen elintarvikkeem-
me.
Tulkaa sisään jouluiseen tavarataloomme. Kierrel-
kää ja katselkaa. Tehkää edullisemmat jouluhan-
kinnat.

Koko perheen tavaratalo.

KIVINIEMI

Puhelin, vaihde 2222, Esso 2225, baari 2223